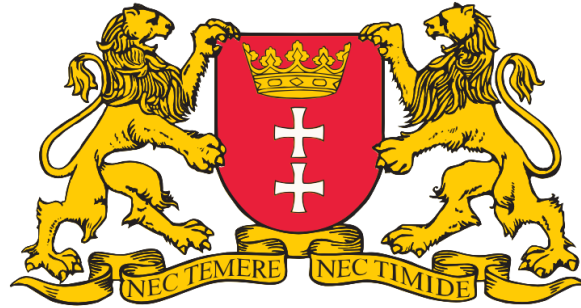
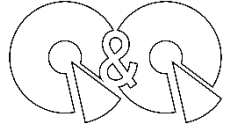


**Zakład Realizacji Badań Społecznych**

Maciej Brosz  
ul. Pogwizda 3, 83-304 Kawle Dolne  
tel. 505-717-303, e-mail: [info@qgzrbs.pl](mailto:info@qgzrbs.pl) www: <http://qgzrbs.pl>  
NIP 739-323-41-86 REGON 362573882



# GDAŃSK

## **Używanie alkoholu i innych substancji psychoaktywnych wśród uczniów szkół ponadpodstawowych oraz młodych dorosłych w wieku 18-24 lata na terenie Gdańska**

Raport z badań socjologicznych

dr Maciej Brosz

Gdańsk 2024

*Sfinansowano ze środków Gminy Miasta Gdańska*

## Spis treści

<b>Informacje o badaniu .....</b>	<b>4</b>
<b>Najważniejsze wyniki i rekomendacje .....</b>	<b>7</b>
<b>Część I Uczniowie szkół ponadpodstawowych .....</b>	<b>11</b>
Charakterystyka badanej zbiorowości.....	11
Dobrostan psychiczny młodzieży szkolnej i zagrożenie depresją.....	16
Formy spędzania czasu wolnego .....	21
Utrzymanie higieny cyfrowej.....	22
Wyroby tytoniowe – papierosy, e-papierosy, waporyzatory.....	24
Alkohol wśród gdańskich uczniów i ocena jego dostępności w przestrzeni publicznej .....	26
Picie napojów alkoholowych .....	26
Kupowanie alkoholu przez osoby nieletnie.....	29
Postawy wobec dostępności alkoholu w przestrzeni publicznej.....	30
Używanie innych substancji psychoaktywnych.....	32
Marihuana .....	32
Narkotyki inne niż marihuana lub haszysz .....	33
„Dopalacze”, mefedron i fentanyl .....	34
Leki uspokajające lub nasenne bez przepisu lekarza .....	35
Inne leki w celu odurzenia lub zmiany nastroju .....	36
Problemy i patologie w środowisku społecznym .....	38
Nadmierne spożywanie alkoholu przez kogoś w otoczeniu rodzinnym i rówieśniczym.....	38
Używanie narkotyków przez kogoś w otoczeniu rodzinnym i rówieśniczym.....	40
Relacje społeczne w otoczeniu szkolnym.....	41
Doświadczenie przemocy w środowisku rówieśniczym i rodzinnym .....	43
Wsparcie ze strony rodziców i innych dorosłych .....	44
Udział w zajęciach profilaktycznych i identyfikowanie form wsparcia .....	47
Zachowania uczniów w ocenie wychowawców i pedagogów.....	49
<b>Część II Młodzi dorośli w wieku 18-24 lata.....</b>	<b>60</b>
Charakterystyka badanej zbiorowości.....	60
Konsumpcja napojów alkoholowych.....	64
Piwo .....	64
Wino .....	65
Wódka lub inny napój spirytusowy .....	68
Konsumenci i abstynenci .....	69
Konsumenci wszystkich napojów alkoholowych.....	70
Częste spożywanie napojów alkoholowych .....	70

Spożywanie alkoholu w dużych ilościach z dużą częstotliwością.....	71
Używanie innych środków psychoaktywnych .....	72
Leki uspokajające lub nasenne .....	72
Leki wydawane bez recepty .....	73
Używanie marihuany .....	74
Używanie marihuany jednocześnie z alkoholem (SAM).....	76
Używanie mefedronu i fentanylu .....	77
Dobrostan psychiczny młodych dorosłych .....	79
Formy spędzania czasu wolnego .....	81
Osobiste doświadczenia związane z używaniem substancji psychoaktywnych.....	81
Świadomość zdrowotnych konsekwencji spożywania alkoholu .....	83
Świadomość społecznych konsekwencji i zagrożeń wynikających ze spożywania alkoholu.....	86
Świadomość symptomów ryzykownych zachowań związanych z konsumpcją alkoholu i pierwszych objawów uzależnienia od alkoholu .....	88
Spożywanie alkoholu a agresja i przemoc.....	90
Postawy wobec dostępności alkoholu w przestrzeni publicznej .....	93
<b>Aneks: Kwestionariusz wykorzystany w badaniu wśród młodzieży szkolnej.....</b>	<b>96</b>
<b>Aneks: Kwestionariusz wykorzystany w badaniu wśród młodych dorosłych .....</b>	<b>101</b>

## Informacje o badaniu

<b>Projekt badawczy</b>	<b>Używanie alkoholu i innych substancji psychoaktywnych wśród uczniów szkół ponadpodstawowych oraz młodych dorosłych w wieku 18-24 lata na terenie Gdańska</b>
<b>Zakres tematyczny badania</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• konsumpcja alkoholu, palenie papierosów i e-papierosów oraz używanie innych substancji psychoaktywnych,</li><li>• wiek rozpoczęcia używania substancji psychoaktywnych (inicjacja),</li><li>• problemy i zagrożenia związane piciem alkoholu oraz używaniem narkotyków,</li><li>• problemy i patologie w środowisku społecznym,</li><li>• środowisko społeczne osób młodych: nadmierne używanie substancji psychoaktywnych przez kogoś w otoczeniu,</li><li>• identyfikowane formy wsparcia instytucjonalnego dla osób uzależnionych,</li><li>• doświadczanie przemocy w otoczeniu społecznym - w domu i w środowisku szkolnym,</li><li>• dostępność substancji psychoaktywnych,</li><li>• uwzględnienie w badaniu zażywania substancji psychoaktywnych - mefedron, fentanyl,</li><li>• zagrożenie depresją, ryzyko wystąpienia depresji,</li><li>• zaufanie do osoby dorosłej nie będącej rodzicem,</li><li>• regularne śledzenie postaci aktywnych w sieci - youtuberów i influencerów,</li><li>• nadużywanie smartfonów oraz uzależnienie od mediów społecznościowych,</li><li>• monitoring nastroju - poczucie witalności i energii u osób młodych, formy spędzania czasu wolnego,</li><li>• ruch i aktywność na świeżym powietrzu</li></ul>
<b>Zamawiający</b>	Urząd Miejski w Gdańsku
<b>Wykonawca</b>	<u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Q&Q Zakład Realizacji Badań Społecznych Maciej Brosz, ul. Pogwizda 3, 83-304 Kawle Dolne, tel. 505-717-303 <u>Zespół realizujący badanie:</u> dr Maciej Brosz, dr Tomasz Tobis, Iwona Brosz, Magdalena Popowska.
<b>Prace terenowe</b>	wrzesień - listopad 2024
<b>Metodologia</b>	Próba losowa oparta o dobór losowy wielostopniowy. Pierwszy etap doboru obejmował losowanie szkół w oparciu o operat

- ponadpodstawowych placówek szkolnych działających na terenie Gdańska. Ze względu na możliwości realizacji badania z losowania wyłączone placówki specjalne. Drugi etap doboru obejmował losowanie klas w wybranych szkołach. Przyjęto możliwość losowania nie więcej niż po jednej klasie od I do IV
- o badanie ankietowe wśród uczniów w przypadku, gdy w szkole było więcej klas równoległych w danym roczniku. Badaniu poddawano wszystkich uczniów obecnych w momencie realizacji.
  - o badanie jakościowe wśród wychowawców, pedagogów, psychologów szkolnych W badaniu wykorzystano metodę ankiety audytoryjnej. Podczas realizacji badania w klasie obecny był ankieter, który był do dyspozycji uczniów w przypadku konieczności wyjaśnienia wątpliwości dotyczących poszczególnych pytań.
  - o badanie ankietowe online wśród młodych dorosłych w wieku 18-24 lata Badania przeprowadzono łącznie w 69 klasach w 17 szkołach. Równoległe z badaniem wśród uczniów przeprowadzono badanie uzupełniające wśród wychowawców klas objętych badaniem oraz pedagogów lub psychologów szkolnych. Badanie miało charakter jakościowy, a do jego realizacji wykorzystano technikę indywidualnego wywiadu pogłębionego. Wywiady prowadzono w oparciu o dyspozycje ukierunkowujące tematykę rozmowy.

Badanie wśród młodych dorosłych przeprowadzono w formie ogólnodostępnego kwestionariusza online. Badanie było dostępne w sieci przez 7 tygodni. W okresie tym w przestrzeni mediów elektronicznych pojawiały się informacje o badaniu - przeprowadzono dwie kampanie promocyjne podnoszące zasięgi za pośrednictwem modułu reklamowego dostępnego na platformie Facebook. W badaniu wzięło udział łącznie 586 osób, z których 335 odpowiedziało na wszystkie pytania zadane w kwestionariuszu online.

#### **Narzędzie badawcze**

Uczniowie: kwestionariusz o wysokim stopniu standaryzacji obejmujący 57 pytań zamkniętych, w tym skalogramy, pytania wielokrotnego wyboru, jedno pytanie otwarte oraz pytania metryczkowe.

Wychowawcy: dyspozycje do wywiadu obejmujące 4 zagadnienia do rozwinięcia podczas rozmowy.

Młodzi dorośli: kwestionariusz online na platformie LimeSurvey o wysokim stopniu standaryzacji obejmujący 41 pytań zamkniętych, w tym pytania jednokrotnego wyboru, skalogramy, pytania wielokrotnego wyboru oraz pytania metryczkowe.

#### **Respondent**

Badanie w szkołach: osoba ucząca się w szkole ponadpodstawowej na terenie

Gdańska w wieku 15-18 lat (I i II klasy – 15-16 lat, III i IV klasy –17-18 lat).  
W przypadku techników badaniami objęto również V klasy. Zostały one  
włączone do zbiorowości trzecio- i czwartoklasistów.

Badanie wśród młodych dorosłych: osoba w wieku 18-24 lata, zamieszkująca na  
co dzień na terenie Gdańska.

**Próba**

1500 uczniów szkół ponadpodstawowych w wieku 15-18 lat.

15 wychowawców oraz pedagogów lub psychologów szkolnych.

335 mieszkańców Gdańska w wieku 18-24 lata.

## Najważniejsze wyniki i rekomendacje

- Na poziomie deklaracji, Ponad połowa badanych uczniów szkół ponadpodstawowych oraz młodych dorosłych uważa, że jest zadowolona ze swojego życia. Jednakże, wykorzystany test PHQ-2 wskazuje na bardzo wysoki odsetek osób zagrożonych wystąpieniem zaburzenia depresyjnego. Wśród badanych w wieku 15-18 lat dotyczy to co trzeciej badanej osoby (36%), a wśród młodych dorosłych aż 27,3% odpowiadających.

Rekomenduje się: utrzymanie działań z zakresu monitorowania stanu zdrowia psychicznego młodzieży oraz rozwijanie działań wspierających dla osób zagrożonych depresją.

- Po papierosy sięga 28,9% 15-16-latków i 34,9% 17-18-latków, spośród których w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem paliło papierosy odpowiednio 54,8% i 62,7%. Można przyjąć, że co czwarty 15-16-latek oraz co trzeci 17-18-latek pali papierosy. Z kolei z e-papierosów korzystało w ciągu 30 dni przed badaniem 31,6% 15-16-latków i 48,2% 17-18-latków. W obu przypadkach wyniki są porównywalne z uzyskanymi na terenie Gdańska w 2019 roku.
- Nauczyciele biorący udział w badaniu jakościowym zwrócili uwagę na rosnący problem uzależnienia młodzieży od e-papierosów.

Rekomenduje się: przegląd i aktualizację działań edukacyjnych i profilaktycznych. Środowisko wielkomiejskie sprzyja reprodukcji wzorca młodzieży korzystającej z używek dostępnych dla dorosłych. Działania te muszą być oparte o rzetelną informację skierowaną do środowisk dzieci i rodziców.

- Większość badanych uczniów w wieku 15-16 lat w ogóle nie pije alkoholu (63,1%) lub pije rzadko i przy szczególnych okazjach (27,5%). Od czasu do czasu po alkohol sięga 7,0% młodszych uczniów, a często 2,4%. Nieco inaczej prezentuje się rozkład deklaracji dotyczących spożywania alkoholu w grupie uczniów 17-18-letnich. W ogóle nie pije alkoholu 29,1%, a rzadko lub przy szczególnych okazjach po alkohol sięga 42,6%. Od czasu do czasu alkohol pije 23,6% starszych uczniów, a często 4,7%.
- Wśród młodych dorosłych do spożywania w ciągu 12 miesięcy przed badaniem przyznało się w przypadku piwa – 87,7%, wina lub szampana itp. – 74,7%, wódki lub innych napojów wysokoprocentowych – 67,2%. Odsetek abstynentów wyniósł 8,3%. Żaden z młodych dorosłych nie spożywa dowolnego rodzaju alkoholu z dużą częstotliwością i w dużych ilościach. Badania pokazały, że wśród młodych dorosłych następuje zmniejszenie się grupy osób sięgających po alkohol.

- Analiza wskazań dotyczących inicjacji spożywania napojów alkoholowych pokazuje, że w młodszej kohorcie gdańskich uczniów za moment ten można uznać 13. rok życia, a w grupie uczniów 17-18-letnich 14. rok życia. Wyniki te są identyczne z ogólnopolskimi z 2019 roku.  
Rekomenduje się: podjęcie działań z zakresu profilaktyki selektywnej. Uchwycenie w badaniach sytuacji w gdańskich szkołach może pozwolić na wypracowanie działań skierowanych do grup szczególnie potrzebujących wsparcia. Rekomenduje się powtarzanie badań monitorujących spożycie alkoholu i substancji psychoaktywnych w populacjach młodzieży szkolnej oraz wśród osób dorosłych. Monitoring ten powinien uwzględniać zmieniające się trendy w obszarze wzorców używania substancji psychoaktywnych.
- Wśród młodzieży szkolnej, we wszystkich grupach wiekowych oraz wśród młodych dorosłych odnotowano wysokie wskaźniki częstego używania: marihuany lub haszyszu. Szczególnie niepokojące są wysokie wskazania dotyczące zażywania leków uspokajających i nasennych (bez przepisu lekarza), leków w celu odurzenia lub zmiany nastroju (co czwarta osoba w wieku 15-18 lat oraz 18-24 lata). Wśród młodych dorosłych odnotowano wysoki odsetek łączących alkohol razem z marihuaną.
- Do używania dopalaczy w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie przyznało się 3,6% uczniów gdańskich szkół w wieku 15-16 lat oraz 5,2% w wieku 17-18 lat. Wyniki w młodszej grupie są utrzymują się na poziomie wyniku krajowego, w starszej zaś są nieco niższe.
- Pośród substancji psychoaktywnych używanych przez młodzież szczególne miejsce zajmuje marihuana i jej pochodne. Popularność tej substancji należy rozpatrywać w szerokim kontekście uwzględniającym tło kulturowe, które obejmuje przedstawianie tej substancji jako nieszkodliwej, niegroźnej, o znikomych skutkach dla użytkowników.
- Specjaliści pracujący w obszarze profilaktyki oraz terapii uzależnień wskazują na obniżenie się wieku inicjacji alkoholowej oraz używania marihuany oraz mefedronu. Zwraca się uwagę, że wiele młodych osób zanim spróbuje marihuany, już próbuje mefedronu.
- Odsetek badanych uczniów sięgających po fentanyl jest niski i wynosi odpowiednio 2,5% młodszych uczniów oraz 2,6% starszych. Należy przyjąć, że substancja ta jest obecna wśród uczniów gdańskich szkół ponadpodstawowych.  
Rekomenduje się: (a) Ukierunkowanie działań monitorujących oraz profilaktycznych na problem używania mefedronu wśród młodzieży szkolnej. Zaleca się dostosowanie istniejących programów profilaktycznych, np. Fred Goes Net do zmieniających się realiów (obecnie grupą docelową jest młodzież w wieku 14-18 lat) i rejestrowanych przypadków obniżenia się wieku inicjacji używania substancji psychoaktywnych, (b) podjęcie lub kontynuację już realizowanych



działań edukacyjnych z naciskiem na aktualizację treści i informowanie o faktycznym ryzyku towarzyszącym używaniu marihuany.

- Badania jakościowe pokazały, że osoby pracujące w szkole mają duże możliwości wykrywania problemu zażywania substancji psychoaktywnych wśród młodzieży szkolnej. Kadra szkolna napotyka jednak na problem możliwości trafnego identyfikowania nowych objawów zażywania substancji obecnych na rynku ze względu na różnorodność substancji, które pojawiają się w zasięgu młodzieży.

Rekomenduje się: prowadzenie szkoleń dla nauczycieli i innych pracowników szkół z zakresu skutków zażywania środków dostępnych na rynku i diagnozowania objawów zażycia takich substancji.

- Świadkiem sprzedaży nieletnim alkoholu było 47,7% 15-16-latków i 61,3% 17-18-latków. W przypadku bycia świadkiem próby kupna alkoholu przez osobą wyglądającą na nieletnią oraz wylegitymowania jej, odpowiedzi twierdzącej udzieliło 38,9% młodszych uczniów oraz 52,8% starszych.

- Blisko połowa (47,4%) młodszych uczniów i 57,9% starszych jest zdania, że nie należy nic zmieniać w zakresie działań ograniczających dostępność alkoholu w przestrzeni publicznej. W opinii 47,8% 15-16-latków i 36,7% 17-18-latków alkohol jest zbyt łatwo dostępny i powinno się wprowadzić działania ograniczające jego dostępność. Odwrotnego zdania, czyli że alkohol jest zbyt trudno dostępny, jest 4,8% młodszych uczniów i 5,4% starszych.

Rekomenduje się: Przegląd działań miejskich w zakresie dostępności alkoholu i papierosów dla młodzieży. Podjęcie działań we współpracy z instytucjami edukacyjnymi oraz z rodzicami.

- W swoim własnym środowisku najbliższej rodziny przemocy fizycznej w postaci bicia, szarpania lub popychania doświadczyło ok. 9% wszystkich badanych, a przemocy psychicznej w formie np. wyzwisk, przeklinania, gróźb i szantażu – 30%. W obu grupach badanych dziewczęta częściej doświadczały przemocy fizycznej i psychicznej. W grupie młodszych badanych przemocy fizycznej doświadczyło 11,0% dziewcząt (chłopcy – 6,6%), a w starszej 9,5% (chłopcy – 5,2%). Natomiast przemocy psychicznej doświadczyło 37,3% młodszych dziewcząt (chłopcy – 17,4%) i 44,0% starszych (chłopcy – 16,2%). Niezależnie od wieku, w środowisku szkolnym ok. 20% badanych było dręczonych przez grupę lub rówieśnika. Do faktu bycia pobitym przez grupę osób lub rówieśnika/-czkę przyznało się 6,4% 15-16-latków i 4,7% 17-18-latków.

- Na wsparcie drugiej osoby – kogoś na kim można polegać, komu można się zwierzyć lub poprosić o pomoc – może liczyć zdecydowana większość odpowiadających, niezależnie od grupy wiekowej. W obu grupach wiekowych młodzieży szkolnej wsparcie było lokalizowane wśród członków rodziny. Odsetek odpowiedzi „nie potrafię wskazać takiej osoby” dotyczy 10,5% młodszych badanych oraz 6,1% starszych.
- Wśród gdańskich uczniów w obu kohortach wiekowych oraz wśród młodych dorosłych dominującą formą spędzania czasu wolnego jest używanie internetu dla przyjemności (biorąc pod uwagę odpowiedzi „prawie codziennie”). W młodszej kohorcie odpowiedzi takiej udzieliło 86,0% badanych, a w starszej 87,9% (wyniki krajowe z 2019 roku to odpowiednio – 89,3% i 90,3%). Wśród młodych dorosłych wynik ten wyniósł w Gdańsku – 91,2%. Na drugim miejscu młodzi gdańszczanie wskazywali na granie na komputerze, telefonie lub innym urządzeniu (59,0% młodszych i 54,6% starszych). Na trzecim miejscu wskazywano spędzanie czasu na świeżym powietrzu (53,0% młodszych i 47,9% starszych). Aktywnemu uprawianiu sportu oddaje się prawie codziennie 29,2% młodszych uczniów i 31,1% starszych.
- W badaniu wśród uczniów gdańskich szkół ponadpodstawowych podjęto wątek higieny cyfrowej. Aktywność influencerów lub youtuberów śledzi regularnie łącznie 47% uczniów w wieku 15-16 lat, oraz 33% a w grupie 17-18-latków. Bezpośrednio po przebudzeniu się, jeszcze przed opuszczeniem łóżka po swój telefon sięga często lub codziennie 40,7% młodszych badanych i 41,1% starszych.

## Część I Uczniowie szkół ponadpodstawowych

### Charakterystyka badanej zbiorowości

W próbie badawczej liczącej łącznie 1500 osób, znalazło się 814 uczniów klas I i II (54,3%) oraz 668 uczniów klas III i IV (45,7%). Wśród starszych uczniów uczęszczających do klas III i IV znalazły się też osoby w wieku 19 lat, które uczęszczały do V klas w technikach lub też z innych powodów znalazły się w klasie IV szkoły ponadpodstawowej.

Tab. 1. Struktura badanej zbiorowości pod względem uczęszczanej klasy (n, %)

	n	%
15-16 lat / I-II klasa	814	54,3
17-18 lat/ III-IV klasa oraz V	668	45,7

Wśród uczniów klas I lub II znalazło się 55,9% dziewcząt, 40,6% chłopców oraz 3,6% osób niebinarnych. Natomiast wśród uczniów klas III i IV znalazło się 46,9% chłopców, 49,8% dziewcząt oraz 3,3% osób niebinarnych. W dalszej prezentacji stosowany będzie podział na chłopców i dziewczęta z względu na bardzo małą liczebność osób niebinarnych.

Tab. 2. Struktura badanej zbiorowości pod względem płci (n, %)

	n	%
<b>15-16 lat</b>		
dziewczęta	441	55,9
osoby niebinarne / odp. inne	28	3,6
chłopcy	320	40,6
<b>17-18 lat</b>		
dziewczęta	309	46,9
osoby niebinarne / odp. inne	22	3,3
chłopcy	328	49,8

Z powodu choroby, w ciągu 30 poprzedzających badanie, zajęcia szkolne opuściło łącznie 86,4% 15-16 latków i 89,2% 17-18 latków. W przypadku wagarów, odsetek ten dla badanych ze starszych klas wyniósł 66,2%, a młodszych – 53,1%.

Tab. 3. Struktura badanej zbiorowości pod względem absencji w ciągu ostatnich 30 dni (%)

	ani jednego dnia	1 dzień	2 dzień	3-4 dni	5-6 dni	7 i więcej
<b>15-16 lat</b>						
choroba	13,4	8,0	13,3	18,6	14,5	32,2
wagary	46,9	16,9	12,1	11,0	4,4	8,8
inne powody	17,3	18,7	17,3	15,0	10,5	21,2
<b>17-18 lat</b>						
choroba	10,8	9,4	12,1	18,6	16,5	32,6
wagary	33,8	19,0	12,4	10,0	7,0	17,8
inne powody	11,6	15,1	16,0	19,8	11,6	25,9

Pod względem uzyskiwanych wyników w nauce wśród badanych pierwszo- i drugoklasistów przeważają osoby o średniej mieszczącej się w przedziale 4,5-6,0 (45,2%), a 39,8% uzyskało wyniki mieszczące się w przedziale 3,5-4,4. Średnią poniżej 3,5 uzyskało 15% badanych. W starszej grupie uczniów, tj. 17-18 latków najczęściej wskazywano przedział ocen 3,5-4,4 (44,6%), a jedna trzecia badanych uzyskała średnią ocen powyżej 4,5 (33,3%). Średnią poniżej 3,5 uzyskało 22,1% badanych.

Uśrednione wyniki uczniów w Gdańsku są w przypadku młodszych badanych niższe niż w zarejestrowane w 2019 roku w próbie gdańskiej oraz nieco wyższe niż zarejestrowane wówczas wyniki ogólnopolskie. W grupie uczniów z III i IV klas wyniki są na identycznym poziomie, jak w poprzednim badaniu z 2019 roku. Porównanie to jest szczególnie istotne, ponieważ pozwala uchwycić związek poziomu uzyskiwanych ocen z faktem wystąpienia pandemii choroby wirusowej COVID-19. Badanie w roku 2019 zostało przeprowadzone tuż przed wybuchem pandemii oraz wprowadzeniem nauczania zdalnego w marcu 2020 roku.

Tab. 4. Struktura badanej zbiorowości pod względem średniej ocen na koniec ostatniego półrocza (%)

	<b>Gdańsk 2024</b>	Gdynia 2023	Gdańsk 2019	Polska 2019
<b>15-16 lat</b>				
4,5 – 6,0	45,2	30,3	67,9	43,8
3,5 – 4,4	39,8	52,5	22,9	35,2
poniżej 3,5	15,0	17,2	9,2	21,1
<b>17-18 lat</b>				
4,5 – 6,0	33,3	32,7	31,8	20,2
3,5 – 4,4	44,6	49,8	45,9	46,9
poniżej 3,5	22,1	17,6	22,4	32,8

Wśród chłopców największa grupa badanych uzyskała średnią ocen na poziomie w przypadku młodszych uczniów 3,5-4,4 (44,0%) i 45,7% w klasach starszych.

Tab. 5. Struktura badanej zbiorowości pod względem średniej ocen na koniec ostatniego półrocza wśród chłopców (%)

	<b>Gdańsk 2024</b>	Gdynia 2023	Gdańsk 2019	Polska 2019
<b>15-16 lat</b>				
4,5 – 6,0	35,6	32,2	65,9	32,6
3,5 – 4,4	44,0	49,7	21,0	38,8
poniżej 3,5	20,4	18,2	13,1	28,6
<b>17-18 lat</b>				
4,5 – 6,0	27,6	25,4	24,9	15,0
3,5 – 4,4	45,7	51,2	45,7	43,7
poniżej 3,5	26,7	23,4	29,3	41,3

Wśród dziewcząt uczących się w pierwszych i drugich klasach największa grupa uzyskała średnią ocen powyżej 4,5 (52,9%), zaś w klasach starszych na poziomie 3,5-4,4 (45,7%).

Tab. 6. Struktura badanej zbiorowości pod względem średniej ocen na koniec ostatniego półrocza wśród dziewcząt (%)

	Gdańsk 2024	Gdynia 2023	Gdańsk 2019	Polska 2019
<b>15-16 lat</b>				
4,5 – 6,0	52,9	27,5	69,2	54,2
3,5 – 4,4	36,4	57,2	24,2	32,0
poniżej 3,5	10,7	15,2	6,5	13,8
<b>17-18 lat</b>				
4,5 – 6,0	38,2	40,2	36,7	24,9
3,5 – 4,4	45,7	48,6	45,9	50,3
poniżej 3,5	16,1	11,2	17,4	24,9

Rodzice uczniów klas pierwszych lub drugich to w większości osoby dobrze wykształcone; osoby z wykształceniem wyższym to w przypadku ojców 55,6%, a 44,6% w przypadku matek. Proporcje te są zbliżone również wśród uczniów klas trzecich lub starszych, gdzie większość badanych wskazała, że ojcowie mają wykształcenie wyższe (63,8%) i 45,0% w przypadku matek.

Tab. 7. Sytuacja gospodarstwa domowego pod względem poziomu wykształcenia rodziców (%)

	ojciec	matka
<b>15-16 lat</b>		
podstawowe	2,9	1,8
zasadnicze zawodowe	3,6	7,4
średnie	18,1	19,5
wyższe	55,6	44,6
nie wiem	18,5	22,9
nie dotyczy, nie mam ojca/matki	1,3	3,8
<b>17-18 lat</b>		
podstawowe	1,6	2,1
zasadnicze zawodowe	5,2	10,2
średnie	18,2	23,9
wyższe	63,8	45,0
nie wiem	9,9	12,0
nie dotyczy, nie mam ojca/matki	1,3	6,7

Pod względem subiektywnej oceny warunków materialnych uczniowie oceniają sytuację swojej rodziny powyżej przeciętnej. W przypadku uczniów klas pierwszych lub drugich odsetek odpowiedzi (łącznie: bardzo i raczej dobre) wyniósł 76,3%, a przypadku klas trzecich lub starszych – 76,0%. Odpowiedzi „przeciętne” udzielił blisko co piąty badany. Odpowiedzi wskazujące na złe warunki materialne nie przekraczają łącznie 2,5%. Wyniki zarejestrowane w bieżącej edycji badania na terenie Gdańska są niemal identyczne z tymi, uchwyconymi wśród młodzieży gdyńskich szkół ponadpodstawowych w 2023 roku.

Tab. 8. Subiektywna ocena statusu materialnego własnej rodziny (%)

<b>15-16 lat</b>	<b>Gdańsk 2024</b>	<b>Gdynia 2023</b>
bardzo dobre	35,5	34,5
raczej dobre	40,8	41,3
przeciętne	21,5	20,5
raczej złe	2,0	3,3
bardzo złe	0,2	0,5
<b>17-18 lat</b>		
bardzo dobre	36,8	36,9
raczej dobre	39,2	39,1
przeciętne	21,8	19,7
raczej złe	0,9	3,6
bardzo złe	1,4	0,7

Wśród osób, z którymi zamieszkują badani uczniowie najczęściej wymieniano oboje rodziców (70,1% - pierwszo- i drugoklasiści, 66,9% - trzecio- i czwartoklasiści), jedno z rodziców (16,3% - pierwszo- i drugoklasiści, 17,1% - trzecio- i czwartoklasiści). Z jednym z rodziców będących w nowym związku zamieszkuje odpowiednio 9,2% - pierwszo- i drugoklasiści, 8,8% - trzecio- i czwartoklasiści). W innej sytuacji znajduje się 4,4% młodszych badanych i 7,3% starszych.

Tab. 9. Skład gospodarstwa domowego – osoby współzamieszkujące (%)

<i>Czy mieszkasz z:</i>	
<b>15-16 lat</b>	
obojgiem rodziców	70,1
jednym z rodziców	16,3
jednym z rodziców będącym w nowym związku	9,2
inna sytuacja	4,4
<b>17-18 lat</b>	
obojgiem rodziców	66,9
jednym z rodziców	17,1
jednym z rodziców będącym w nowym związku	8,8
inna sytuacja	7,3

Badani uczniowie najczęściej wskazywali, że mają jednego brata lub siostrę (56,0% młodszych i 53,0% starszych badanych), a dwoje rodzeństwa odpowiednio 20,2% i 18,4%. Troje lub więcej rodzeństwa ma 8,4% 15-16 latków oraz 8,2% 17-18 latków. Odpowiedzi jedyneków to 15,4% w grupie młodszej i 20,4% w starszej.

Tab. 10. Skład gospodarstwa domowego – rodzeństwo (%)

<i>Czy masz rodzeństwo:</i>	
<b>15-16 lat</b>	
nie	15,4
tak, jednego brata lub siostrę	56,0
tak, dwoje rodzeństwa	20,2
tak troje lub więcej rodzeństwa	8,4
<b>17-18 lat</b>	
nie	20,4
tak, jednego brata lub siostrę	53,0
tak, dwoje rodzeństwa	18,4
tak troje lub więcej rodzeństwa	8,2

## Dobrostan psychiczny młodzieży szkolnej i zagrożenie depresją

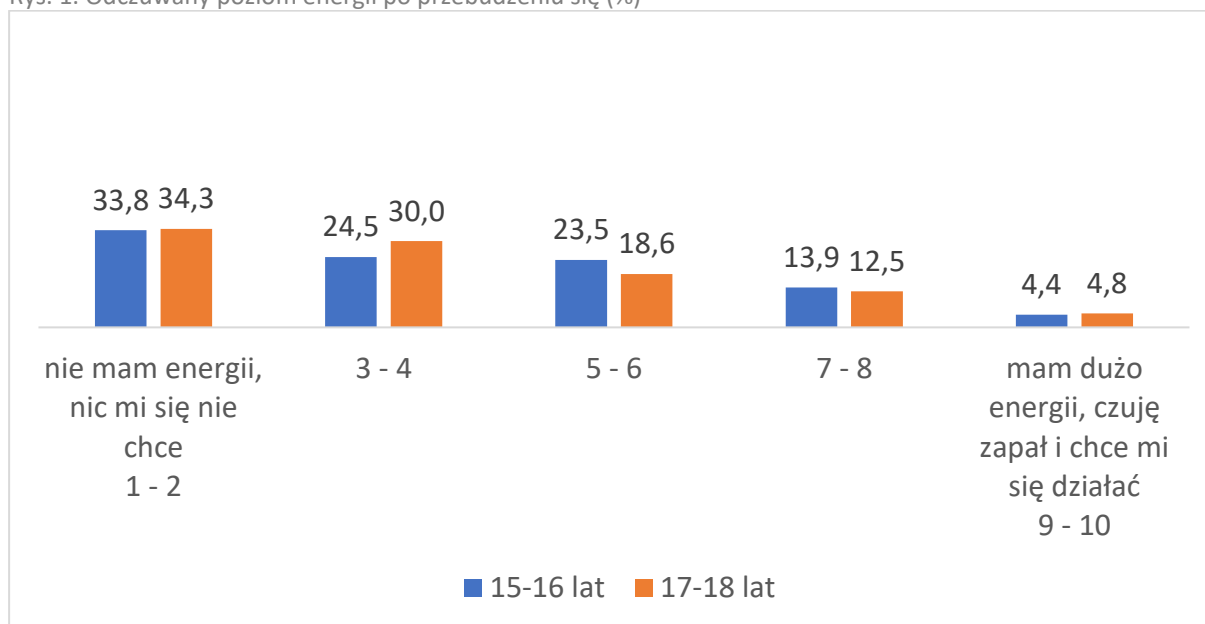
W przeważającej mierze uczniowie są zadowoleni ze swojego życia. W obu grupach badanych przeważają odpowiedzi „bardzo zadowolony” i „raczej zadowolony” (52,8% i 57,0%).

Tab. 11. Poczucie zadowolenia z własnego życia (%)

15-16 lat	Gdańsk 2024	Gdynia 2023
bardzo i raczej zadowolony(a)	52,8	53,5
różnie bywa – czasem tak, czasem nie	35,9	35,3
raczej i bardzo niezadowolony(a)	11,3	11,2
17-18 lat		
bardzo i raczej zadowolony(a)	57,0	58,6
różnie bywa – czasem tak, czasem nie	32,2	28,6
raczej i bardzo niezadowolony(a)	10,8	12,9

Dobrą miarą poziomu dobrostanu psychicznego jest subiektywne poczucie „energii do życia” o poranku, po przebudzeniu się. Do badanych skierowano pytanie „Z jakim poczuciem energii budzisz się zwykle rano?”. Pomiaru dokonano na skali od 1 do 10, gdzie 1 oznaczono jako „nie mam energii, nic mi się nie chce”, a 10 – „mam dużo energii, czuję zapał i chce mi się działać”. Niezależnie od grupy badanej, uśrednione wyniki uplasowały się na poziomie zbliżonym do 4. Wśród młodszych uczestników średni wynik wyniósł 4,03, a wśród starszych 3,89. Zarejestrowane wartości mieszczą się w tej części skali wskazującej na niższy poziom odczuwanej energii.

Rys. 1. Odczuwany poziom energii po przebudzeniu się (%)

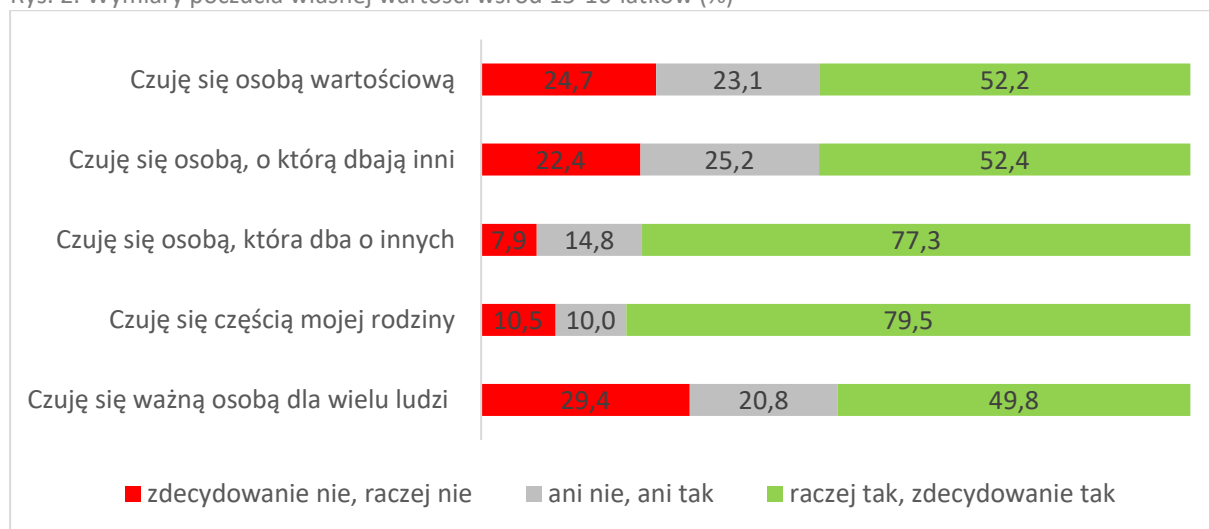




Istotnym komponentem poczucia dobrostanu psychicznego są poczucie przynależności, poczucie własnej wartości. Do badanych skierowano pytanie dotyczące pięciu aspektów tego zagadnienia.

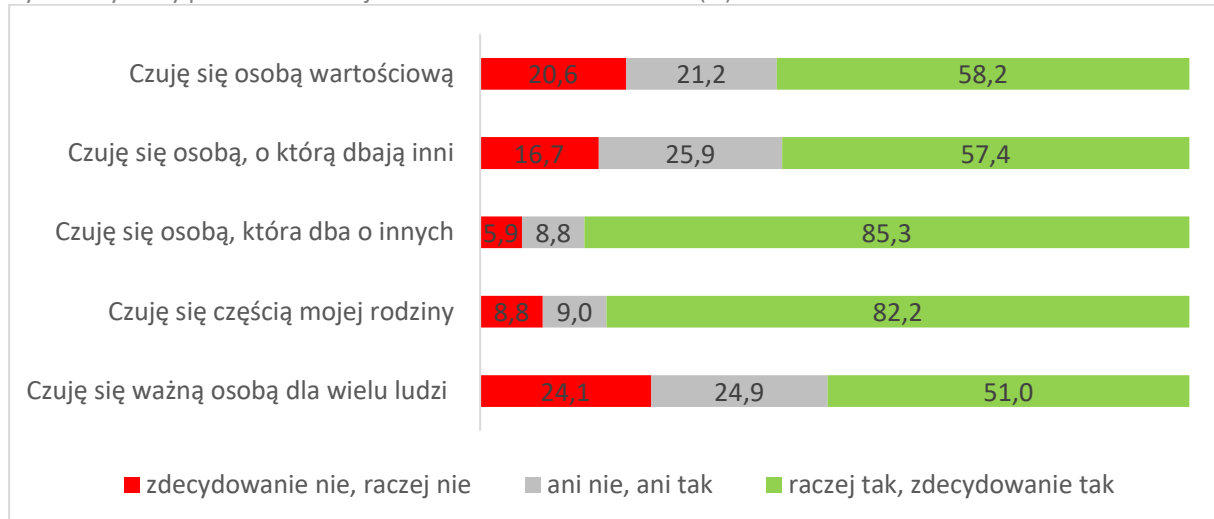
Młodszy uczniowie mają poczucie, że są osobami będącymi częścią swojej rodziny (79,5%) i dbającymi o innych (77,3%), w nieco mniejszym stopniu postrzegają siebie jako osoby wartościowe (52,2%). W najmniejszym stopniu natomiast pierwszo- i drugoklasiści uważają, że są osobami, o które dbają inni (52,4%) oraz że są ważne dla wielu ludzi (49,8%). W przypadku ostatniego aspektu zwraca uwagę wysoki odsetek odpowiedzi negatywnych „zdecydowanie nie” i „raczej nie” (29,4%), co wskazuje na stosunkowo dużą grupę badanych deklarujących, że nie czują się ważną osobą dla wielu ludzi.

Rys. 2. Wymiary poczucia własnej wartości wśród 15-16-latków (%)



W grupie 17-18-latków, podobnie jak wśród młodszych badanych, choć na nieco wyższym poziomie, najwięcej odpowiedzi pozytywnych zarejestrowano w przypadku odpowiedzi dotyczących poczucia dbałości o innych (85,3%) oraz poczucia bycia częścią własnej rodziny (82,2%). Nieco rzadziej, badani wskazywali, że czują się osobami wartościowymi (58,2%) i o którą dbają inni (57,4%). Najniższy wskaźnik odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak” odnotowano w przypadku odpowiedzi dotyczącej poczucia bycia ważną osobą dla wielu ludzi (51,0%). Badani ze starszej grupy, podobnie jak ich koleżanki i koledzy z klas pierwszych i drugi, odpowiedzi negatywnych najczęściej udzielali w przypadku poczucia bycia ważną osobą dla wielu ludzi (24,1%).

Rys. 3. Wymiary poczucia własnej wartości wśród 17-18-latków (%)



W przypadku niektórych aspektów poczucia własnej wartości odnotowano związek z płcią badanych. Różnice ujawniające się na tle płci zostaną omówione poniżej.

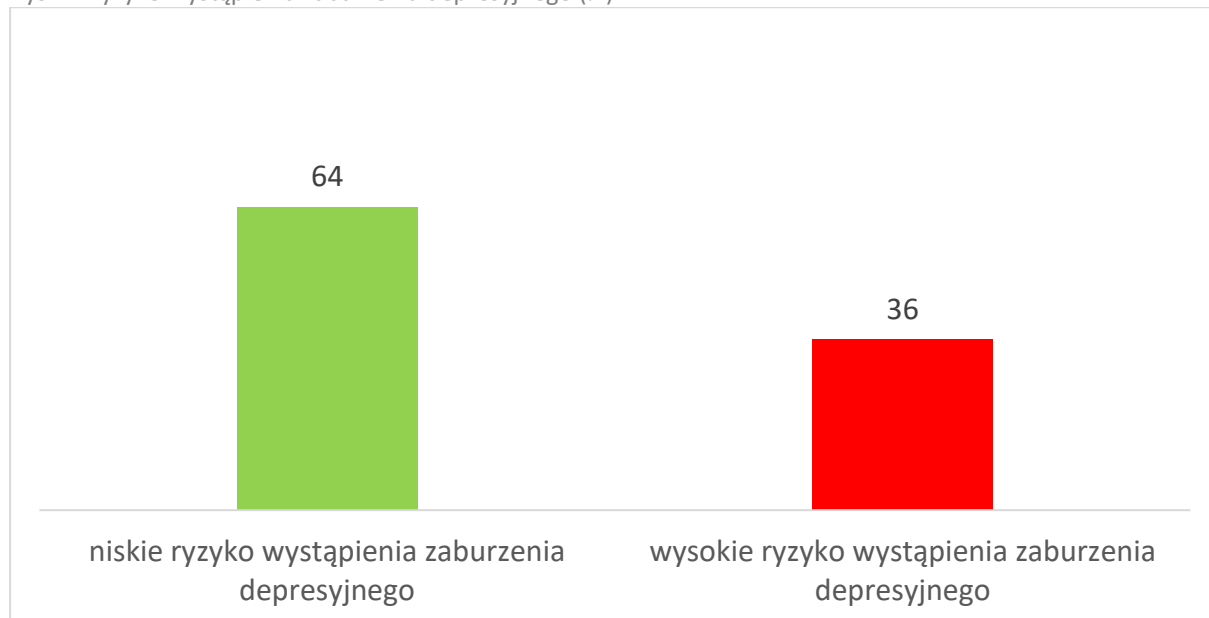
W młodszej grupie badanych, w przypadku poczucia bycia częścią własnej rodziny odpowiedzi negatywnych częściej udzielały dziewczęta (12,8%) niż chłopcy (4,4%). Podobnie, kształtują się różnice wśród starszych uczniów, gdzie odpowiedzi negatywnych częściej udzielały dziewczęta (10,4%) niż chłopcy (5,8%). W obu grupach zarejestrowano różnice dotyczące poczucia bycia ważną osobą dla wielu ludzi. Wśród 15-16 latków odpowiedzi „zdecydowanie nie” i „raczej nie” częściej udzielały dziewczęta (28,2%), niż chłopcy (18,9%). Analogiczny rozkład wyników dotyczy grupy 17-18 latków: dziewczęta – 26,7%, chłopcy – 15,3%. Dodatkowo, w młodsze grupie uczestników badania, płeć istotnie różnicowała odpowiedzi dotyczące stwierdzenia: „Czuję się osobą, która dba o innych”. Ze stwierdzeniem tym częściej nie zgadzali się mężczyźni (9,8%), niż kobiety (5,3%) i odwrotnie – uczennice częściej zgadzały się z tym stwierdzeniem (83,3%), niż uczniowie (70,9%).

Na potrzeby pomiaru zagrożenia depresją wśród młodzieży szkolnej zastosowano test przesiewowy PHQ-2<sup>1</sup>. Uzyskanie krytycznego wyniku testu nie oznacza występowania depresji, ale wskazuje na dość wysokie prawdopodobieństwo jego zaistnienia. W takich przypadkach przeprowadza się bardziej zaawansowany test PHQ-9. Na potrzeby badania wśród młodzieży, wykorzystany test jest dobrym narzędziem rozpoznawczym, wskazującym na skalę ewentualnych zagrożeń.

<sup>1</sup> Kroenke K, Spitzer RL, Williams JB. The Patient Health Questionnaire-2: Validity of a Two-Item Depression Screener. Medical Care. 2003;41:1284-92.

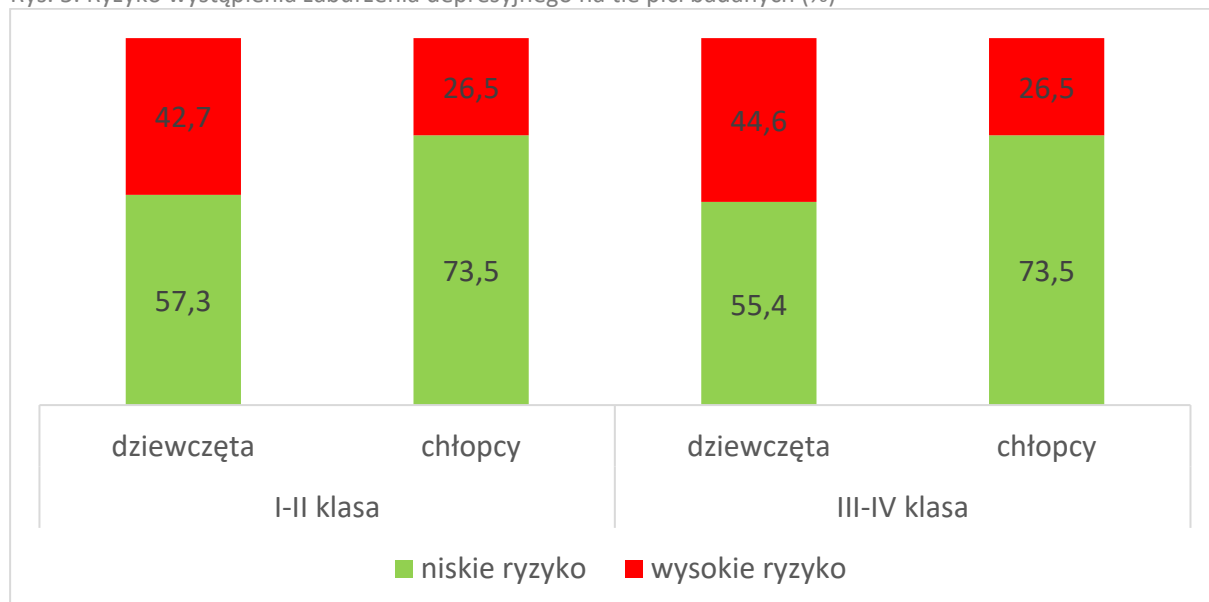
Niezależnie od grupy wiekowej wyniki plasowały się na identycznym poziomie. Blisko dwie trzecie odpowiadających (64%) uzyskało wynik poniżej progu ostrzegawczego, natomiast nieco ponad jedna trzecia (36%) to osoby, u których prawdopodobne jest duże zaburzenie depresyjne.

Rys. 4. Ryzyko wystąpienia zaburzenia depresyjnego (%)



Płeć badanych różnicuje wyniki testu zarówno wśród młodszych, jak i starszych uczniów. Wyższy odsetek odpowiedzi wskazujących na wysokie ryzyko wystąpienia zaburzenia depresyjnego zarejestrowano wśród dziewcząt (42,7% i 44,6%) niż wśród chłopców (26,5% w obu grupach).

Rys. 5. Ryzyko wystąpienia zaburzenia depresyjnego na tle płci badanych (%)



Wyniki ilustrujące poziom zagrożenia depresją powinny być rozpatrywane w kontekście innych czynników, których oddziaływaniu podlega młodzież uczęszczająca do szkół ponadpodstawowych. Wymienić należy tu oddalone skutki pandemii choroby wirusowej COVID-19 i towarzyszących jej

środków zaradczych, zaburzenie poczucia bezpieczeństwa towarzyszące wybuchowi wojny na Ukrainie, zmiany w systemie edukacji, poczucie osamotnienia i wyobcowania – szczególnie istotne wśród tych uczniów, którzy wyróżniają się pod jakimś względem, np. pochodzeniem społecznym, etnicznym, statusem materialnym, wyglądem, cielesnością, seksualnością czy wrażliwością. Poddani wpływowi - nawet pośredniemu, poprzez np. docieranie wiadomości, bycie świadkiem rozmów na dany temat – młodzież szkolna doświadcza, przeżywa i w sobie dostępny sposób, należy podkreślić – inny niż już ukształtowane osoby dorosłe – próbują radzić sobie z otaczającym środowiskiem życia codziennego.

## Formy spędzania czasu wolnego

Wśród gdańskich uczniów w obu kohortach wiekowych dominującą formą spędzania czasu wolnego jest używanie internetu dla przyjemności – w formie „obecności” w internecie (odpowiedzi „prawie codziennie”). W młodszej kohorcie odpowiedzi takiej udzieliło 86,0% badanych, a w starszej 87,9%. Na drugim miejscu młodzi gdańszczanie wskazywali na granie na komputerze, telefonie lub innym urządzeniu (59,0% młodszych i 54,6% starszych). Na trzecim miejscu wskazywano spędzanie czasu na świeżym powietrzu (53,0% młodszych i 47,9% starszych). Aktywnemu uprawianiu sportu oddaje się prawie codziennie 29,2% młodszych uczniów i 31,1% starszych. Czytaniu książek dla przyjemności oddaje się prawie codziennie 14,7% młodszych uczniów i 9,7% starszych.

Tab. 12. Formy spędzania czasu wolnego (%)

<i>Jak często (jeśli w ogóle) uprawiasz każde z niżej wymienionych zajęć?</i>	nigdy	kilka razy w roku	raz lub dwa razy na miesiąc	przynajmniej raz na tydzień	prawie codziennie
<b>15-16 lat</b>					
Grasz w gry na komputerze, telefonie lub innym urządzeniu	2,6	4,8	11,5	22,1	59,0
Aktywnie uprawiasz jakiś sport, jeździsz na deskorolce, siłownia itp.	3,2	11,3	17,2	39,0	29,2
Czytasz książki dla przyjemności (nie chodzi tu o lektury szkolne)	28,8	26,0	18,0	12,6	14,7
Wychodzisz wieczorem (do klubu, kawiarni, na imprezę, koncert itp.)	26,8	32,5	21,8	14,4	4,6
Masz inne hobby (np. grasz na instrumencie, śpiewasz, rysujesz, piszesz, tworzysz muzykę, programujesz itp.)	14,7	7,3	17,2	29,6	31,2
Spędzasz czas z przyjaciółmi (w centrach handlowych, na dworze, w parku)	2,5	6,0	22,6	42,8	26,1
„Jesteś” w Internecie (w social mediach, na czatach, słuchasz muzyki itp.)	1,7	1,1	3,2	8,0	86,0
Grasz na automatach do gry (takich, w które trzeba wrzucać pieniądze)	59,3	28,1	4,6	3,9	4,1
Spędzasz czas na świeżym powietrzu (spacer, przejażdżka rowerem itp.)	1,4	2,0	10,6	33,1	53,0
<b>17-18 lat</b>					
Grasz w gry na komputerze, telefonie lub innym urządzeniu	4,1	6,4	11,8	23,1	54,6
Aktywnie uprawiasz jakiś sport, jeździsz na deskorolce, siłownia itp.	2,4	14,1	16,5	36,0	31,1
Czytasz książki dla przyjemności (nie chodzi tu o lektury szkolne)	32,7	27,6	15,5	14,6	9,7
Wychodzisz wieczorem (do klubu, kawiarni, na imprezę, koncert itp.)	14,9	32,0	33,2	15,8	4,1
Masz inne hobby (np. grasz na instrumencie, śpiewasz, rysujesz, piszesz, tworzysz muzykę, programujesz itp.)	17,0	9,8	15,8	29,5	27,9
Spędzasz czas z przyjaciółmi (w centrach handlowych, na dworze, w parku)	4,0	5,2	26,2	36,0	28,7
„Jesteś” w Internecie (w social mediach, na czatach, słuchasz muzyki itp.)	1,8	1,5	1,9	6,9	87,9

Grasz na automatach do gry (takich, w które trzeba wrzucać pieniądze)	68,7	17,1	5,1	3,4	5,8
Spędzasz czas na świeżym powietrzu (spacer, przejażdżka rowerem itp.)	1,5	3,7	13,0	34,0	47,9

## Utrzymanie higieny cyfrowej

W przeprowadzonym badaniu wśród młodzieży gdańskich szkół ponadpodstawowych poruszono wątki dotyczące higieny cyfrowej. Sama higiena cyfrowa to zespół praktyk i nawyków mających na celu zapewnienie bezpiecznego użytkowania urządzeń elektronicznych oraz nowoczesnych technologii.

Uczestnikom badania zadano dwa pytania. Pierwsze o częstotliwość śledzenia nagrań i postów influencerów lub youtuberów w internecie oraz drugie, o częstotliwość sięgania po telefon bezpośrednio po przebudzeniu, jeszcze przed wstaniem z łóżka.

Nagrania i posty influencerów lub youtuberów śledzi regularnie łącznie 47% uczniów w wieku 15-16 lat, a w grupie 17-18-latków odsetek ten wyniósł 33%. Blisko co szósty badany z młodszej grupy (16,4%), śledzi poczynania youtuberów regularnie, nawet wielokrotnie w ciągu dnia, natomiast ze starszej grupy – co dziewiąty (10,9). Twórczości influencerów lub youtuberów nigdy nie śledzi 4,8% młodszych badanych oraz 6,8% starszych, zaś rzadko lub przypadkowo robi to łącznie 48,2% respondentów z I lub II klasy oraz 50,3% z III lub IV.

Tab. 13. Czy śledzisz nagrania i posty influencerów/youtuberów w internecie? (%)

<b>15-16 lat</b>	<b>Gdańsk 2024</b>
nie, nigdy	4,8
tak, gdy przypadkowo na nie trafię	22,6
tak, rzadko	25,6
tak, regularnie	30,6
tak, regularnie, nawet wielokrotnie w ciągu dnia	16,4
<b>17-18 lat</b>	
nie, nigdy	6,8
tak, gdy przypadkowo na nie trafię	21,3
tak, rzadko	29,0
tak, regularnie	32,1
tak, regularnie, nawet wielokrotnie w ciągu dnia	10,9

Bezpośrednio po przebudzeniu się, jeszcze przed opuszczeniem łóżka po swój telefon sięga często lub codziennie 40,7% młodszych badanych i 41,1% starszych. Z kolei nigdy nie robi tego 13,9 % osób z młodszej grupy i 15,4% ze starszej. Rzadko lub od czasu do czasu po telefon zaraz po przebudzeniu sięga 45,4% 15-16-latków i 43,5% 17-18-latków.

Tab. 14. Czy sprawdzasz swój telefon, scrollujesz treści internetowe lub social media zaraz po przebudzeniu, zanim wstaniesz z łóżka? (%)

<b>15-16 lat</b>	<b>Gdańsk 2024</b>
nie	13,9
rzadko	20,4
od czasu do czasu	25,0
często	20,2
codziennie	20,5
<b>17-18 lat</b>	
nie	15,4
rzadko	23,3
od czasu do czasu	20,2
często	19,4
codziennie	21,7

Fakt sięgania po telefon bezpośrednio po przebudzeniu pozostaje wśród 15-16-latków w statystycznie istotnym związku z prawdopodobieństwem wystąpienia epizodu depresyjnego. Najniższy odsetek wysokiego ryzyka (23,6%) dotyczy osób, które zadeklarowały, że w ogóle nie sięgają po telefon zaraz po przebudzeniu. W przypadku osób, którym się to zdarza od „rzadko” do „często” odsetek badanych zagrożonych wysokim ryzykiem wystąpienia depresji utrzymuje się na poziomie 33,7%. Najwyższy jest natomiast wśród osób sięgających codziennie po telefon bezpośrednio po przebudzeniu (53,7%).

## Wyroby tytoniowe – papierosy, e-papierosy, waporyzatory

Niezależnie od częstotliwości w ogóle nie pali papierosów 77,1% 15-16 latków oraz 65,1% 17-18 latków. Codziennie po papierosy sięga 6,5% uczniów z pierwszych i drugich klas oraz 8,7% trzecio i czwartoklasistów. Powyżej dziesięciu papierosów dziennie wypala ogółem 2,0% młodszych badanych i 4,3% starszych.

Tab. 15. Palenie tytoniu w czasie ostatnich 30 dni (%)

<b>Jak często palił(a)ś papierosy w ciągu ostatnich 30 dni?</b>	<b>Gdańsk 2024</b>	<b>Gdańsk 2019</b>
<b>15-16 lat</b>		
w ogóle nie palę papierosów	77,1	-
odpowiedzi osób palących		
nie palił(a)m w czasie ostatnich 30 dni	45,1	69,3
mniej niż 1 papieros na tydzień	17,4	11,8
mniej niż 1 papieros dziennie	9,2	6,4
1-5 papierosów dziennie	14,1	4,9
6-10 papierosów dziennie	5,4	2,9
11-20 papierosów dziennie	1,6	1,2
więcej niż 20 papierosów dziennie	7,1	3,5
<b>17-18 lat</b>		
w ogóle nie palę papierosów	65,1	-
odpowiedzi osób palących		
nie palił(a)m w czasie ostatnich 30 dni	37,3	51,7
mniej niż 1 papieros na tydzień	22,3	18,0
mniej niż 1 papieros dziennie	15,5	9,3
1-5 papierosów dziennie	10,7	11,5
6-10 papierosów dziennie	1,7	5,3
11-20 papierosów dziennie	3,9	2,7
więcej niż 20 papierosów dziennie	8,6	1,4

Zdaniem jednej trzeciej pierwszo- lub drugoklasistów ich rodzice nie wiedzą o tym, że ich dzieci palą papierosy (35,2%). Wśród starszych uczniów odsetek ten wynosi 28,3%. O tym, że rodzice wiedzą o paleniu i akceptują to, poinformowało w badaniach 18,2% uczniów z młodszych klas i 21,9% ze starszych. Wie i nie akceptuje tego faktu 33,0% rodziców 15-16 latków i 26,9% rodziców starszych uczniów.

Tab. 16. Świadomość i akceptowanie faktu palenia papierosów przez dzieci w opinii rodziców (%)

<b>Czy Twoi rodzice wiedzą, że palisz/palił(a)ś papierosy?</b>	<b>Gdańsk 2024</b>	<b>Gdynia 2023</b>
<b>15-16 lat</b>		
nie wiedzą	35,2	60,1
chyba się domyślają	13,6	14,9
wiedzą, ale nie akceptują tego	33,0	16,3
wiedzą i akceptują to	18,2	8,6
<b>17-18 lat</b>		
nie wiedzą	28,3	47,0
chyba się domyślają	22,9	20,6



wiedzą, ale nie akceptują tego	26,9	16,2
wiedzą i akceptują to	21,9	16,2

Z e-papierosów korzystało w ciągu 30 dni przed badaniem 25,0% 15-16-latków i 41,5% 17-18-latków. W młodszej grupie badanych z e-papierosów w ogóle nie korzysta 68,4%, a w starszej 51,8%.

Tab. 17. Używanie e-papierosów (%)

Jak często sięgał(a)s po E-PAPIEROSY w ciągu ostatnich 30 dni?	Gdańsk 2024
<b>15-16 lat</b>	
w ogóle nie używam e-papierosów	68,4
ani razu w ciągu ostatnich 30 dni	6,7
kilka razy w ciągu miesiąca	6,6
kilka razy w tygodniu	2,9
1 raz dziennie	1,3
kilka razy dziennie	14,1
<b>17-18 lat</b>	
w ogóle nie używam e-papierosów	51,8
ani razu w ciągu ostatnich 30 dni	6,7
kilka razy w ciągu miesiąca	7,3
kilka razy w tygodniu	5,2
1 raz dziennie	2,1
kilka razy dziennie	26,9

Na pytanie o to, jaką trudność sprawiłoby zdobycie lub kupno papierosów lub innych wyrobów tytoniowych, włączając e-papierosy, waporyzatory i inne, co drugi odpowiadający z grupy młodszych badanych, wskazał, że byłoby to raczej łatwe lub bardzo łatwe (25,6% i 24,5% - łącznie 50,2%). Z kolei odpowiedzi „nie wiem” udzieliło 23,5% badanych. Wśród 17-18 latków najczęściej wybierano odpowiedź „bardzo łatwe” (43,7%). Zakup papierosów lub innych wyrobów tytoniowych byłby niemożliwy zdaniem 7,4% młodszych uczniów i 4,9% starszych.

Tab. 18. Ocena trudności w zdobyciu lub kupnie wyrobów tytoniowych (%)

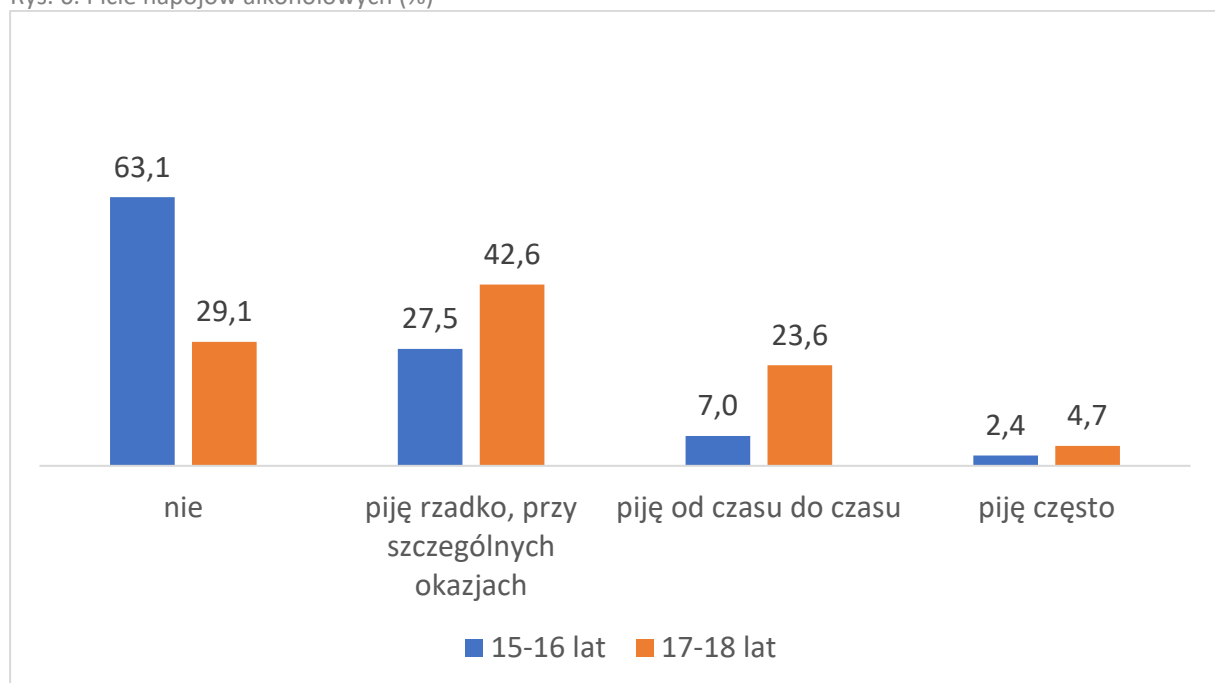
Jak trudno byłoby Ci dostać/kupić papierosy lub inne wyroby tytoniowe (e-papierosy, waporyzatory itp. ), gdybyś tego chciał(a)?	Gdańsk 2024	Gdynia 2023
<b>15-16 lat</b>		
niemożliwe	7,4	3,2
bardzo trudne	5,6	5,5
raczej trudne	13,4	10,0
raczej łatwe	25,6	35,0
bardzo łatwe	24,5	27,5
nie wiem	23,5	18,8
<b>17-18 lat</b>		
niemożliwe	4,9	2,4
bardzo trudne	4,6	2,7
raczej trudne	6,0	5,6
raczej łatwe	25,6	24,8
bardzo łatwe	43,7	52,2
nie wiem	15,2	12,4

## Alkohol wśród gdańskich uczniów i ocena jego dostępności w przestrzeni publicznej

### Picie napojów alkoholowych

Kiedykolwiek w swoim życiu po alkohol sięgnęło ponad połowa 15-16-latków (36,9%) oraz 70,9% 17-18 latków. Przy szczególnych okazjach po napoje alkoholowe sięga 27,5% 15-16-latków oraz 42,6% 17-18-latków. Od czasu do czasu alkohol spożywa 7,0% 15-16 latków oraz niemal co czwarty 17-18-latek (23,6%). Odsetek badanych pijących często wynosi odpowiednio 2,4% w młodszej grupie i 4,7% w starszej. Płeć badanych nie różnicuje deklaracji badanych dotyczących spożywania alkoholu w poszczególnych grupach wiekowych.

Rys. 6. Picie napojów alkoholowych (%)



Do tych uczniów, którzy sięgają po alkohol skierowano pytania o wiek inicjacji alkoholowej, rodzaj pijanego alkoholu, częstotliwość i wielkość spożycia, upijanie się oraz o to czy rodzice osoby badanej wiedzą, akceptują fakt sięgania po alkohol przez ich dziecko.

Analiza wskazań dotyczących inicjacji spożywania napojów alkoholowych pokazuje, że w młodszej kohorcie gdańskich uczniów za moment ten można uznać 13. rok życia, podobnie w grupie uczniów 17-18-letnich 14. rok życia. Wyniki te wskazują na identyczną tendencję w porównaniu do wyników badań ogólnopolskich przeprowadzonych w 2019 roku. Porównanie wieku inicjacji alkoholowej pomiędzy chłopcami i dziewczętami nie pokazało znaczących różnic.

Porównanie wyników zarejestrowanych wśród uczniów gdańskich szkół ponadpodstawowych z wynikami analogicznych badań przeprowadzonych w minionych pięciu latach pokazuje tendencję

zwiększenia się grupy badanych, którzy nigdy nie pili alkoholu. W grupie młodszych badanych wartość ta sięga 64%, podczas gdy w roku 2019 w Gdańsku wyniosła 25,7%. Tendencję tę potwierdza wynik z badań przeprowadzonych w Gdyni w 2023 – 43,7%. Analogiczne rezultaty, choć w nieco mniejszej skali, widać w starszej grupie respondentów. W bieżącej edycji badania odsetek osób w grupie 17-18-latków wzrósł do poziomu 30,6%, a w 2019 roku na terenie Gdańska wynosił 3,8%. Na zarejestrowaną w badaniu zmianę tego wskaźnika w młodszej grupie wpływ mają dwa czynniki. Po pierwsze, w pierwszych klasach szkół ponadpodstawowych pojawił się tzw. podwójny rocznik, co oznacza, że wśród uczniów klas pierwszych znaleźli się uczniowie rok młodszy. Po drugie, uczniowie uczęszczający do klas pierwszych to osoby, które przeżyły moment wchodzenia w okres dojrzewania i towarzyszących mu prób i eksperymentów z sięganiem po alkohol w okresie ograniczeń kontaktów społecznych związanych z pandemią choroby wirusowej COVID-19.

Tab. 19. Wiek inicjacji spożywania alkoholu (%)

	wypicie jakiegokolwiek alkoholu po raz pierwszy			
<b>15-16 lat</b>	<b>Gdańsk 2024</b>	Gdynia 2023	Gdańsk 2019	Polska 2019
nigdy	64,0	43,7	25,7	22,6
9 lat lub mniej	4,4	3,3	5,1	7,0
10 lat	2,1	1,5	1,6	2,6
11 lat	1,6	2,1	3,7	2,6
12 lat	2,8	3,3	8,8	6,3
13 lat	6,8	8,9	14,9	11,6
14 lat	9,8	15,7	16,4	19,3
15 lat	6,6	16,9	18,6	22,2
16 lat	1,8	4,5	5,1	4,7
<b>17-18 lat</b>	<b>Gdańsk 2024</b>	Gdynia 2023	Gdańsk 2019	Polska 2019
nigdy	30,6	22,1	3,8	7,6
9 lat lub mniej	1,2	2,9	3,4	4,8
10 lat	0,7	0,2	1,6	1,9
11 lat	1,0	1,0	2,0	1,6
12 lat	3,4	2,9	3,4	4,8
13 lat	7,6	7,6	8,3	8,5
14 lat	13,7	9,3	13,6	13,0
15 lat	19,2	22,4	23,2	20,8
16 lat	14,1	22,9	23,2	21,3
17 lat	4,2	6,0	11,6	12,2
18 lat lub więcej	4,2	2,9	6,0	3,5

Młodzi Gdańszczanie z kohorty 15-16 lat, sięgają najczęściej po piwo (30,6%) lub różne rodzaje alkoholu (28,9), a co blisko co piąty odpowiadający wskazał wódkę i jej pochodne – 21,5%. W starszej kohorcie na pierwszym miejscu spośród spożywanych alkoholi znalazły się ze zbliżonym wynikiem odpowiedzi „piwo” (30,6%) oraz „wszystkiego po trochu” (30,1%), a następnie wódka lub inny napój wysokoprocentowy – 23,1%. Po wino sięga 8,1% starszych uczniów oraz 9,2% młodszych. W obu grupach wiekowych zarysowuje się różnica w zakresie typu spożywanego alkoholu z uwzględnieniem płci.

W obu grupach wiekowych po wino częściej sięgają dziewczęta. Z kolei chłopcy częściej sięgają po piwo. W młodszej grupie wiekowej dziewczęta częściej sięgają po wódkę i jej pochodne, w starszej grupie jest odwrotnie. Wśród 17-18-latków dziewczęta częściej niż chłopcy odpowiadały, wskazując odpowiedź „wszystkiego po trochu”

Tab. 20. Najczęściej spożywany alkohol (%)

<b>15-16 lat</b>	ogółem	dziewczęta	chłopcy
piwo	30,6	22,6	43,7
wino	9,2	11,9	6,8
wódka lub inny napój wysokoprocentowy	21,5	23,3	15,5
wszystkiego po trochu	28,9	30,3	28,2
inny napój alkoholowy	9,9	11,9	5,8
<b>17-18 lat</b>			
piwo	30,6	23,6	38,9
wino	8,1	12,0	4,4
wódka lub inny napój wysokoprocentowy	23,1	19,0	27,0
wszystkiego po trochu	30,1	36,1	25,2
inny napój alkoholowy	7,5	9,3	4,5

Po dowolny rodzaj alkoholu w ciągu 30 dni przed badaniem sięgnęło jednokrotnie 25,1% 15-16 latków, 2-krotnie 14,6%, a 3-5 razy – 17,2%. W tej grupie wiekowej 6 i więcej razy po alkohol sięgnęło łącznie 12,6%. Blisko co trzeci odpowiadający pierwszo- lub drugoklasista udzielił odpowiedzi „ani razu” (30,5%). Wśród starszych uczniów ze zbliżoną częstością sięgano po alkohol jednokrotnie (19,3%), dwukrotnie (20,3%) oraz 3-5 razy (19,4%) w ciągu 30 dni przed badaniem. Do jednokrotnego spożycia pięciu lub więcej drinków przy jednej okazji, w ciągu miesiąca poprzedzającego badanie, przyznało się 14,6% młodszych uczniów i 16,5% starszych. Odpowiedzi „ani razu” udzieliło 60,4% 15-16 latków oraz połowa (50,3%) 17-18 latków. Nigdy nie upiło się alkoholem, uwzględniając fakt zataczania się, bełkotania, nie pamiętania co się działo, 48,6% młodszych uczniów i 34,7% starszych. Do jednokrotnego doświadczenia tego rodzaju przyznało się 14,7% pierwszo- lub drugoklasistów oraz 14,5% uczniów ze starszych klas. Z kolei 3-5 razy upiło się 12,3% młodszych badanych i 14,1% starszych.

Tab. 21. Natężenie spożywania alkoholu (%)

	dowolny napój alkoholowy w ciągu 30 dni przed badaniem	pięć lub więcej drinków w ciągu 30 dni przed badaniem	upicie się napojem alkoholowym
<b>15-16 lat</b>			
ani razu	30,5	60,4	48,6
1 raz	25,1	14,6	14,7
2 razy	14,6	10,1	10,3
3-5 razy	17,2	7,3	12,3
6-9 razy	4,1	1,0	5,2
10 lub więcej razy	8,5	6,6	8,9
<b>17-18 lat</b>			
ani razu	28,5	50,3	34,7
1 raz	19,3	16,5	14,5
2 razy	20,3	9,3	12,0
3-5 razy	19,4	15,4	14,1
6-9 razy	7,2	3,5	8,8
10 lub więcej razy	5,3	5,0	15,9

\* Drink to jest szklanka/butelka/ puszka piwa lub cydru (ok. pół litra) lub 2 szklanki/ butelki gotowego drinka (ok. pół litra) lub kieliszek wina (ok. 150 ml) lub kieliszek wódki lub innego napoju spirytusowego (ok. 50 ml) lub szklanka koktajlu).

Zdaniem 32,9% pierwszo- lub drugoklasistów ich rodzice nie wiedzą o tym, że ich dzieci piją alkohol. Wśród starszych uczniów odsetek ten wynosi 15,9%. O tym, że rodzice wiedzą o spożywaniu alkoholu przez ich dzieci i akceptują to, poinformowało w badaniach 31,9% uczniów z młodszych klas i 54,2% ze starszych. Wie i nie akceptuje tego faktu 16,3% rodziców 15-16 latków i 14,3% rodziców starszych uczniów.

Tab. 22. Świadomość i akceptowanie faktu picia alkoholu przez dzieci w opinii rodziców (%)

Czy Twoi rodzice wiedzą, że pijesz alkohol?	Gdańsk 2024	Gdynia 2023
<b>15-16 lat</b>		
nie wiedzą	32,9	29,0
chyba się domyślają	18,9	25,8
wiedzą, ale nie akceptują tego	16,3	14,5
wiedzą i akceptują to	31,9	30,7
<b>17-18 lat</b>		
nie wiedzą	15,9	7,3
chyba się domyślają	15,6	14,5
wiedzą, ale nie akceptują tego	14,3	8,8
wiedzą i akceptują to	54,2	69,4

Kupowanie alkoholu przez osoby nieletnie

Badanych zapytano o czy w ciągu roku poprzedzającego badanie zdarzyło im się widzieć sytuacje, w których osobie nieletniej sprzedawano alkohol oraz osoba nieletnia lub wyglądająca na nieletnią próbowała kupić alkohol i została wylegitymowana przez osobę lub kogoś innego.

Świadkiem sprzedaży nieletnim alkoholu było 47,7% 15-16-latków i 61,3% 17-18-latków. W przypadku bycia świadkiem próby kupna alkoholu przez osobą wyglądającą na nieletnią oraz wylegitymowania jej, odpowiedzi twierdzącej udzieliło 38,9% młodszych uczniów oraz 52,8% starszych.

W obu grupach wiekowych świadkiem faktu sprzedaży alkoholu nieletnim częściej były dziewczęta (56,5% w młodszej grupie i 71,6% w starszej) niż chłopcy, wśród których odsetki odpowiedzi wyniosły odpowiednio 49,1% i 61,2%.

Tab. 23. Czy zdarzyło Ci się w ciągu ostatnich 12 miesięcy widzieć... (%)

	jak sprzedawano nieletnim alkohol		jak osoba nieletnia lub wyglądająca na nieletnią próbowała kupić alkohol i została wylegitymowana przez sprzedawcę lub kogoś innego	
	Gdańsk 2024	Gdynia 2023	Gdańsk 2024	Gdynia 2023
<b>15-16 lat</b>				
tak	47,7	53,3	38,9	41,8
nie	52,3	46,7	61,1	58,2
<b>17-18 lat</b>				
tak	61,3	65,2	52,8	55,0
nie	38,7	34,8	47,2	45,0

#### Postawy wobec dostępności alkoholu w przestrzeni publicznej

Blisko połowa (47,4%) młodszych uczniów i 57,9% starszych jest zdania, że nie należy nic zmieniać w zakresie działań ograniczających dostępność alkoholu w przestrzeni publicznej. W opinii 47,8% 15-16-latków i 36,7% 17-18-latków alkohol jest zbyt łatwo dostępny i powinno się wprowadzić działania ograniczające jego dostępność. Odwrotnego zdania, czyli że alkohol jest zbyt trudno dostępny, jest 4,8% młodszych uczniów i 5,4% starszych.

Tab. 24. Jak sądzisz, czy istnieje potrzeba wprowadzenia działań ograniczających dostępność alkoholu w przestrzeni publicznej? (%)

<b>15-16 lat</b>	
powinno się wprowadzić działania ograniczające – <i>alkohol jest zbyt łatwo dostępny</i>	47,8
nie należy nic zmieniać w zakresie dostępności	47,4
powinno się zmniejszyć istniejące ograniczenia – <i>alkohol jest zbyt trudno dostępny</i>	4,8
<b>17-18 lat</b>	
powinno się wprowadzić działania ograniczające – <i>alkohol jest zbyt łatwo dostępny</i>	36,7
nie należy nic zmieniać w zakresie dostępności	57,9
powinno się zmniejszyć istniejące ograniczenia – <i>alkohol jest zbyt trudno dostępny</i>	5,4

Wśród opinii dotyczących dostępności alkoholu w przestrzeni publicznej uczniowie pierwszych i drugich klas szkół ponadpodstawowych dominują te, świadczące o dostrzeganiu faktu nadmiernej

podaż alkoholu w przestrzeni publicznej. O ile nieco ponad połowa badanych (55,7%) jest zdania, że działalność sklepów z alkoholem nie jest uciążliwa dla mieszkańców w okolicy zamieszkiwanej przez badanych, to już 44,1% odpowiadających jest nastawionych negatywnie do możliwości kupna alkoholu wszędzie i o każdej porze. Według 15-16-latków liczba i gęstość punktów sprzedaży alkoholu jest zbyt duża (43,6%) oraz liczba punktów sprzedaży alkoholu powinna być ograniczona (43,4%). Opinie 15-16-latków dotyczące dostępności ekonomicznej alkoholu wyrównują się. I tak, 34,7% badanych nie zgadza się z opinią, że alkohol jest zbyt tani i że zbyt wielu ludzi ma do niego dostęp, podczas gdy 36,9% twierdzi odwrotnie.

Rys. 7. Postawy 15-16-latków wobec dostępności alkoholu w przestrzeni publicznej (%)



W porównaniu do młodszej grupy wśród 17-18-latków pojawiło się nieco więcej sceptycyzmu wobec twierdzeń zakładających stosunkowo dużą dostępność alkoholu w przestrzeni publicznej. Podobnie jak w młodszej grupie większość odpowiadających jest zdania, że działalność sklepów z alkoholem nie jest uciążliwa dla mieszkańców (67,5%). Blisko połowa badanych (48,8%) uważa, że alkohol nie jest zbyt tani, i że zbyt wielu ludzi ma do niego dostęp (odwrotnego zdania jest 32,5%). 42,7% nie zgadza się ze stwierdzeniem zakładającym ograniczenie liczby punktów sprzedaży alkoholu. Co trzeci 17-18-latek (33,9%) uważa, że liczba i gęstość punktów sprzedaży alkoholu jest zbyt duża, jednocześnie z opinią tą nie zgadza się 33,2% badanych. Opinie trzecio- i czwartoklasistów na temat możliwości kupna alkoholu wszędzie i o każdej porze są podzielone. Do wspomnianego faktu pozytywnie odnosi się - 34,9%, a negatywnie – 35,0%.

Rys. 8. Postawy 17-18-latków wobec dostępności alkoholu w przestrzeni publicznej (%)



## Używanie innych substancji psychoaktywnych

Kierując do młodzieży ze szkół ponadpodstawowych pytania o używania różnych substancji psychoaktywnych zapytano o doświadczenia w skali całego życia oraz w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem. Zróżnicowanie to pozwala uchwycić się utrzymującą się tendencję do regularnego sięgania po marihuanę, narkotyki, mefedron, fentanyl i inne substancje od zachowań epizodycznych.

### Marihuana

Do używania marihuany kiedykolwiek w życiu przyznało się 13,5% 15- i 16-latków oraz 36,7% 17- i 18-latków. Wśród młodszych uczniów do korzystania w życiu 10 lub więcej razy przyznało się 4,2%, a wśród starszych 11,3%. Badanych stroniących od marihuany bezpośrednio 30 dni przed badaniem odnotowano 55,2% w grupie młodszych uczniów i 62,8% wśród starszych. Po marihuanę w okresie bezpośrednio przed badaniem sięgało 10 lub więcej razy co 8 uczeń w wieku 15-16 lat (13,3%) oraz co 14 w wieku 17-18 lat (7,3%). W okresie tym po marihuanę 1-2 razy sięgnęło 12,4% młodszych uczniów i 8,1% starszych. Różnice odpowiedzi na tle płci dotyczą jedynie deklaracji używania marihuany w dowolnym momencie życia wśród starszych uczniów. Chłopcy w wieku 17-18 lat częściej niż dziewczęta sięgali po marihuanę 10 razy lub więcej (różnica we wskazaniach wyniosła 6.4 punktów procentowych).



Tab. 25. Natężenie używania marihuany (%)

	kiedykolwiek w życiu		w ciągu 30 dni przed badaniem	
	Gdańsk 2024	Gdynia 2023	Gdańsk 2024	Gdynia 2023
<b>15-16 lat</b>				
ani razu	86,5	73,7	55,2	56,8
1 raz	4,1	5,7	12,4	11,2
2 razy	2,2	3,7	5,7	10,1
3-5 razy	2,1	5,7	6,7	7,1
6-9 razy	0,9	2,5	6,7	4,1
10 lub więcej razy	4,2	8,9	13,3	10,7
<b>17-18 lat</b>				
ani razu	63,3	62,5	72,8	62,8
1 raz	6,9	6,7	8,1	10,9
2 razy	5,0	5,0	4,9	12,8
3-5 razy	9,4	8,1	6,1	1,9
6-9 razy	4,1	2,9	0,8	3,2
10 lub więcej razy	11,3	14,8	7,3	8,3

### Narkotyki inne niż marihuana lub haszysz

Po narkotyki inne niż marihuana lub haszysz kiedykolwiek w życiu sięgnęło łącznie 5,2% młodszych uczniów oraz co dziesiąty z grupy starszych (9,9%). Analogiczne odsetki dotyczące okresu bezpośrednio 30 dni przed badaniem wyniosły 51,3% - grupa 15-16-latków oraz 39,1% - grupa 17-18-latków. Uwagę zwraca fakt, że jeżeli uczniowie sięgali po jakiś narkotyk kiedykolwiek w życiu, to najczęściej miało to miejsce 10 lub więcej razy (2,2% w młodszej i 3,2% w starszej). Ci badani, którzy używali narkotyki kiedykolwiek w życiu, zapytani o okres 30 dni przed badaniem wskazywali najczęściej, że miało to miejsce 10 lub więcej razy (23,1% w młodszej grupie oraz 18,8% w starszej). Wyniki dotyczące używania narkotyków w miesiącu poprzedzającym badanie są obarczone większym błędem oszacowania, ponieważ pytanie to zadano respondentom, którzy zadeklarowali, że używali tego typu substancji kiedykolwiek w życiu. Płeć nie różnicuje odpowiedzi badanych.

Tab. 26. Natężenie używania narkotyków innych niż marihuana lub haszysz (%)

	kiedykolwiek w życiu		w ciągu 30 dni przed badaniem	
	Gdańsk 2024	Gdynia 2023	Gdańsk 2024	Gdynia 2023
<b>15-16 lat</b>				
ani razu	94,8	91,5	48,7	67,3
1 raz	1,5	2,3	7,7	7,3
2 razy	0,4	0,5	7,7	-
3-5 razy	0,5	1,4	7,7	12,7
6-9 razy	0,6	0,6	5,1	3,6
10 lub więcej razy	2,2	3,8	23,1	9,1

Cd. tab. 26. Natężenie używania narkotyków innych niż marihuana lub haszysz (%)

	kiedykolwiek w życiu		w ciągu 30 dni przed badaniem	
<b>17-18 lat</b>				
ani razu	90,1	91,1	60,9	81,1
1 raz	2,4	3,1	6,2	5,4
2 razy	1,2	1,4	6,2	5,4
3-5 razy	2,5	0,2	6,2	2,7
6-9 razy	0,6	0,2	1,6	-
10 lub więcej razy	3,2	3,8	18,8	5,4

„Dopalacze”, mefedron i fentanyl

„Na rynku” substancji psychoaktywnych dochodzi do okresowych zmian, pojawiają się nowe substancje, a inne znikają lub zmniejsza się ich ilościowa obecność. Badani zostali zapytani o swoje doświadczenia z używaniem substancji popularnie nazywanych „dopalaczami”, a które częściej określa się mianem mefedronu i jego pochodnych. W ciągu ostatnich 2 lat w doniesieniach dotyczących używania substancji psychoaktywnych pojawiały się wzmianki dotyczące używania fentanylu. Gdańscy uczniowie zostali również zapytani o tę substancję.

Po „dopalacze”, w tym i mefedron sięgnęło kiedykolwiek w swoim życiu 3,8% młodszych badanych i 5,2% 17-18-latków. Po substancje te sięgnęło 10 lub więcej razy 1,6% młodszych uczniów i 2,4% starszych. W ciągu 30 dni przed badaniem po mefedron lub inne „dopalacze” sięgnęło 10 lub więcej razy 1,0% badanych z młodszej grupy oraz 1,6% ze starszej.

Tab. 27. Natężenie używania „dopalaczy”, mefedronu (%)

	kiedykolwiek w życiu		w ciągu 30 dni przed badaniem	
<b>15-16 lat</b>				
ani razu		96,4		98,2
1 raz		0,5		0,3
2 razy		0,5		0,5
3-5 razy		0,6		-
6-9 razy		0,4		-
10 lub więcej razy		1,6		1,0
<b>17-18 lat</b>				
ani razu		94,8		97,6
1 raz		0,9		0,2
2 razy		0,9		0,3
3-5 razy		0,7		-
6-9 razy		0,3		0,3
10 lub więcej razy		2,4		1,6

Uczniowie z gdańskich szkół ponadpodstawowych zostali zapytani o zażywanie fentanylu. Po tę substancję kiedykolwiek w życiu sięgnęło łącznie 2,5% młodszych uczniów oraz 2,6% starszych. W przypadku zażywania w miesiącu poprzedzającym badanie, wskazania są niższe i wynoszą odpowiednio 1,7% i 1,9%. Zarejestrowane wartości są bardzo niskie i należy traktować je jako sygnały faktu pojawienia się tej substancji w gdańskich szkołach.

Tab. 28. Natężenie używania fentanylu (%)

	kiedykolwiek w życiu	w ciągu 30 dni przed badaniem
<b>15-16 lat</b>		
ani razu	97,5	98,3
1 raz	-	-
2 razy	0,2	0,3
3-5 razy	0,4	0,5
6-9 razy	0,4	0,1
10 lub więcej razy	1,5	0,9
<b>17-18 lat</b>		
ani razu	97,4	98,1
1 raz	0,4	-
2 razy	0,3	0,2
3-5 razy	0,3	0,1
6-9 razy	-	-
10 lub więcej razy	1,6	1,6

#### Leki uspokajające lub nasenne bez przepisu lekarza

Po leki uspokajające lub nasenne bez przepisania ich przez lekarza sięgał kiedykolwiek w swoim życiu co czwarty uczeń niezależnie od wieku (odpowiednio 25,1% i 25,8%). Wśród badanych, którzy w ciągu 30 dni przed badaniem korzystali w ten sposób z lekarstw bez konsultacji z lekarzem, znalazło się łącznie 9,2% młodszych uczniów, którzy zrobili to od 1 do 9 razy oraz 8,2% 17-18-latków. Do skorzystania z tego typu leków w ciągu miesiąca poprzedzającego badanie przyznało się 2,0% młodszych uczniów i 2,5% starszych.

Odpowiedzi pozostają w związku z płcią badanych osób. W obu grupach wiekowych po leki uspokajające lub nasenne bez recepty częściej sięgały dziewczęta niż chłopcy. W młodszej grupie odpowiedzi twierdzącej udzieliło 32,6% dziewcząt i 13,2% chłopców (różnica 19,4 p.p.), w grupie starszych uczniów analogiczne wartości wyniosły 34,0% w przypadku dziewcząt i 16,9% - chłopców (różnica we wskazaniach – 17,1 p.p.).

Tab. 29. Natężenie używania leków uspokajających lub nasennych bez przepisu lekarza (%)

	kiedykolwiek w życiu		w ciągu 30 dni przed badaniem	
	Gdańsk 2024	Gdynia 2023	Gdańsk 2024	Gdynia 2023
<b>15-16 lat</b>				
ani razu	74,9	76,4	88,8	53,9
1 raz	4,8	3,2	3,3	11,2
2 razy	5,5	4,9	2,6	11,8
3-5 razy	5,2	4,9	2,8	12,5
6-9 razy	2,4	2,0	0,5	2,6
10 lub więcej razy	7,2	8,6	2,0	7,9
<b>17-18 lat</b>				
ani razu	74,2	78,2	89,3	61,1
1 raz	4,4	3,6	3,1	8,9
2 razy	3,8	3,8	2,9	7,8
3-5 razy	5,6	4,3	1,6	11,1
6-9 razy	2,8	2,9	0,6	4,4
10 lub więcej razy	9,2	7,2	2,5	6,7

#### Inne leki w celu odurzenia lub zmiany nastroju

Po inne leki niż uspokajające lub nasenne w celu odurzenia lub zmiany nastroju sięga 13,5% młodszych badanych i 13,3% trzecio- i czwartoklasistów. W przypadku grupy 15-16-latków kiedykolwiek w życiu po leki te sięgano 10 lub więcej razy (3,5%) lub 3 do 5 razy (3,4%). W starszej grupie najwyższy wynik dotyczył spożycia na poziomie 10 lub więcej razy (4,0%). W ciągu miesiąca poprzedzającego badanie po leki w celu odurzenia lub zmiany nastroju sięgało łącznie 5,9% 15-16-latków oraz 4,7% uczniów z klas III i IV.

W obu grupach wiekowych po lekarstwa w celu odurzenia lub zmiany nastroju częściej sięgali dziewczęta niż chłopcy. W młodszej grupie było to łącznie 16,6% dziewcząt i 6,9% chłopców (różnica 9,7 p.p.), w starszej zaś odpowiednio 15,8% i 9,5% (różnica 6,3%).

Tab. 30. Natężenie używania innych leków w celu odurzenia lub zmiany nastroju (%)

	kiedykolwiek w życiu		w ciągu 30 dni przed badaniem	
	Gdańsk 2024	Gdynia 2023	Gdańsk 2024	Gdynia 2023
<b>15-16 lat</b>				
ani razu	86,5	87,3	94,1	58,8
1 raz	2,5	3,1	1,8	11,3
2 razy	2,7	2,8	0,9	8,8
3-5 razy	3,4	2,1	0,5	8,8
6-9 razy	1,4	0,9	0,7	2,5
10 lub więcej razy	3,5	3,8	2,0	10,0

C.d. tab. 30. Natężenie używania innych leków w celu odurzenia lub zmiany nastroju (%)

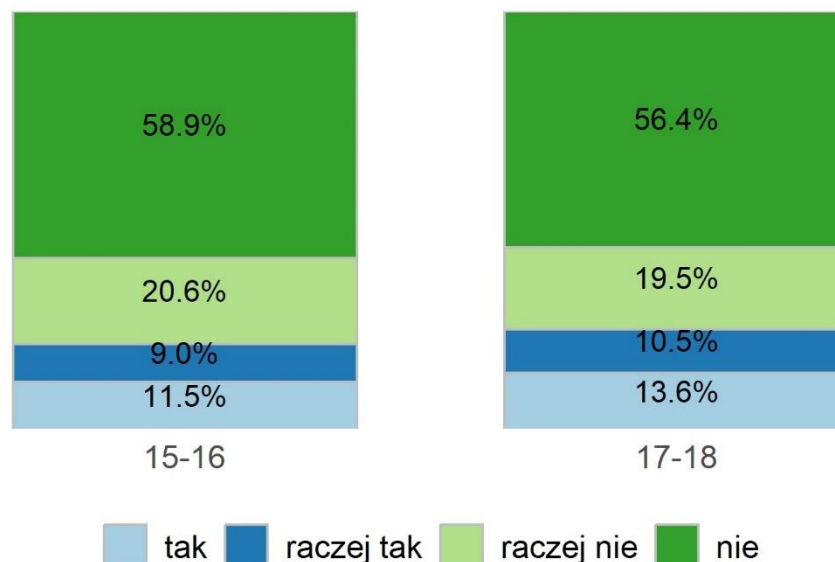
	kiedykolwiek w życiu		w ciągu 30 dni przed badaniem	
<b>17-18 lat</b>				
ani razu	86,7	85,9	95,3	48,2
1 raz	2,7	3,6	1,5	16,1
2 razy	2,8	2,6	0,6	7,1
3-5 razy	2,8	1,2	0,6	5,4
6-9 razy	1,0	0,7	-	3,6
10 lub więcej razy	4,0	6,0	2,0	19,6

## Problemy i patologie w środowisku społecznym

### Nadmierne spożywanie alkoholu przez kogoś w otoczeniu rodzinnym i rówieśniczym

Na pytanie o nadmierne spożywanie alkoholu przez osobę w najbliższej rodzinie odpowiedzi w obu grupach respondenckich były niemal identyczne. Odpowiedzi „nie” udzieliło 58,9% młodszych badanych i 56,4% starszych. W obu grupach co piąty odpowiadający wybrał odpowiedź „raczej nie”, odpowiednio 20,6% i 19,5%. Odpowiedź „raczej tak” wybrało 9,0% młodszych uczniów i 10,5% starszych, z kolei odpowiedź „tak” wskazało 11,5% 15-16-latków i 13,6% 17-18-latków. Zarejestrowane odpowiedzi pokazują, że w przypadku blisko co piątej osoby można mówić o występowaniu w jej bliskim otoczeniu rodzinnym osoby nadużywającej alkoholu.

Rys. 9. Czy w Twojej najbliższej rodzinie (wśród rodziców, rodzeństwa lub innych osób z którymi mieszkasz) jest ktoś, kto Twoim zdaniem spożywa zbyt dużo alkoholu (np. pije systematycznie, upija się)? (%)

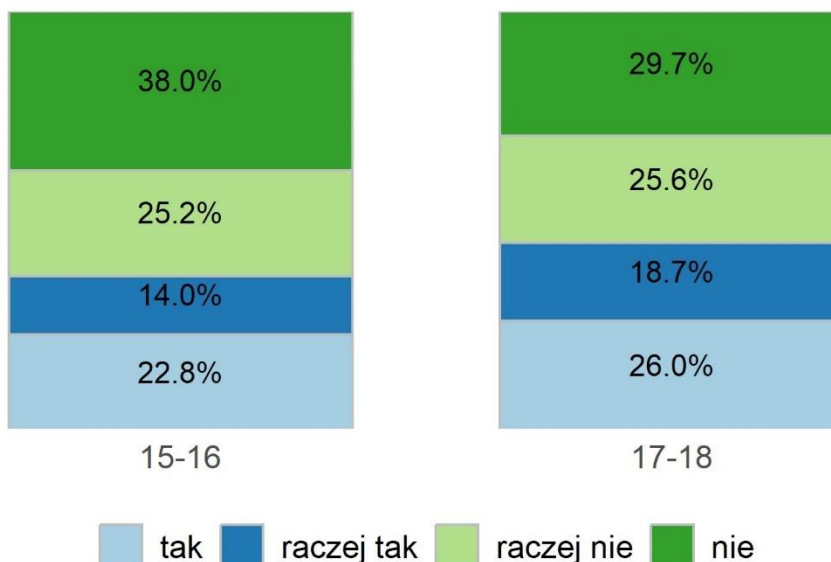


W obu grupach wiekowych uwzględnienie w analizie płci pokazała statystycznie istotne różnicowania. Proporcje w obu grupach przedstawiają się niemal identycznie. Dziewczęta częściej niż chłopcy udzielały odpowiedzi „tak” lub „raczej tak”. Różnice we wskazaniach wyniosły 10 p.p. w młodszej grupie, a w starszej 16 p.p. Różnice te są również wyraźne w przypadku odpowiedzi „tak”, jednoznacznie wskazującej na fakt obecności w bliskim otoczeniu rodzinnym osoby nadużywającej alkoholu. W młodszej grupie różnica między dziewczętami, a chłopcami wyniosła 6,2 p.p., a w starszej grupie 10,0 p.p.

Analogiczne pytanie o nadużywanie alkoholu w środowisku rodzinnym zadano w odniesieniu do otoczenia rówieśniczego (przyjaciele, koledzy). Odpowiedzi „tak” częściej udzielali starsi badani

(26,0%) niż młodsi (22,8%). Z kolei 17-18-latkowie (18,7%) nieco częściej niż 15-16 latkowie wybierali odpowiedź „raczej tak” (14,0). Wskaźnik łącznie ilustrujący obecność w bliskim otoczeniu rówieśniczym kogoś nadużywającego alkoholu (odpowiedzi „tak” i „raczej tak”) przyjął wartość nieco niższą wartość w młodszej grupie (36,8%), niż w starszej (44,7%).

Rys. 10. Czy wśród Twoich najbliższych kolegów, przyjaciół jest ktoś, kto Twoim zdaniem spożywa zbyt dużo alkoholu (pije systematycznie, upija się)? (%)



Uczniów szkół ponadpodstawowych zapytano, czy w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie byli świadkiem kierowania samochodem lub innym pojazdem mechanicznym przez osobę będącą w stanie nietrzeźwym oraz – analogicznie – o bycie świadkiem jeżdżenia na rowerze przez osobę w stanie nietrzeźwym.

Świadkiem prowadzenia samochodu lub innego pojazdu mechanicznego przez osobę nietrzeźwą było 14,9% 15-16-latków i 16,5% 17-18-latków. W przypadku jeżdżenia na rowerze przez osobą po spożyciu alkoholu odsetki te były wyższe i wynosiły w grupie młodszych uczniów – 28,7% oraz 31,9% w starszej.

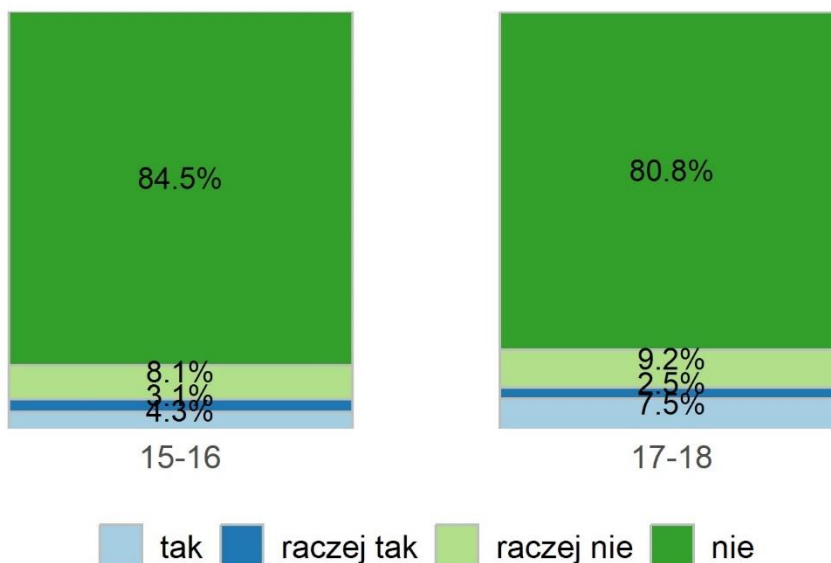
Tab. 31. Czy zdarzyło Ci się w ciągu ostatnich 12 miesięcy być świadkiem... (%)

	kierowania samochodem lub innym pojazdem mechanicznym przez osobę będącą w stanie nietrzeźwym		jeżdżenia na rowerze przez osobę będącą w stanie nietrzeźwym	
	Gdańsk 2024	Gdynia 2023	Gdańsk 2024	Gdynia 2023
<b>15-16 lat</b>				
tak	14,9	11,7	28,7	27,1
nie	85,1	88,3	71,3	72,9
<b>17-18 lat</b>				
tak	16,5	13,4	31,9	32,9
nie	83,5	86,6	68,1	67,1

## Używanie narkotyków przez kogoś w otoczeniu rodzinnym i rówieśniczym

Respondenci z gdańskich szkół ponadpodstawowych zapytani o to, czy w ich najbliższej rodzinie jest ktoś, kto zażywa narkotyki, marihuanę, mefedron itp., w większości wybrali odpowiedź „nie” (młodzi uczniowie – 84,5%, starsi – 80,8%). Z kolei odpowiedzi twierdzącej, czyli „tak” lub „raczej tak” udzieliło łącznie 7,4% uczniów z młodszych klas oraz 10,0% ze starszych.

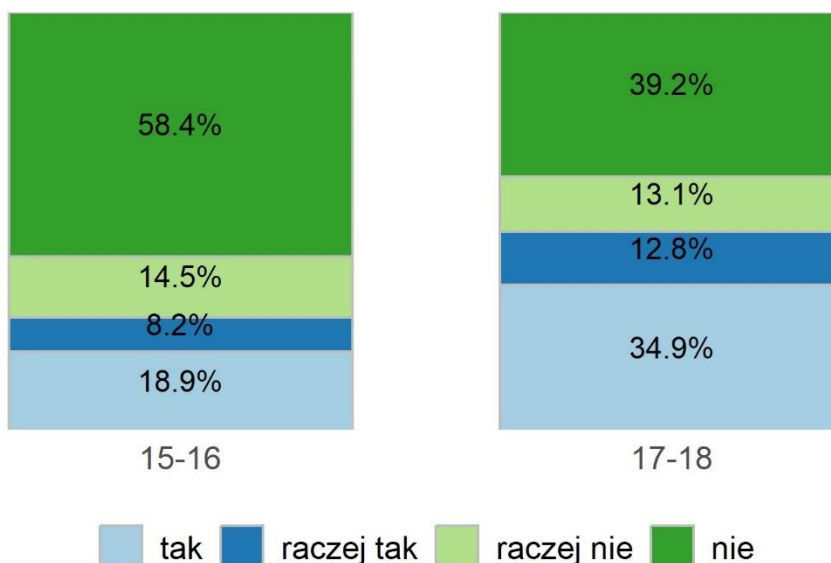
Rys. 11. Czy w Twojej najbliższej rodzinie (wśród rodziców, rodzeństwa lub innych osób z którymi mieszkasz) jest ktoś, o kim wiesz, że zażywa narkotyki, marihuanę, mefedron itp.? (%)



Blisko co piąty pierwszo- i drugoklasista (18,9%) ma wśród swoich kolegów i przyjaciół kogoś, kto zażywa narkotyki, marihuanę, mefedron i inne tego typu substancje. Wśród starszych uczniów odsetek ten jest jeszcze wyższy i wynosi 34,9%. W połączeniu z odpowiedzią „raczej tak”, daje to wysoki wynik 27,1% w młodszej grupie i 47,7% w starszej.



Rys. 12. Czy wśród Twoich najbliższych kolegów, przyjaciół jest ktoś, o kim wiesz, że zażywa narkotyki, marihuane, mefedron itp.? (%)



Świadkiem prowadzenia samochodu lub innego pojazdu mechanicznego przez osobę pod wpływem narkotyku (np. marihuany, amfetaminy lub innych) było 5,3% 15-16-latków i 9,2% 17-18-latków. W przypadku kierowania samochodem przez osobę pod wpływem dopalaczy odsetki te były nieco niższe i wynosiły w grupie młodszych uczniów – 4,8% oraz 2,1% w starszej.

Tab. 32. Czy zdarzyło Ci się w ciągu ostatnich 12 miesięcy być świadkiem... (%)

	kierowania samochodem lub innym pojazdem mechanicznym przez osobę będącą pod wpływem narkotyku (np. marihuany, amfetaminy lub innych)		być świadkiem kierowania samochodem lub innym pojazdem przez osobę będącą pod wpływem tzw. dopalaczy	
	Gdańsk 2024	Gdynia 2023	Gdańsk 2024	Gdynia 2023
<b>15-16 lat</b>				
tak	5,3	7,4	4,8	4,4
nie	94,7	92,6	95,2	95,6
<b>17-18 lat</b>				
tak	9,2	8,4	2,1	2,9
nie	90,8	91,6	97,9	97,1

### Relacje społeczne w otoczeniu szkolnym

Zapytani o atmosferę panującą w szkole większość odpowiadających oceniło ją pozytywnie – raczej dobrze lub bardzo dobrze. W młodszej grupie odsetek ten wyniósł 61,4%, a w starszej – 50,4%. Negatywnie oceniło atmosferę 8,1% młodszych badanych i 10,7% starszych.

Zarówno wśród 15-16-latków, jak i 17-18-latków wyniki zależały od płci respondentów. I tak, w młodszej grupie chłopcy (67,7%) częściej niż dziewczęta (57,7%) oceniali atmosferę pozytywnie

(różnica 10,0 p.p.). W starszej grupie badanych różnica we wskazaniach wyniosła 6,9 p.p. i tu również chłopcy (54,6%) częściej pozytywnie oceniali atmosferę w szkole niż dziewczęta (47,7%). W przypadku starszej grupy uczestników badania chłopcy (10,7%) częściej niż dziewczęta (3,9%) oceniali atmosferę szkolną jako raczej złą i bardzo złą (różnica 6,8 p.p.).

Tab. 33. Ocena atmosfery panującej w szkole (%)

	ogółem		dziewczęta		chłopcy	
	Gdańsk 2024	Gdynia 2023	Gdańsk 2024	Gdynia 2023	Gdańsk 2024	Gdynia 2023
<b>15-16 lat</b>						
bardzo dobra i raczej dobra	61,4	62,1	57,7	57,2	67,7	70,7
różnie bywa	31,6	29,2	35,9	36,0	26,3	22,7
raczej zła i bardzo zła	7,0	8,7	6,4	6,7	6,0	6,6
<b>17-18 lat</b>						
bardzo dobra i raczej dobra	50,4	60,3	47,7	52,5	54,6	68,7
różnie bywa	41,5	31,0	48,4	41,4	34,7	21,7
raczej zła i bardzo zła	8,1	8,7	3,9	6,1	10,7	9,7

Zdecydowana większość, bo trzy czwarte odpowiadających uważa, że jest lubiana przez kolegów i koleżanki w szkole (15-16 l. – 73,6%, 17-18 l. – 75,5%). Subiektywnie oceniane relacje koleżeńskie nie zależą od płci badanych.

Tab. 34. Relacje koleżeńskie - *Czy jesteś lubiany(a) przez kolegów(koleżanki) w szkole?* (%)

	ogółem	
	Gdańsk 2024	Gdynia 2023
<b>15-16 lat</b>		
tak, raczej tak	73,6	73,2
różnie bywa	19,2	19,6
raczej nie, nie	7,2	7,2
<b>17-18 lat</b>		
tak, raczej tak	75,5	75,7
różnie bywa	16,8	16,6
raczej nie, nie	7,7	7,7

W badanej zbiorowości uczniów gdańskich szkół ponadpodstawowych, nie ma żadnych przyjaciół 7,1% młodszych odpowiadających i 6,6% starszych. W obu grupach odpowiedzi rozkładały się niemal pół na pół pomiędzy odpowiedzią „mam 1-2 przyjaciół” i „mam więcej przyjaciół”. Fakt posiadania przyjaciół nie zależy od płci badanych.

Tab. 35. Relacje przyjaźni - Czy masz osoby, o których możesz powiedzieć, że są Twoimi przyjaciółmi? (%)

15-16 lat	ogółem	
	Gdańsk 2024	Gdynia 2023
nie mam	7,1	4,1
mam 1 - 2 przyjaciół	45,2	45,7
mam więcej przyjaciół	47,7	50,2
17-18 lat		
nie mam	6,6	4,1
mam 1 - 2 przyjaciół	46,1	48,1
mam więcej przyjaciół	47,3	47,8

Doświadczenie przemocy w środowisku rówieśniczym i rodzinnym

Uczniowie zostali zapytani o różne sytuacje związane z dręczeniem, przemocą, niszczeniem mienia w swoim środowisku rówieśniczym i rodzinnym.

Wśród uczniów pierwszej lub drugiej klasy jedna trzecia odpowiadających (32,5%) wskazała, że zdarzyło im się uczestniczyć w grupie dokuczającej innej osobie. Wśród starszych badanych odsetek ten był nieco niższy i wyniósł 25,5%. Na drugim miejscu znalazło się doświadczenie bycia osobą dręczoną przez grupę lub pojedynczą osobę z grupy rówieśniczej – 23,9% wśród 15-16-latków i 20,3% 17-18-latków. W bójkach uczestniczyło 18,8% badanych z młodszej grupy i 15,5% ze starszej.

W młodszej grupie badanych chłopcy (22,3%) częściej niż dziewczęta (16,1%) uczestniczyli w grupie dokuczającej innej osobie. W podobnym sposób rozkładają się odpowiedzi wśród starszych uczniów (dziewczęta – 10,4%, chłopcy – 17,7%). Wśród 17-18 latków płeć ma związek z faktem doświadczenia dręczenia przez rówieśników. W tym przypadku odpowiedzi twierdzącej częściej udzielały dziewczęta (23,7%) niż chłopcy (16,5%).

Tab. 36. Doświadczenie sytuacji patologicznych w środowisku rówieśniczym (%)

odsetek odpowiedzi „tak”	15-16 lat		17-18 lat	
	Gdańsk 2024	Gdynia 2023	Gdańsk 2024	Gdynia 2023
Uczestniczyć w grupie dokuczającej innej osobie	32,5	35,7	25,5	29,9
Uczestniczyć w bójkach, bić innych	18,8	17,2	15,5	9,5
Zniszczyć celowo czyjąś własność	12,7	10,3	14,0	12,2
Być dręczonym(a) przez grupę / przez rówieśnika(-czkę)	23,9	22,0	20,3	19,1
Być pobitym(a) przez grupę / przez rówieśnika(-czkę)	6,4	6,4	4,7	5,0

W swoim własnym środowisku najbliższej rodziny przemocy fizycznej w postaci bicia, szarpania lub popychania doświadczyło 9,6% młodszych badanych badanych oraz 8,5% starszych. Z kolei przemocy psychicznej w formie np. wyzwisk, przeklinania, gróźb i szantażu – łącznie ok. 30%. W obu grupach badanych dziewczęta częściej doświadczały przemocy fizycznej i psychicznej. W grupie młodszych badanych przemocy fizycznej doświadczyło 11,0% dziewcząt (chłopcy – 6,6%), a w starszej 9,5% (chłopcy – 5,2%). Natomiast przemocy psychicznej doświadczyło 37,3% młodszych dziewcząt (chłopcy – 17,4%) i 44,0% starszych (chłopcy – 16,2%).

Tab. 37. Doświadczenie sytuacji patologicznych w środowisku rodzinnym (%)

<i>odsetek odpowiedzi „tak”</i>	15-16 lat		17-18 lat	
	<b>Gdańsk 2024</b>	Gdynia 2023	<b>Gdańsk 2024</b>	Gdynia 2023
Doświadczyć w najbliższej rodzinie sytuacji, w których dochodziło do przemocy fizycznej (np. bicia, szarpania, popychania)	9,6	12,5	8,5	13,2
Doświadczyć w najbliższej rodzinie sytuacji, w których dochodziło do przemocy psychicznej (np. wyzwiska, przeklinanie, groźby, szantaż)	29,1	38,1	30,2	37,1

## Wsparcie ze strony rodziców i innych dorosłych

Według odpowiedzi respondentów, rodzice badanych uczniów wiedzą zawsze z kim ich dzieci spędzają czas poza domem w 48,3% - 15-16-latkowie i 51,0% - 17-18-latkowie. Odpowiedzi „często” udzieliło 37,3% młodszych uczniów i 33,9% starszych.

Na pytanie dotyczące informowania rodziców o miejscu spędzania czasu poza domem 40,9% młodszych uczniów i 42,1% starszych odpowiedziało, że „zawsze”, a odpowiedzi „często” udzieliło 36,0% 15-16-latków i tyleż samo 17-18-latków, bo - 36,8%.

Ponad połowa badanych, tj. 55,9% młodszych i 54,1% starszych uczniów może zawsze liczyć na ciepło i opiekę od swoich rodziców, a często 21,5% pierwszo- i drugoklasistów oraz 20,2% trzecio- i czwartoklasistów.

W porównaniu do poprzedniej edycji badania, tj. z 2019 roku, wyniki nie uległy znaczącej zmianie. Porównanie pozwala na wychwycenie różnic, ale nie są one znaczące. Warto zwrócić uwagę, że w porównaniu do wyników z 2019 roku zmniejszył się odsetek młodszych uczniów, którzy zadeklarowali, że ich rodzice zawsze wiedzą z kim ich dzieci spędzają wieczory (-7,2 p.p.), oraz gdzie spędzają wieczory (-15,3 p.p.). W tym ostatnim przypadku zmiana dotyczy też grupy 17-18-latków (-12,2 p.p.). Spadków tych wartości nie należy jednak traktować jednoznacznie negatywnie, ponieważ w tych samych kategoriach odnotowano wzrosty częstości odpowiedzi „często”. Można zatem mówić

o pewnym przesunięciu w obszarze deklaracji badanych, które można umieścić w sferze oddziaływań pozytywnych.

Tab. 38. Relacje z rodzicami i informowanie ich o miejscu spędzania czasu poza domem (%)

	zawsze		często		czasem		rzadko		prawie nigdy	
	GD 24	GD 19	GD 24	GD 19	GD 24	GD 19	GD 24	GD 19	GD 24	GD 19
<b>I klasa</b>										
moi rodzice wiedzą, z kim ja spędzam wieczory	48,3	55,5	37,3	21,2	9,2	9,8	3,4	8,6	1,8	4,9
moi rodzice wiedzą, gdzie ja spędzam wieczory	40,9	56,2	36,0	21,3	15,2	11,7	5,9	7,0	2,0	3,8
mogę łatwo otrzymać ciepło i opiekę od matki lub ojca	55,9	-	21,5	-	13,0	-	6,8	-	2,9	-
<b>III klasa</b>										
moi rodzice wiedzą, z kim ja spędzam wieczory	51,0	50,3	33,9	26,1	8,8	10,4	3,1	7,5	3,2	5,7
moi rodzice wiedzą, gdzie ja spędzam wieczory	42,1	54,3	36,8	24,9	12,6	9,8	5,6	6,4	2,9	4,6
mogę łatwo otrzymać ciepło i opiekę od matki lub ojca	54,7	-	20,2	-	15,0	-	6,5	-	3,7	-

Na wsparcie drugiej osoby – kogoś na kim można polegać, komu można się zwierzyć lub poprosić o pomoc – może liczyć zdecydowana większość odpowiadających, niezależnie od grupy wiekowej. W młodszej grupie badanych na pomoc jednej lub dwóch takich osób może liczyć 59,7% młodszych uczniów i 59,0% starszych. Na wsparcie ze strony większej liczby osób liczyć może 32,8% 15-16-latków i 35,5% 17-18-latków. Płeć respondentów nie różnicuje rozkładów odpowiedzi.

Tab. 39. Czy masz wśród znanych sobie osób kogoś, na kim możesz polegać, komu możesz się zwierzyć lub poprosić o pomoc? (%)

	Gdańsk 2024	Gdynia 2023
<b>15-16 lat</b>		
nie mam nikogo takiego	7,5	9,1
tak, mam jedną – dwie takie osoby	59,7	55,5
tak, mam więcej takich osób	32,8	35,4
<b>17-18 lat</b>		
nie mam nikogo takiego	5,5	5,8
tak, mam jedną – dwie takie osoby	59,0	63,5
tak, mam więcej takich osób	35,5	30,8

Do respondentów skierowano prośbę o wskazanie, kto jest lub mógłby być oparciem w trudnej sytuacji. Mimo nieznacznych różnic wartości wskaźników procentowych, rozkłady w obu grupach wiekowych mają zbliżoną strukturę. W obu grupach wiekowych osobami będącymi oparciem w trudnych sytuacjach są przyjaciele lub bliscy znajomi w wieku osób badanych (odpowiednio 58,2%

w młodszej grupie i 63,7% w starszej). W przypadku starszych uczniów na drugim miejscu znaleźli się rodzice lub opiekunowie (56,6%). Z kolei wśród młodszych badanych na pierwszym miejscu, na równi z przyjaciółmi i bliskimi w wieku osoby badanej, znaleźli się rodzice lub opiekunowie (58,2%). W obu grupach, dla 21% odpowiadających osobą, która mogłaby być oparciem w trudnej sytuacji, jest ktoś z rodziny w wieku osoby badanej. Nie potrafiło wskazać takiej osoby 10,5% młodszych uczniów i 6,1% starszych.

Tab. 40. Kto jest lub byłby dla Ciebie oparciem w trudnej sytuacji, gdy chcesz się zwierzyć lub poprosić o pomoc? (%)

<b>15-16 lat</b>	<b>Gdańsk 2024</b>	<b>Gdynia 2023</b>
rodzice lub opiekunowie	58,2	30,8
ktoś z rodziny w moim wieku – rodzeństwo, kuzyni itp.	21,2	6,1
ktoś dorosły z mojej rodziny	13,1	2,2
przyjaciele, bliscy znajomi w moim wieku	58,2	39,7
dalsi znajomi w moim wieku	5,8	0,4
ktoś dorosły, kogo znam osobiście	8,4	2,0
znajomi z sieci, z którymi kontaktuję się przez sieć	8,9	2,2
ktoś inny	14,3	4,1
nie potrafię wskazać takiej osoby	10,5	12,6
<b>17-18 lat</b>		
rodzice lub opiekunowie	56,6	28,3
ktoś z rodziny w moim wieku – rodzeństwo, kuzyni itp.	21,7	6,0
ktoś dorosły z mojej rodziny	10,2	2,3
przyjaciele, bliscy znajomi w moim wieku	63,7	40,3
dalsi znajomi w moim wieku	3,7	0,7
ktoś dorosły, kogo znam osobiście	7,8	1,3
znajomi z sieci, z którymi kontaktuję się przez sieć	8,4	3,3
ktoś inny	17,3	6,0
nie potrafię wskazać takiej osoby	6,1	11,7

## Udział w zajęciach profilaktycznych i identyfikowanie form wsparcia

W bieżącym roku szkolnym w zajęciach profilaktycznych dotyczących alkoholu, narkotyków, dopalaczy itp. uczestniczyło 15,9% 15-16-latków oraz 24,9% 17-18-latków. Pomiędzy grupami zauważalna jest dysproporcja pod tym względem na niekorzyść starszych badanych. Stosunkowo niski wynik wiąże się faktem, iż badania realizowano na początku roku szkolnego.

Tab. 41. Udział w zajęciach profilaktycznych (%)

<b>15-16 lat</b>	
tak	15,9
nie	84,1
<b>17-18 lat</b>	
tak	24,9
nie	75,1

Do wszystkich badanych skierowano tzw. pytanie otwarte, polegające na samodzielnym sformułowaniu odpowiedzi. Na pytanie „Do kogo lub do jakiej organizacji zwrócić(a)byś się po pomoc, gdybyś zorientował(a) się, że Ty lub ktoś z Twoich bliskich ma problem z alkoholem lub narkotykami?”. Treściwej odpowiedzi udzieliła ponad połowa badanych (53,1% - 15-16-latków i 54,3% - 17-18-latków).

W młodszej grupie badanych, tj. 15-16-latków, co trzecia udzielona i najczęściej występująca odpowiedź dotyczyła najbliższej rodziny (35,9%). Odpowiedzi „nie wiem” udzieliło 18,6% badanych. Do rodziców lub opiekunów osoby, której dotyczy problem zwróciłoby się 11,2% odpowiadających, a do psychologa, psychologa szkolnego lub terapeuty zwróciłoby się 9,6%. Pomocy policji szukałoby 6,1%, a przyjaciół i znajomych – 5,8%. „Do nikogo”, takiej odpowiedzi udzieliło 8,2% badanych.

Tab. 42. Osoby, instytucje i organizacje, do których 15-16-latkowie zwróciliby się po pomoc w przypadku napotkania problemu z alkoholem lub narkotykami (%)

Zwróciłbym, zwróciłabym się do...	%
najbliższa rodzina	35,9
nie wiem	18,6
rodzice i opiekunowie osoby, której dotyczy problem	11,2
psycholog, psycholog szkolny	9,6
do nikogo	8,2
policja	6,1
przyjaciółka/przyjaciel, znajomi	5,8
wskazania poniżej 5%	
telefon zaufania, nauczyciel, wychowawca, pedagog (szkolny), ktoś ze szkoły, sam próbował(a)bym pomóc, Anonimowi Alkoholicy, MONAR, Mrowisko, do kogoś dorosłego, do kogoś z opieki społecznej, ośrodek, oddział, poradnia uzależnień, lekarz, szpital, pogotowie, do jakiejś dobrej organizacji, psychiatra, szpital psychiatryczny, do specjalistów zajmujących się alkoholem i narkotykami, na terapię odwykową/uzależnień mój chłopak/moja dziewczyna, nie moja sprawa, nie interesuje mnie to, diler, szukał(a)bym pomocy w internecie, ksiądz, Kościół Katolicki, nigdy do szkoły, trener	

Badani ze starszej grupy, 17-18-latków, podobnie jak w młodszej grupie zwracaliby się po pomoc przede wszystkim do własnych rodziców i najbliższej rodziny (29,6). Na drugim miejscu pod względem częstości występowania znalazła się odpowiedź „nie wiem” (18,6%). Z pomocy instytucji takich jak Anonimowi Alkoholicy lub Monar skorzystałoby 8,4%. Do rodziców lub opiekunów osoby, której dotyczy problem zwróciłoby się 7,3%. Do psychologa lub psychologa szkolnego zwróciłoby się 7,3%, a „do nikogo” – 7,0%.

Tab. 43. Osoby, instytucje i organizacje, do których **17-18-latkowie** zwróciłoby się po pomoc w przypadku napotkania problemu z alkoholem lub narkotykami (%)

Zwróciłbym, zwróciłabym się do...	%
najbliższa rodzina	29,6
nie wiem	18,6
Anonimowi Alkoholicy, MONAR, Mrowisko	8,4
rodzice i opiekunowie osoby, której dotyczy problem	7,3
psycholog, psycholog szkolny	7,3
do nikogo	7,0
wskazania poniżej 5%	
telefon zaufania, nauczyciel, wychowawca, pedagog (szkolny), ktoś ze szkoły, ośrodek, oddział, poradnia uzależnień, policja, przyjaciółka/przyjaciel, znajomi, sam próbował(a)bym pomóc, lekarz, szpital, pogotowie, do kogoś dorosłego, szukał(a)bym pomocy w internecie, na terapię odwykową/uzależnień, do specjalistów zajmujących się alkoholem i narkotykami, ksiądz, Kościół Katolicki, do jakiejś dobrej organizacji, mój chłopak/moja dziewczyna, MOPR, Stowarzyszenie 180 stopni, do kogoś z opieki społecznej, psychiatra, szpital psychiatryczny, nie moja sprawa, nie interesuje mnie to, Niebieska Linia	



## Zachowania uczniów w ocenie wychowawców i pedagogów

Równolegle do badań ankietowych prowadzonych wśród uczniów 15-16-latków oraz 17-18-latków zwrócono się do wychowawców klas, w których przeprowadzono badanie oraz do pedagogów i psychologów w szkołach, w które realizowano prace badawcze, z prośbą o udział w badaniu jakościowym, prowadzonym przy użyciu metody indywidualnego wywiadu pogłębionego. W tej części badania poruszono trzy szerokie problemy - zagadnienia i pozostawiono odpowiadającym swobodę w udzielaniu odpowiedzi (pytania otwarte). Poruszone zagadnienia dotyczyły:

- dostrzeganych zachowań problemowych uczniów w zakresie używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych (alkohol, narkotyki, dopalacze, papierosy i inne),
- problemów napotykanym we współpracy z rodzicami lub opiekunami,
- dostrzeganych potrzeby w zakresie podnoszenia kompetencji, wiedzy, umiejętności w radzeniu sobie z problemowymi zachowaniami uczniów.

W tej części badania przeprowadzono 15 wywiadów pogłębionych. Respondenci byli zróżnicowani stażem pracy – od osób zaczynających pracę do osób będących w wieku emerytalnym.

### *E-papierosy*

Respondenci wskazują e-papierosy jako największy problem, który dotyczy bardzo dużej ilości uczniów. Z obserwacji respondentów wynika, że palenie e-papierosów na terenie szkoły jest nagminne. Uczniowie korzystają z nich zarówno na przerwach, jak i na lekcjach – często ukrywając urządzenia pod stołami lub wychodząc do toalet, by z nich skorzystać. Popularność i powszechność zjawiska wskazuje na normalizację e-papierosów w środowisku szkolnym nawet wśród uczniów niepełnoletnich. Respondenci zwracają również uwagę, że część rodziców akceptuje używanie e-papierosów przez swoje dzieci. Obecność e-papierosów stała się tak powszechna, że młodzież nie stara się ukrywać palenia przed nauczycielami i często zostawia buteleczki po liquidach na terenie szkoły.

Według respondentów młodzież postrzega e-papierosy jako mniej szkodliwe niż tradycyjne papierosy. Uczniowie często uzasadniają swój wybór niską szkodliwością tych produktów. Kolejnym argumentem jest to, że produkty te są legalnie dostępne w sklepach co ma być gwarancją ich bezpieczeństwa, co w pewnym stopniu może być usprawiedliwieniem dla palenia.

Według respondentów są one również łatwiej dostępne od zwykłych papierosów, a ich sprzedaż młodzieży nieletniej nie spotyka się z dużym oporem. Respondenci wskazują, że produkty te przypominają słodczyce: są kolorowe, posiadają atrakcyjne smaki, co sprawia, że są dla młodzieży bardziej kuszące. E-papierosy są traktowane jak "zabawka", element stylu i wyraz "luzu". E-papierosy tak jak niektóre niskoprocentowe alkohole, przez swoje opakowania nie kojarzą się z produktami

uzależniającymi, co w znacznym stopniu obniża psychologiczne bariery przed ich używaniem i sprzedażą.

Respondenci zwracają uwagę na brak świadomości wśród młodzieży dotyczącej potencjalnych negatywnych skutków zdrowotnych wynikających z palenia e-papierosów. Sugerują również, że substancje chemiczne zawarte w e-papierosach mogą być bardziej szkodliwe niż tytoń, mimo że często uchodzą za zdrowsze niż tradycyjne papierosy.

Kolejny problem pojawia się kiedy uczeń, który pali jest pełnoletni, przez co nauczyciele mają ograniczone możliwości reagowania. Pełnoletni uczniowie uważają, że mają prawo palić na terenie szkoły i uważają że nauczyciele nie mają prawa zwracać im uwagi. Natomiast poza terenem szkoły nauczyciele nie mogą wyciągnąć konsekwencji ponieważ regulamin szkolny nie jest łamany.

### *Alkohol*

Problem ten, choć nie występuje bezpośrednio na terenie szkoły, staje się zauważalny poza jej murami, szczególnie w czasie wolnym oraz podczas szkolnych wycieczek. Spożywanie alkoholu przez uczniów jest powszechnie związane z imprezami organizowanymi przez uczniów oraz na wycieczkach szkolnych. Respondenci mówili, że istnieją grupy młodzieży spotykające się towarzysko w celu spożycia alkoholu. Uczniowie traktują picie alkoholu jako element zabawy oraz środek do „popisania się” przed rówieśnikami, co przejawia się chwaleniem ilością wypitego alkoholu i opowiadaniem o przypadkach „urwania filmu”. Respondenci zwracają uwagę, że praktyki te zaczynają być popularne już wśród uczniów w wieku 14–15 lat i zdarza się, że uczniowie wprost opowiadają o tych doświadczeniach nauczycielom.

Według respondentów dla wielu uczniów spożywanie alkoholu jest postrzegane jako sposób na integrację oraz sposób na budowanie swojego wizerunku w grupie. Zjawisko to respondenci obserwują szczególnie w przypadku pierwszych klas, gdzie uczniowie traktują alkohol jako element wspólnego spędzania czasu i integracji. Respondenci opowiadali o przypadkach gdzie uczniowie, sięgali po alkohol pod presją rówieśników, co doprowadziło do problemów zdrowotnych wynikających z nieprzewidywalnych reakcji organizmu na dużą ilość alkoholu.

Ze względu na to, że spożywanie alkoholu przez uczniów odbywa się głównie poza terenem szkoły, kadra pedagogiczna nie dysponuje formalnymi narzędziami pozwalającymi reagować na tego typu sytuacje. Sporadycznie zdarza się, że w szkolnych śmietnikach lub toaletach znajdują się puszki po piwie lub małe butelki po alkoholu, natomiast według respondentów problem ten jest tak duży jak na przykład palenia e-papierosów. To co według respondentów szkoła może zrobić w takiej sytuacji, to poinformować rodziców o zaistniałym incydencie.

## *Narkotyki*

Według respondentów młodzież dysponuje szeroką wiedzą na temat rodzajów narkotyków oraz sposobu ich działania. Zdaniem respondentów informacje o tym, gdzie i od kogo można je nabyć, są powszechnie znane. Wystarczy żeby uczeń chciał kupić narkotyki a możliwość zawsze się znajdzie. Choć zażywanie narkotyków przez młodzież nie jest wskazywane jako największy problem w szkołach, respondenci przyznają, że incydenty tego typu mają miejsce. Jednocześnie zaznaczają, że trudno jest monitorować wszystkie przypadki zażywania narkotyków, i że bez dowodów nie można oskarżać uczniów o ich zażywanie lub dystrybucję.

Respondenci zwracają szczególną uwagę na niepokojące zmiany w zachowaniu uczniów lub zmiany w wyglądzie (respondenci często wskazywali czerwone, przekrwione oczy jako oznaka zażycia narkotyków), które wskazywałyby na zażywanie substancji psychoaktywnych. Zauważają jednak, że coraz więcej młodych osób stosuje również leki antydepresyjne lub inne leki przepisane przez psychiatrów, co również może wpływać na zachowanie uczniów. Z tego powodu, respondenci są ostrożni w podejmowaniu interwencji.

Niepokojące dla respondentów jest to, z jaką łatwością młodzież zdobywa substancje psychoaktywne, mimo że dokładny sposób zakupu oraz to, czy dzieje się to na terenie szkoły czy poza nią, pozostaje dla nich niejasny. Wielu z nich postrzega problem jako trudny do rozwiązania, podkreślając brak wiedzy na temat mechanizmów dystrybucji narkotyków w środowisku uczniów. Respondenci są świadomi, że młodzież sięga po substancje psychoaktywne oraz, że wciąż pojawiają się nowe rodzaje tych środków. Niemniej jednak nie potrafią dokładnie określić, jakie substancje są najczęściej zażywane ani jak wielu uczniów faktycznie zmagają się z tym problemem.

W sytuacjach podejrzenia, że uczeń znajduje się pod wpływem substancji psychoaktywnych, respondenci zazwyczaj podejmują działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa ucznia i wyjaśnienie okoliczności ich zażycia. W pierwszej kolejności często wzywana jest pielęgniarka szkolna w celu oceny stanu zdrowia ucznia. Następnie nawiązywany jest kontakt z rodzicem lub opiekunem prawnym, aby poinformować o sytuacji. W dalszej perspektywie uczeń kierowany jest również do szkolnego psychologa. W sytuacjach kryzysowych związanych z narkotykami szkoły podejmują stanowcze kroki. Po incydentach zagrożenia zdrowia i życia lub zgłoszeniach ze strony innych uczniów organizowane były spotkania z rodzicami, a w niektórych przypadkach poproszono rodziny o wykonanie testów narkotykowych dostępnych w aptekach u swoich dzieci.

Respondenci zwracali uwagę, że młodzież wydaje się dobrze zorientowana w rodzajach i działaniu substancji psychoaktywnych, jednak ich wiedza jest często powierzchowna i pozorna. W praktyce, respondenci opowiadali o przypadkach gdzie uczniowie sięgali po środki, których składu lub skutków działania nie są świadomi.

W jednym z opisywanych przypadków uczeń przekazał koledze narkotyk, sądząc, że jest to lekka i bezpieczna substancja. Okazało się, że była to substancja o bardzo silnym działaniu, co doprowadziło do poważnych komplikacji zdrowotnych, a uczeń, który ją zażył, znalazł się w sytuacji zagrożenia życia. Przykłady podawane przez respondentów pokazują, że wiedza uczniów na temat narkotyków bywa jedynie pozorna, a ich orientacja w tej dziedzinie prawdopodobnie opiera się głównie na informacjach przekazywanych między rówieśnikami lub na niezwyfikowanych źródłach internetowych. Pozorna znajomość substancji psychoaktywnych może stanowić poważne zagrożenie, prowadząc do sytuacji, w których młodzież bezrefleksyjnie sięga po niebezpieczne środki, mając złudne poczucie kontroli nad tym co zażywa.

Respondenci wskazywali, że poważne przypadki zażywania narkotyków oraz uzależnienia pojawiają się najczęściej u uczniów, którzy mają w rodzinie historię uzależnień. W wielu takich przypadkach młodzi ludzie dorastają w środowisku, gdzie brakuje stabilizacji emocjonalnej, a problem uzależnień jest obecny w codziennym życiu. Uczniowie z takimi doświadczeniami często przejmują wzorce obecne w ich otoczeniu, co może prowadzić do rozwoju własnych nałogów. W pojedynczych przypadkach uczniów uzależnionych od narkotyków, uczniowie ci trafili ze szkoły do ośrodków zamkniętych.

### *Leki*

Respondenci wskazują na rosnący problem wymiany i sprzedaży leków między uczniami. Zauważają, że coraz więcej młodych osób, otrzymuje recepty na lek na przykład w przypadku zdiagnozowanego ADHD, co otwiera możliwości ich nadużywania i niekontrolowanego przyjmowania. Według respondentów brakuje odpowiedniego nadzoru nad ilością leków faktycznie zażywanych przez uczniów.

Według respondentów odpowiedzialność za kontrolę nad lekami i wsparcie zdrowia psychicznego młodzieży coraz częściej spoczywa na szkołach, natomiast rodzice lub opiekunowie nie monitorują zażywania leków przez swoje dzieci.

### *Snusy*

Respondenci zwracają uwagę na rosnącą popularność snusów (saszetek z nikotyną), które uczniowie umieszczają pod dziąsłem. Substancje te są wyjątkowo trudne do wykrycia, ponieważ są bezzapachowe i niewielkie, co umożliwia ich dyskretne stosowanie nawet podczas lekcji. Łatwość użycia i powszechna dostępność tych produktów dodatkowo przyczyniają się do ich popularności wśród młodzieży. Według respondentów trudno jest kontrolować i przeciwdziałać stosowaniu snusów w szkolnych warunkach

## *Rola rodziny*

Respondenci wielokrotnie podkreślali że współpraca z rodzicami odgrywa kluczową rolę w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i profilaktyce spożycia substancji psychoaktywnych wśród młodzieży. Współpraca z rodzicami w znacznej mierze zależy od indywidualnego podejścia i zaangażowania samych rodziców. Według części respondentów młodszy rodzice są bardziej świadomi problemów, jakie mogą dotyczyć ich dzieci, i są bardziej skłonni do współpracy. W przypadku rodziców dzieci, które nie sprawiają problemów wychowawczych, współpraca zazwyczaj jest dobra – ci rodzice regularnie uczestniczą w zebraniach i angażują się w życie szkolne. Natomiast, rodzice dzieci sprawiających trudności często nie pojawiają się na zebraniach lub odmawiają podejmowania działania w przypadku zgłaszanych problemów.

Kiedy dochodzi do sytuacji spożycia alkoholu, na przykład podczas szkolnej wycieczki, rodzice mają zazwyczaj zgodne podejście do problemu z kadrą szkoły. Zgadniają się na interwencje szkoły i wykazują zrozumienie wobec potrzeby reagowania na tego typu sytuacje. Zdarza się, że początkowo rodzice bagatelizują problem lub nie wierzą nauczycielom, jednak po rozmowach z gronem pedagogicznym i skonfrontowaniu z uczniem raczej są skłonni do współpracy.

Natomiast postawa rodziców wobec problemu palenia papierosów i e-papierosów jest bardziej zróżnicowana. W wielu przypadkach rodzice wykazują przyzwolenie na palenie przez swoje dzieci. Według respondentów większą tolerancją wykazują się rodzice, którzy sami są palaczami. Respondenci zwracają uwagę że w takich przypadkach ich działania nie przyniosą efektów. Brak wsparcia ze strony rodziców ucznia praktycznie uniemożliwia efektywne przeciwdziałanie uzależnieniom.

Część rodziców okazuje brak zaufania do szkoły jako instytucji oraz do samych nauczycieli. Rodzice ci nie są skłonni do współpracy w sytuacjach wymagających podjęcia działań interwencyjnych. Zaprzeczają gdy nauczyciele sugerują że uczeń może mieć problemy emocjonalne. W przypadku gdy pada podejrzenie o zażywanie środków psychoaktywnych rodzice często zaprzeczają i twierdzą, że problem dotyczy innych uczniów, a nie ich własnego dziecka. Zdarza się również, że rodzice wolą „przeczekać” problem licząc, że sytuacja rozwiąże się sama.

Wprowadzenie indywidualnego toku nauczania, szczególnie popularnego w okresie pandemii i zaraz po niej, wpływa negatywnie na kontakt rodziców ze szkołą. Respondenci wskazują, że powrót do regularnej obecności na zajęciach po okresie nauki zdalnej jest dla uczniów wyzwaniem i zdarza się, że uczniowie nie wracają do uczestniczenia w zajęciach stacjonarnie. Kontakt z rodzicami takich uczniów jest bardzo ograniczony i trudno nawiązać współpracę z takimi rodzicami.

Respondenci zauważają, że uczniowie pochodzący z mniejszych miejscowości lub mieszkający w bursach szkolnych są bardziej narażeni na kontakt z używkami. Zdaniem respondentów sytuacja ta wynika z ograniczonej kontroli ze strony rodziców i opiekunów oraz większego wpływu grupy rówieśniczej, z którą młodzież spędza czas. Brak codziennego nadzoru rodziny sprawia, że młodzi ludzie

częściej ulegają presji środowiska i mają swobodniejszy dostęp do substancji psychoaktywnych. Problemy te nasilają się w sytuacjach braku bezpośredniego wsparcia i opieki rodziny.

#### *Powody sięgania po używki*

Respondenci wskazali, że głównymi powodami sięgania przez młodzież po substancje psychoaktywne są presja rówieśnicza oraz potrzeba akceptacji ze strony grupy. Obawa przed wykluczeniem jest na tyle silna, że uczniowie decydują się na zażywanie substancji, których pochodzenia ani składu nie są pewni. Zdaniem respondentów duży wpływ ma środowisko, w którym przebywa dany uczeń – wystarczy, że jedna lub dwie osoby w grupie znajomych traktują zażywanie substancji psychoaktywnych jako coś pozytywnego. Jeśli takie zachowanie jest preferowane w grupie, uczeń może zacząć zażywać substancje, aby uniknąć wykluczenia lub zdobyć akceptację, której potrzebuje do poczucia przynależności.

Respondenci opisali także przypadki, w których w klasie pojawia się osoba sprawiająca wrażenie bardziej dojrzałej. W takich sytuacjach uczniowie, chcąc uniknąć wizerunku niedojrzałych, często zaczynają naśladować jej zachowanie. Jeśli ta osoba zażywa substancje psychoaktywne, istnieje duże prawdopodobieństwo, że inni uczniowie pójdą jej śladem.

Z drugiej strony respondenci wskazywali również na problem nauczania indywidualnego oraz brak integracji z rówieśnikami, co może prowadzić do uczucia osamotnienia. Uczniowie, którzy nie mają relacji z grupą rówieśniczą, mogą szukać poprawy samopoczucia w alternatywny sposób, co zwiększa ryzyko sięgania po substancje psychoaktywne. Brak wsparcia ze strony rówieśników oraz poczucie izolacji mogą sprawić, że młodzież będzie bardziej podatna na uzależnienia.

Respondenci często wskazywali jako powód sięgania po substancje psychoaktywne potrzebę poczucia się dorosłym. Zwłaszcza w przypadku alkoholu, papierosów i e-papierosów, młodzież traktuje te używki jako swoisty substytut dorosłości. Jeśli w rodzinie osoby dorosłe regularnie piją alkohol lub palą papierosy, młodzi ludzie mogą naśladować te zachowania, utożsamiając je z dorosłością. Taki wzorzec obecny w najbliższym otoczeniu sprzyja przekonaniu, że zażywanie tych substancji jest naturalną częścią bycia dorosłym, co dodatkowo motywuje ich do podejmowania podobnych działań.

W przypadku sięgania przez młodzież po silne substancje psychoaktywne, takie jak narkotyki, respondenci zwracali uwagę na istotny wpływ problemów rodzinnych, takich jak uzależnienia w rodzinie, choroba alkoholowa czy niestabilna sytuacja emocjonalna wynikająca z dysfunkcji rodzinnych. Zarówno brak wyraźnych zasad i granic, jak i nadmierna dyscyplina w domu mogą prowadzić do sytuacji, w której uczeń zaczyna sięgać po substancje psychoaktywne. Dodatkowo, brak reakcji ze strony rodziców i przyzwolenie na używki – poprzez ignorowanie sygnałów lub brak konsekwencji za ich używanie – sprzyjają normalizacji takich zachowań. Zdaniem respondentów trudne

warunki rodzinne zwiększają ryzyko, że młodzież będzie szukać ucieczki od problemów lub sposobu na radzenie sobie z emocjami, co może skłaniać ich do sięgania po substancje psychoaktywne.

Według respondentów coraz więcej uczniów zmaga się z depresją, fobiami społecznymi oraz innymi zaburzeniami psychicznymi (brak wsparcia emocjonalnego w rodzinie może dodatkowo pogłębić te problemy). W takich przypadkach substancje psychoaktywne są często postrzegane jako sposób na ucieczkę od problemów i chwilowe poprawienie samopoczucia. Respondenci podkreślają, że młodzież nie ma dostępu do odpowiedniego wsparcia lub narzędzi do radzenia sobie z trudnościami i dlatego może szukać ulgi w substancjach, które dają złudne poczucie kontroli nad własnym stanem psychicznym.

Respondenci wskazali także ciekawość i chęć eksperymentowania jako istotne powody sięgania przez młodzież po używki. Młodzi ludzie mają naturalną potrzebę poznawania i doświadczania nowych rzeczy, a okres nastoletni często wiąże się z podejmowaniem ryzykownych zachowań. Przebodźcowanie sprawia, że młodzież poszukuje coraz silniejszej stymulacji, co prowadzi do sięgania po substancje psychoaktywne jako sposób radzenia sobie z wyzwaniami emocjonalnymi i źródło nowych doświadczeń. Jednocześnie, substancje te stają się dla wielu młodych osób formą ucieczki od codziennego stresu oraz sposobem na odprężenie i chwilowe rozładowanie napięcia.

Respondenci wskazywali również na wpływ trendów i mody wśród młodzieży. Popularność określonych substancji zmienia się – w danym momencie popularna jest jedna, a po pewnym czasie inna substancja. Respondenci podkreślali także znaczenie kultury masowej, w której niektóre seriale i filmy przedstawiają używki w sposób atrakcyjny, często idealizując je jako część interesującego stylu życia. Tego rodzaju romantyzacja używek sprawia, że młodzież postrzega zażywanie substancji psychoaktywnych jako coś powszechnie akceptowanego, a nawet pożądanego, co sprzyja sięganiu po używki.

Jednym z głównych problemów wskazywanych przez respondentów jest łatwa dostępność substancji psychoaktywnych. Legalne używki często są kupowane przez starszych znajomych lub rodzeństwo, podczas gdy substancje nielegalne w ocenie respondentów również są łatwo dostępne. Respondenci podkreślali, że jeśli ktoś ma chęć ich zakupu, nie napotyka większych trudności w zdobyciu tych substancji. W przypadku marihuany młodzież często tłumaczy jej zażywanie legalnością w innych krajach, co sprzyja postrzeganiu tej substancji jako bezpiecznej i społecznie akceptowanej. Taka perspektywa może prowadzić do przekonania, że jest ona mniej szkodliwa niż inne substancje psychoaktywne.

## *Profilaktyka*

Respondenci zwracają uwagę, że skuteczna profilaktyka dotycząca substancji psychoaktywnych wśród młodzieży stanowi duże wyzwanie. Działania profilaktyczne, oparte głównie na przedstawianiu zagrożeń związanych z zażywaniem substancji, które realizują szkolni psychologowie czy pedagodzy rzadko przynoszą zamierzone efekty. Według respondentów młodzież pozostaje obojętna na ostrzeżenia a zajęcia takie odbiera jako "straszenie" uzależnieniem. Respondenci zauważają, że opowiadanie o skutkach uzależnień i przekazywanie teoretycznych informacji o zagrożeniach nie robi na młodzieży większego wrażenia. Uczniowie często nie identyfikują się z przedstawianymi historiami i mają przekonanie, że te problemy ich nie dotyczą. Brak osobistego odniesienia sprawia, że traktują takie informacje jako teoretyczne i odległe od ich życia.

Respondenci wskazują, że skuteczniejszym podejściem w profilaktyce uzależnień byłyby bezpośrednie spotkania młodzieży z osobami, które samodzielnie przeszły przez trudne doświadczenia związane z uzależnieniem. Według nich profilaktyka powinna w większej części opierać się na warstwie emocjonalnej, docierając do młodzieży poprzez osobiste historie i autentyczne przykłady zwłaszcza gdy historie te są z życia ludzi im bliskich – kolegów, znajomych czy nawet członków rodziny. Jako konkretne działania proponują spotkania z byłymi więźniami oraz osobami uzależnionymi od narkotyków czy alkoholu, które mogłyby opowiedzieć o realnych konsekwencjach, z jakimi musiały się zmierzyć.

Zdaniem respondentów, jednym z głównych powodów, dla których młodzież sięga po narkotyki, są trudności z radzeniem sobie z kryzysami emocjonalnymi. W związku z tym respondenci jako możliwość skutecznych działań profilaktycznych wskazywali edukację w zakresie zdrowia psychicznego. Proponują działania, które miałyby na celu rozwijanie kompetencji młodzieży w obszarze rozpoznawania, wyrażania i kontrolowania emocji. Według respondentów młodzież często nie dysponuje odpowiednią wiedzą ani narzędziami do radzenia sobie z trudnymi przeżyciami, a substancje psychoaktywne stają się dla nich łatwą metodą ucieczki od problemów lub odreagowania trudnych emocji. W opinii respondentów pomocne byłoby wprowadzenie programów, które uczyłyby młodzież, jak zdrowo radzić sobie ze stresem i napięciem, co mogłoby zmniejszyć prawdopodobieństwo sięgania po substancje psychoaktywne jako metodę samopomocy.

Respondenci zauważają, że w przypadku uczniów sięgających po substancje psychoaktywne w celu poprawy nastroju, skuteczne mogłoby być edukowanie ich o faktycznych efektach takich środków – zwłaszcza o tym, że substancje te często pogłębiają już istniejące trudności emocjonalne. Zwracają uwagę, że młodzież często sięga po narkotyki lub alkohol, będąc już w trudnym stanie psychicznym, zmagając się z depresją czy innymi problemami emocjonalnymi. Respondenci uważają, że przekazywanie wiedzy o tym, jak substancje mogą nasilać stany lękowe, obniżać nastrój lub pogłębiać depresję może mieć większy wpływ na młodzież niż ogólne ostrzeżenia, ponieważ w większym stopniu odnosi się ona do ich bezpośrednich doświadczeń.



Respondenci podkreślali, jak kluczową rolę w skutecznej profilaktyce uzależnień mogą pełnić rodzice i opiekunowie uczniów. Zwracali uwagę na fakt, że frekwencja na spotkaniach edukacyjnych organizowanych przez szkoły na temat profilaktyki uzależnień jest zazwyczaj niska, a uczestniczą w nich głównie ci rodzice, którzy już wykazują aktywne zainteresowanie życiem swoich dzieci. Mimo to respondenci uważają, że warto kontynuować te działania z nadzieją, że przyniosą one pozytywne efekty.

Szczególne uwagę należy zwrócić na edukację rodziców dzieci, które doświadczają różnorodnych trudności, niekoniecznie związanych bezpośrednio z uzależnieniami. Respondenci wskazywali, że podniesienie świadomości wśród rodziców w zakresie znaczenia komunikacji i budowania pozytywnych relacji z dziećmi może mieć istotny wpływ na ograniczenie ryzyka sięgania po substancje psychoaktywne przez młodzież. Edukowanie rodziców o tym, jak budować pozytywne relacje oparte na zaufaniu ze swoimi dziećmi, może pozytywnie wpłynąć na zmniejszenie skali problemu związanego z uzależnieniami.

Aby zwiększyć skuteczność profilaktyki uzależnień, respondenci sugerują, by działania edukacyjne rozpoczynać już na poziomie szkoły podstawowej. Ich zdaniem, wielu uczniów zaczyna sięgać po substancje psychoaktywne, zwłaszcza alkohol, jeszcze przed rozpoczęciem szkoły średniej. W efekcie profilaktyka prowadzona dopiero na etapie szkoły ponadpodstawowej bywa często spóźniona, przez co nie spełnia swojej funkcji zapobiegawczej.

Respondenci podkreślają, że młodzież z klas sportowych rzadziej sięga po używki, co przypisują między innymi obecności autorytetów, takich jak trenerzy, którzy odgrywają znaczącą rolę wychowawczą. Trenerzy, ciesząc się dużym respektem wśród uczniów, często wywierają silniejszy wpływ niż nauczyciele czy rodzice, co przekłada się na większą motywację młodzieży do prowadzenia zdrowego trybu życia i unikania ryzykownych zachowań.

Ponadto respondenci zauważają, że uczniowie zaangażowani w swoje pasje oraz uczestniczący w zajęciach pozalekcyjnych rzadziej sięgają po substancje psychoaktywne. Brak zainteresowań i zorganizowanego czasu wolnego zwiększa natomiast podatność młodzieży na wpływy grupy rówieśniczej, co może potencjalnie sprzyjać uzależnieniom.

#### *Agresja, urządzenia mobilne, napoje energetyczne*

Respondenci zwrócili uwagę, że oprócz problemu zażywania substancji psychoaktywnych, istotnym wyzwaniem stała się rosnąca agresja wśród młodzieży. Ten problem zauważalnie nasilił się po okresie pandemii, gdy część uczniów wróciło do szkoły z pogorszonym stanem psychicznym. Respondenci zauważyli wyższy poziom agresji, zarówno wobec rówieśników, jak i wobec kadry pedagogicznej. Kolejnym problemem według respondentów jest czas spędzany przed telefonem, głównie na

oglądaniu krótkich form wideo, takich jak "rolki" i "shortsy", co negatywnie wpływa na zdolność koncentracji.

Respondenci wskazują, że starsi koledzy często kupują napoje energetyczne dla młodszych uczniów, co stanowi spory problem w szkołach. Choć zakaz sprzedaży energetyków nieletnim nieco ograniczył ich dostępność, problem nadal istnieje, ponieważ młodzież przynosi te napoje w dużych butelkach na teren szkoły. Energetyki są popularne wśród uczniów i mimo zakazów pozostają stosunkowo łatwo dostępne.

### *Kursy i szkolenia*

Respondenci deklarowali chęć udziału w szkoleniach i kursach na temat substancji psychoaktywnych i profilaktyki uzależnień. Ważne dla respondentów jest, aby kursy odbywały się w formie stacjonarnej, a nie online. Respondenci chcieliby pogłębić swoją wiedzę na temat rozpoznawania reakcji organizmu na narkotyki oraz nauczyć się skutecznie identyfikować różne substancje psychoaktywne.

Respondenci często podkreślali, że szybkie pojawianie się nowych substancji psychoaktywnych na rynku sprawia, iż kluczowe staje się bieżące aktualizowanie wiedzy o trendach w zażywaniu ich przez młodzież. Zwracali uwagę, że nauczyciele są już wyczuleni na pewne sygnały i często trafnie rozpoznają uczniów będących pod wpływem substancji psychoaktywnych, ponieważ dobrze ich znają i uważnie obserwują ich zachowanie. Dzięki codziennemu kontaktowi z uczniami, nauczyciele potrafią zauważyć zmiany w zachowaniu, wyglądzie czy sposobie bycia, które mogą sugerować zażycie substancji. W opinii respondentów szkolenia dodałyby im pewności i wzmocniły w poczuciu umiejętności rozpoznawania uczniów pod wpływem, zwiększając ich pewność w rozpoznawaniu symptomów związanych z zażywaniem substancji psychoaktywnych.

Część respondentów uważa, że młodsze pokolenie nauczycieli wykazuje większą gotowość do udziału w kursach i szkoleniach, również tych związanych z profilaktyką uzależnień i substancjami psychoaktywnymi. Młodsze osoby, często bardziej otwarte na rozwój zawodowy i poszerzanie swoich kompetencji, chętniej angażują się w dodatkowe formy kształcenia. Z drugiej strony, respondenci wskazali, że duża liczba obowiązków zawodowych oraz oferowane kursy, które nie spełniają oczekiwań pod względem merytorycznym lub praktycznym, mogą skutkować wypaleniem zawodowym i zniechęcać nauczycieli do uczestnictwa w kolejnych szkoleniach.

Respondenci zwrócili również uwagę na problem zrzucania odpowiedzialności za wychowanie i profilaktykę uzależnień wyłącznie na nauczycieli i szkołę. Nauczyciele mają poczucie, że mimo iż starają się jak najlepiej realizować swoje zadania, oczekiwania wobec nich stale rosną, bez uwzględnienia realiów ich pracy i ograniczonych zasobów. Z kolei szkoła jako instytucja jest postrzegana jako główny odpowiedzialny podmiot za rozwiązanie problemu uzależnień wśród

młodzieży, podczas gdy odpowiedzialność rodziców i opiekunów, którzy według respondentów mają kluczowy wpływ na kształtowanie postaw dzieci, pozostaje zbyt często niedostrzegana. Respondenci zauważają, że rodzicom i opiekunom nie zapewnia się wsparcia w zakresie wychowywania dzieci, co prowadzi do coraz to większych oczekiwań wobec szkoły.

*Konkluzje:*

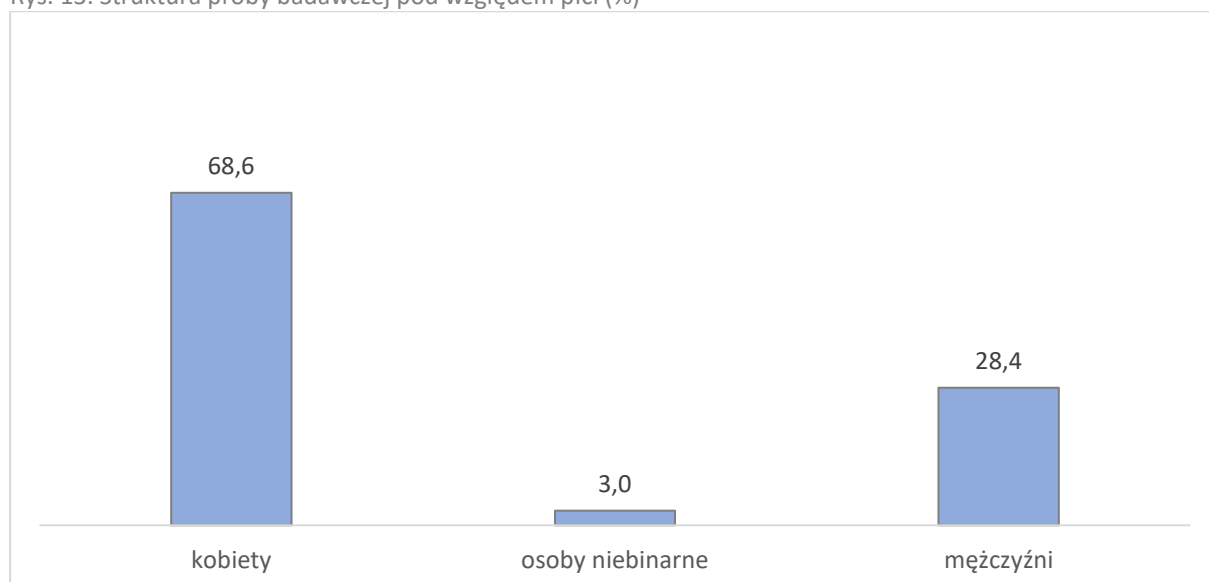
- Ograniczenie dostępu do substancji psychoaktywnych jest bardzo trudne, dlatego kluczowe jest wspieranie uczniów w podejmowaniu decyzji o ich niestosowaniu.
- Problemy emocjonalne i psychiczne stanowią jeden z głównych powodów sięgania po substancje psychoaktywne.
- Środowisko rodzinne odgrywa kluczową rolę w profilaktyce i wsparciu uczniów.
- Uczniowie mieszkający w bursach i internatach są bardziej narażeni na kontakt z substancjami psychoaktywnymi.
- Największym wyzwaniem pozostają e-papierosy, które są bardzo popularne wśród młodzieży.
- Konieczne jest zapewnienie łatwo dostępnego wsparcia psychologicznego dla młodzieży, aby skuteczniej radzić sobie z problemami emocjonalnymi i psychicznymi.
- Potrzebne są kursy i szkolenia dla nauczycieli prowadzone przez ekspertów aby wyposażyć kadrę w narzędzia do rozpoznawania substancji psychoaktywnych jak i objawów ich zażywania

## Część II Młodzi dorośli w wieku 18-24 lata

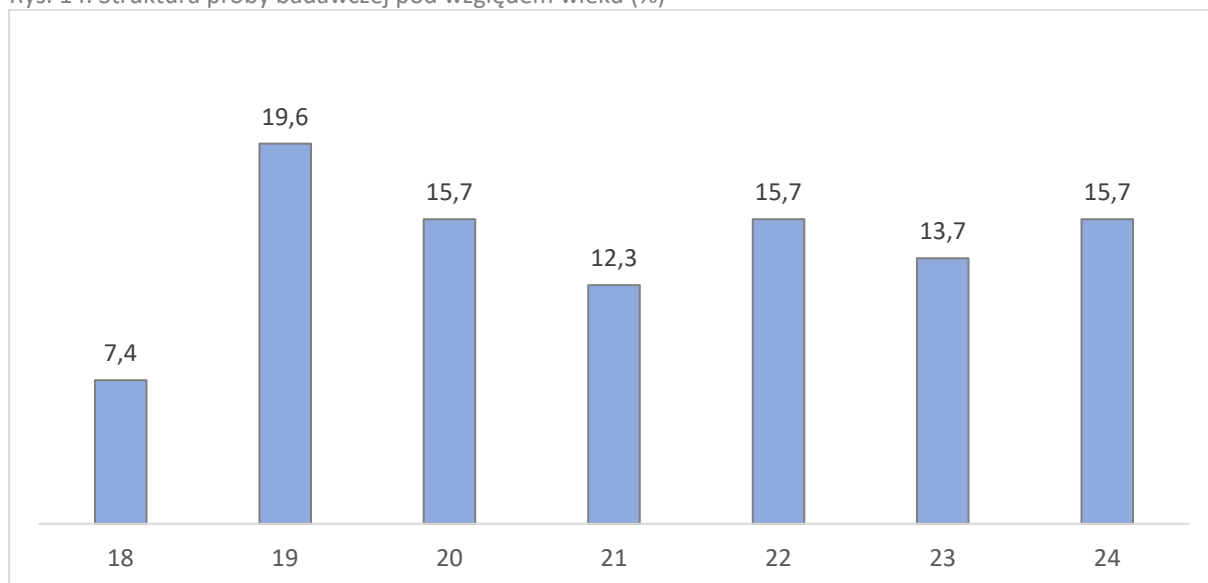
### Charakterystyka badanej zbiorowości

W badanej próbie znalazło się 68,6% kobiet oraz 28,4% mężczyzn. Osoby, które do określenia swojej wybrały odpowiedź „osoba niebinarna” stanowiły 3,0% odpowiadających. Ze względu na niską liczebność tej kategorii zostanie ona pominięta w dalszych analizach statystycznych. W próbie badawczej zarysowuje się też znacząca dysproporcja pomiędzy kobietami i mężczyznami. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (stan na dzień 31.06.2024 r.), w grupie wiekowej 18-24 lata proporcja kobiet i mężczyzn wynosi odpowiednio 0,51/0,49. Dlatego też w dalszych analizach zastosowano ważenie obserwacji. Przyjęto współczynnik ważenia 0,43 dla kobiet i 1,0 dla mężczyzn.

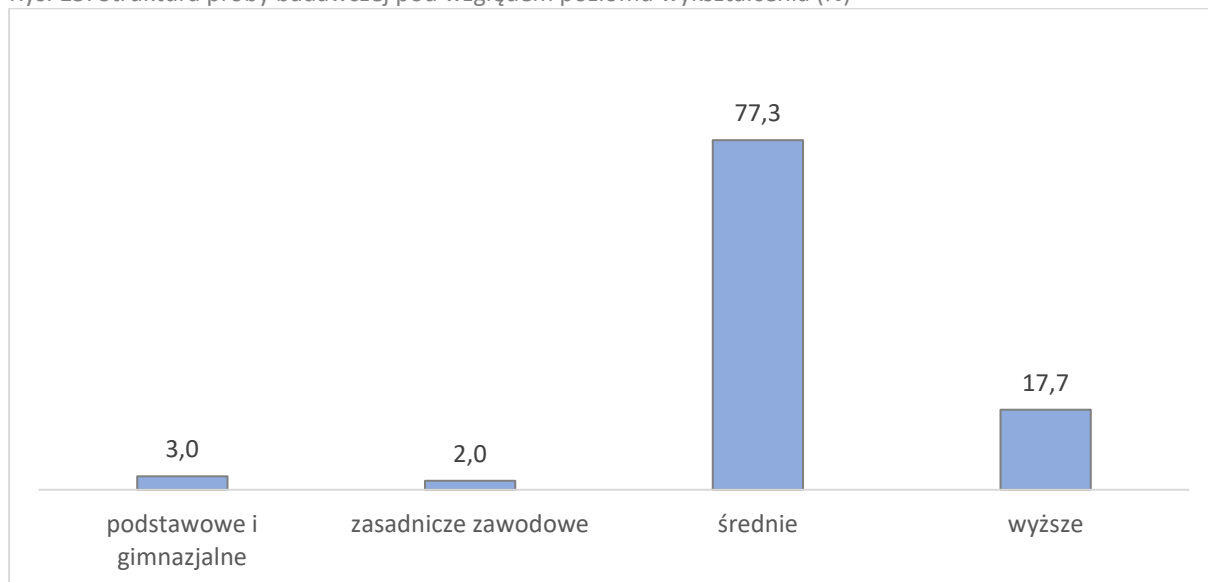
Rys. 13. Struktura próby badawczej pod względem płci (%)



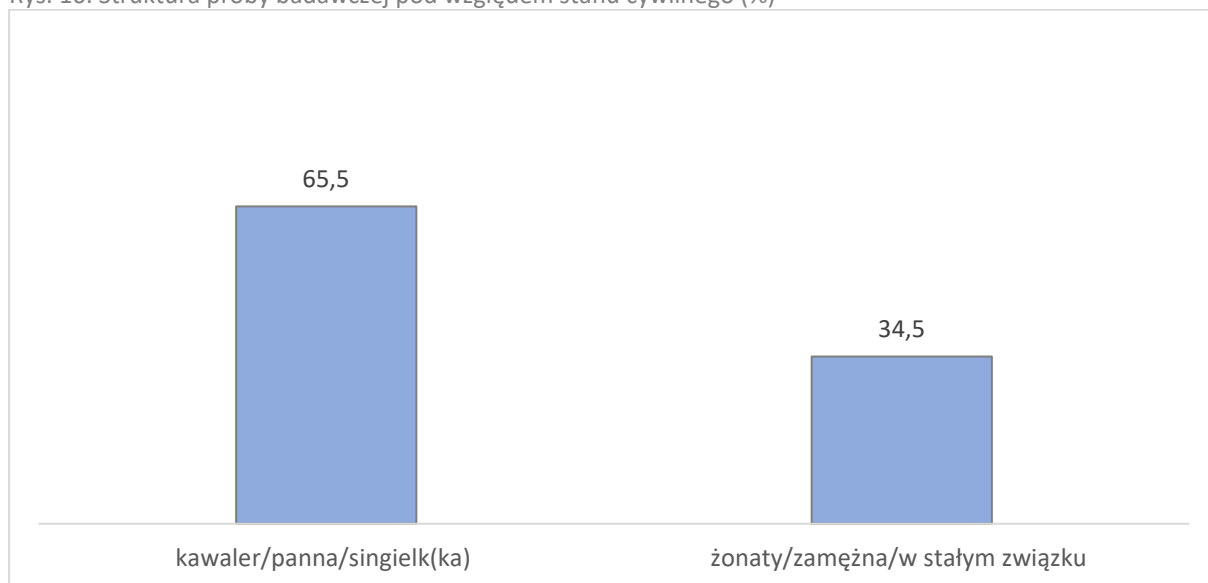
Rys. 14. Struktura próby badawczej pod względem wieku (%)



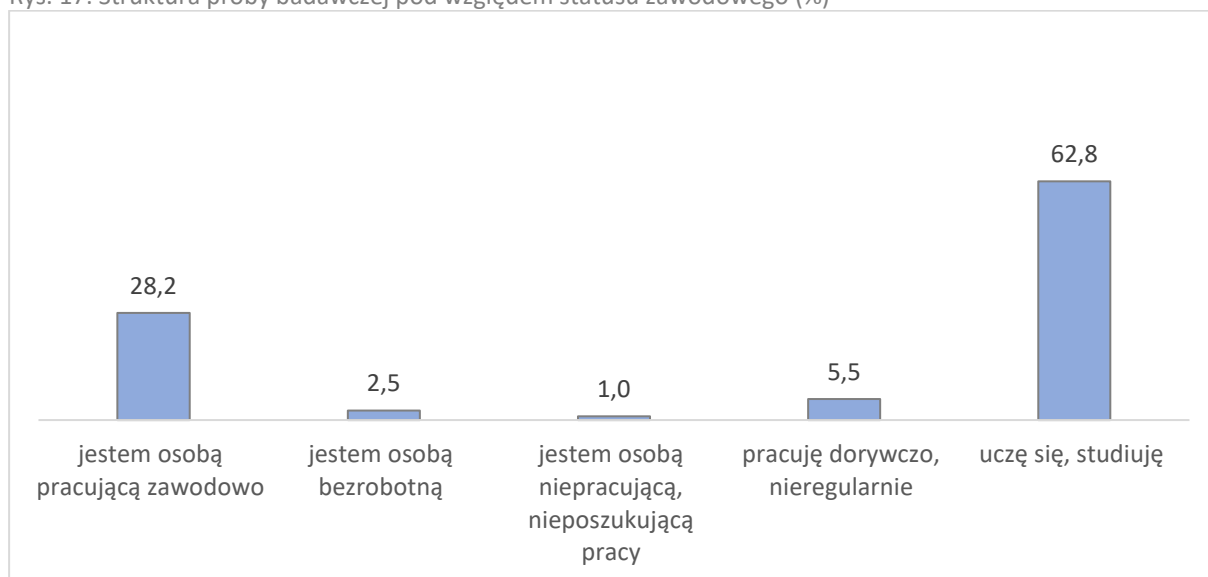
Rys. 15. Struktura próby badawczej pod względem poziomu wykształcenia (%)



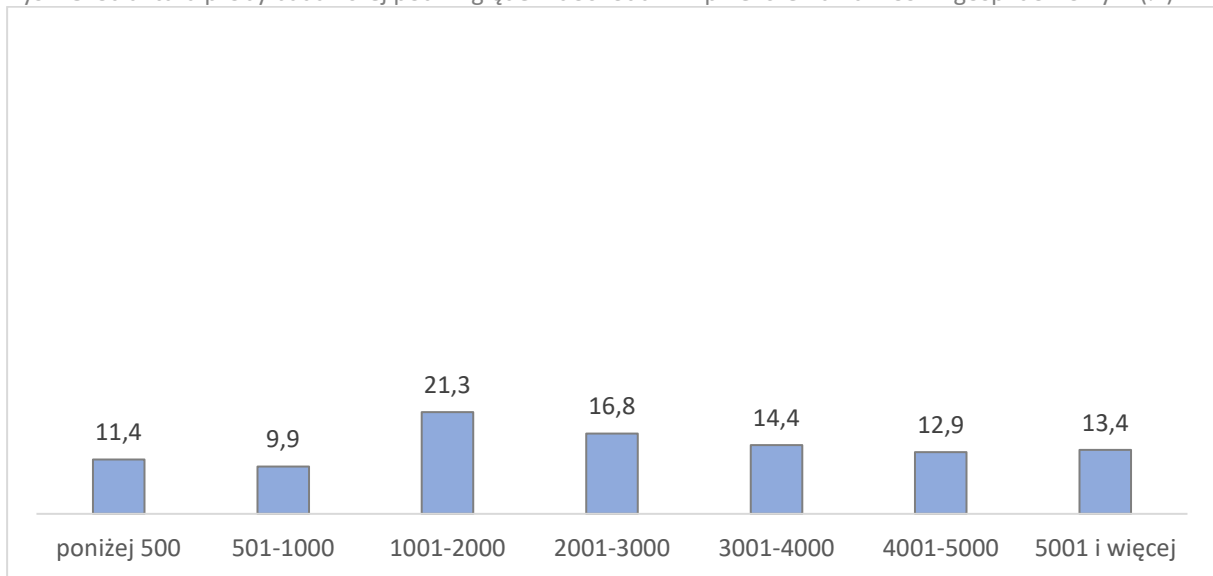
Rys. 16. Struktura próby badawczej pod względem stanu cywilnego (%)



Rys. 17. Struktura próby badawczej pod względem statusu zawodowego (%)



Rys. 18. Struktura próby badawczej pod względem dochodu – w przeliczeniu na 1 os. w gosp. domowym (%)



## Konsumpcja napojów alkoholowych

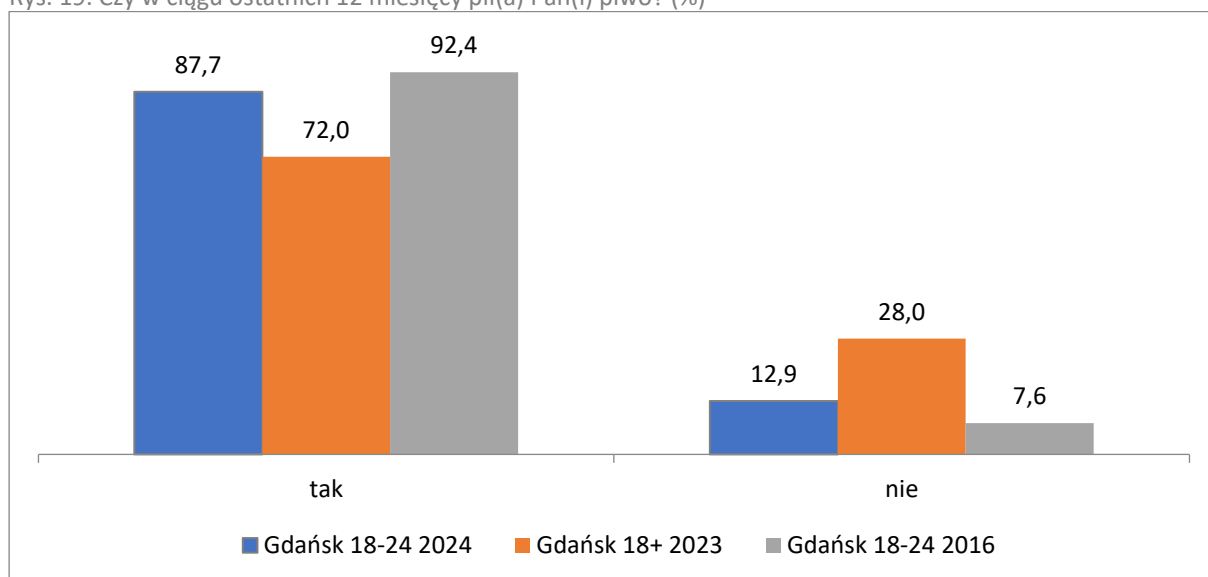
### Piwo

Zdecydowana większość badanych (87,7%) na pytanie o spożywanie piwa w ciągu ostatnich 12 miesięcy, udzieliła odpowiedzi twierdzącej. Wynik ten jest wyższy od zarejestrowanego w badaniu na próbie wszystkich dorosłych mieszkańców Gdańska w 2023 roku i jednocześnie niższy od analogicznego wskaźnika z badań przeprowadzonych w 2016 r.

W badanej grupie dominuje częstotliwość spożycia na poziomie 2-3 razy w miesiącu (28,1%) oraz 1-5 razy na przestrzeni roku poprzedzającego badanie (19,8%). Spożycie zagrażające czyli 3-4 razy w tygodniu lub częściej dotyczy co trzynastej osoby (7,8%). Wielkość spożycia w zdecydowanej większości ogranicza się do 1-2 kufli piwa przy jednej okazji, łącznie daje to 77,4% (39,9% - 1 kufel lub mniej, 37,5% - 2 kufle).

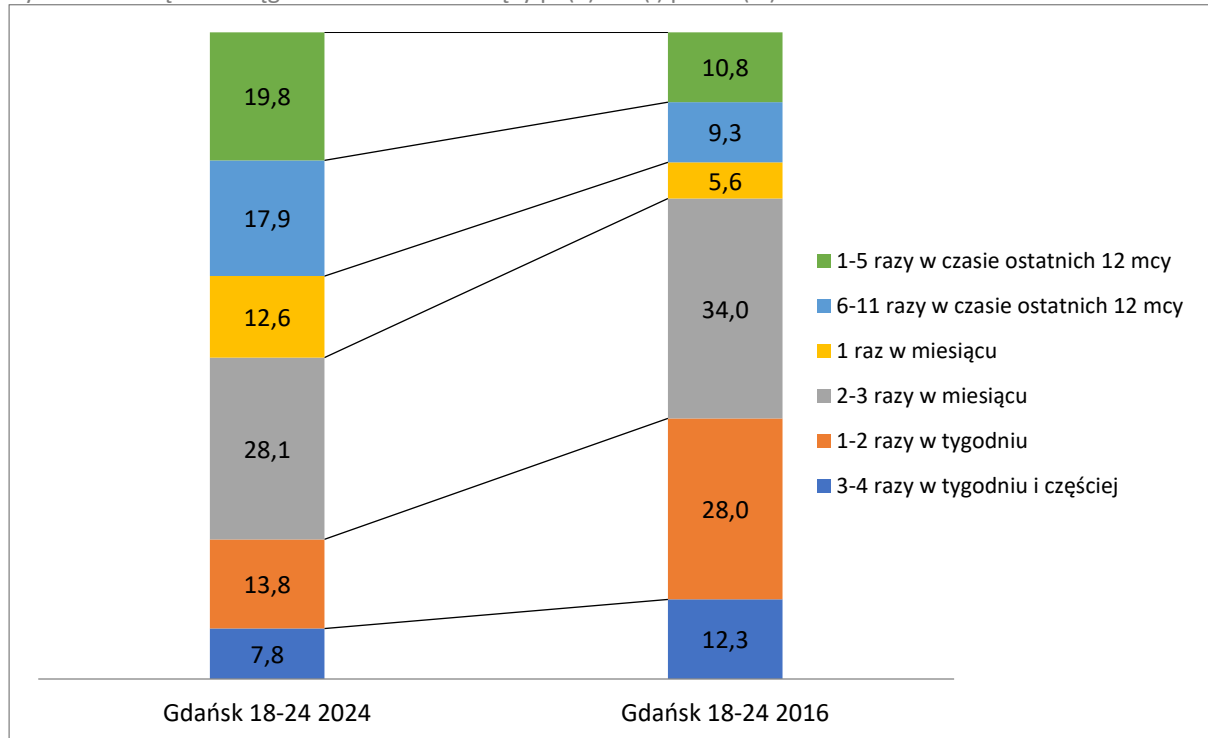
Mężczyźni częściej sięgają po piwo z większą częstotliwością niż kobiety. Odpowiedź wskazującą na spożycie z częstotliwością 3-4 razy w tygodniu lub częściej wybrało 12,9% młodych mężczyzn i jedynie 2,4% kobiet.

Rys. 19. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy pił(a) Pan(i) piwo? (%)

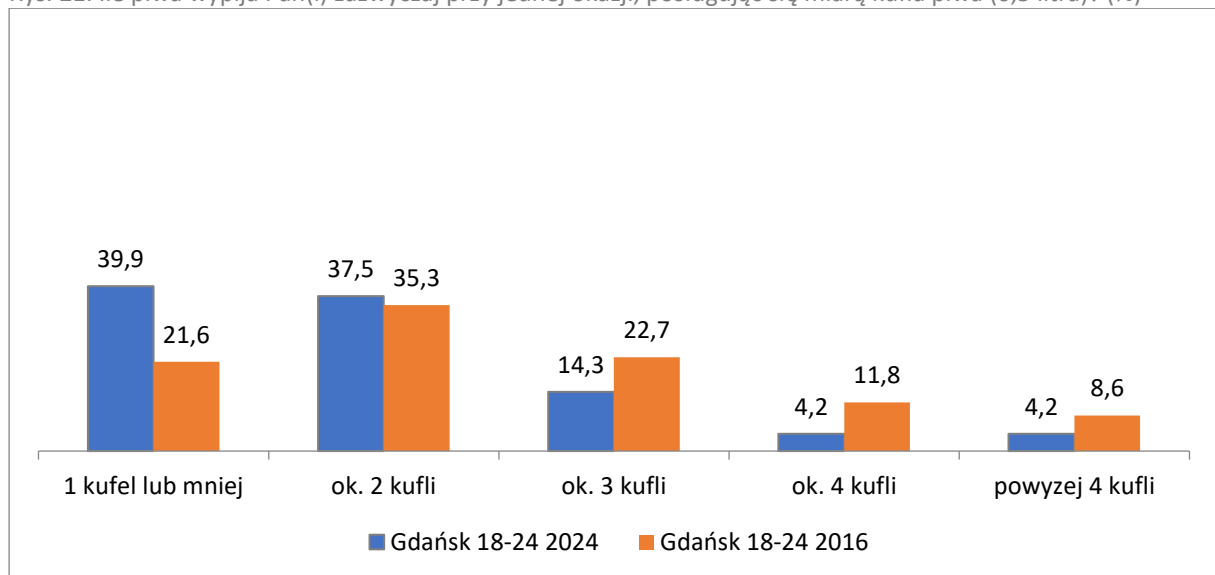




Rys. 20. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy pił(a) Pan(i) piwo? (%)



Rys. 21. Ile piwa wypija Pan(i) zazwyczaj przy jednej okazji, posługując się miarą kufła piwa (0,5 litra)? (%)

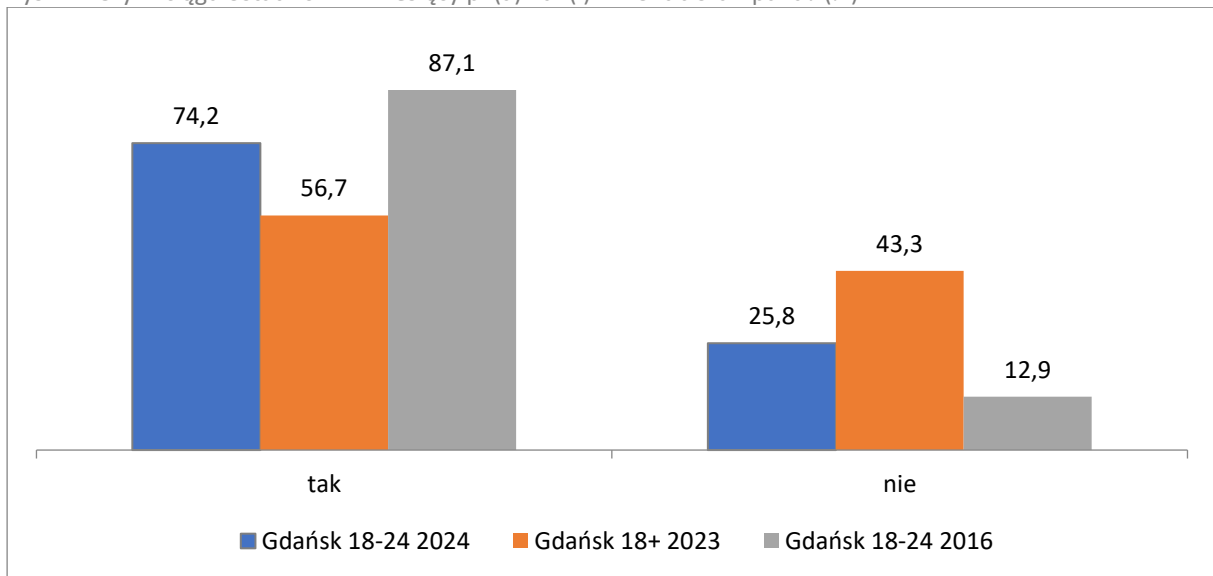


## Wino

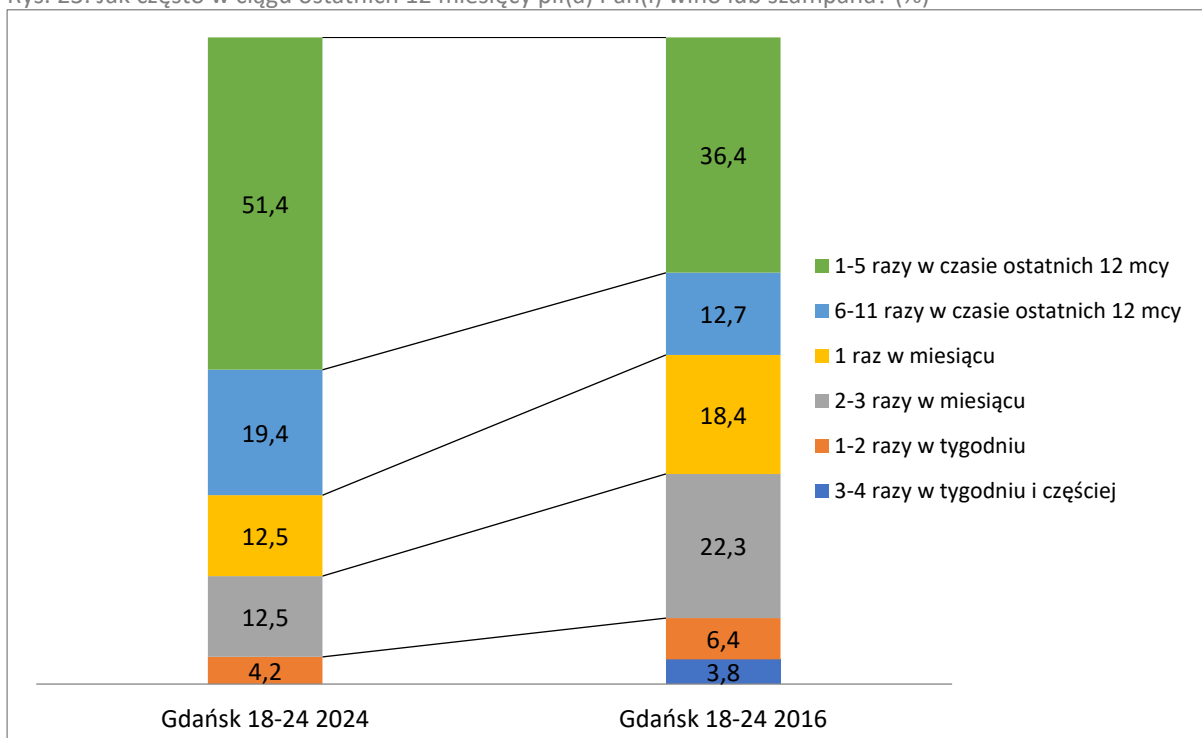
Wśród młodych dorosłych odsetek sięgających po wino, szampana lub inne napoje będące pochodnymi wina, wyniósł 74,2%. Największa grupa badanych, bo stanowiąca 51,4% sięgała po wino w ciągu roku poprzedzającego badania 1 do 5 razy. Po jeden kieliszek przy jednej okazji sięga 25,9%

odpowiadających, po dwa kieliszki – 29,4%, a po trzy co piąty badany (20,3%). Częstotliwość oraz wielkość spożycia wina pozostają niezależne od płci respondentów.

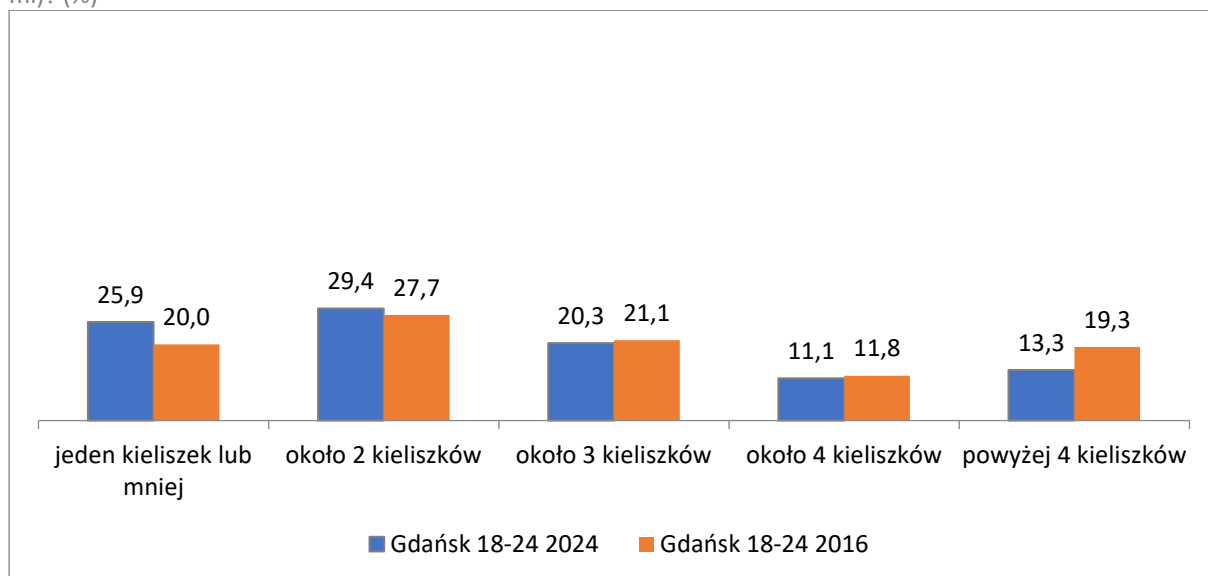
Rys. 22. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy pił(a) Pan(i) wino lub szampana? (%)



Rys. 23. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy pił(a) Pan(i) wino lub szampana? (%)



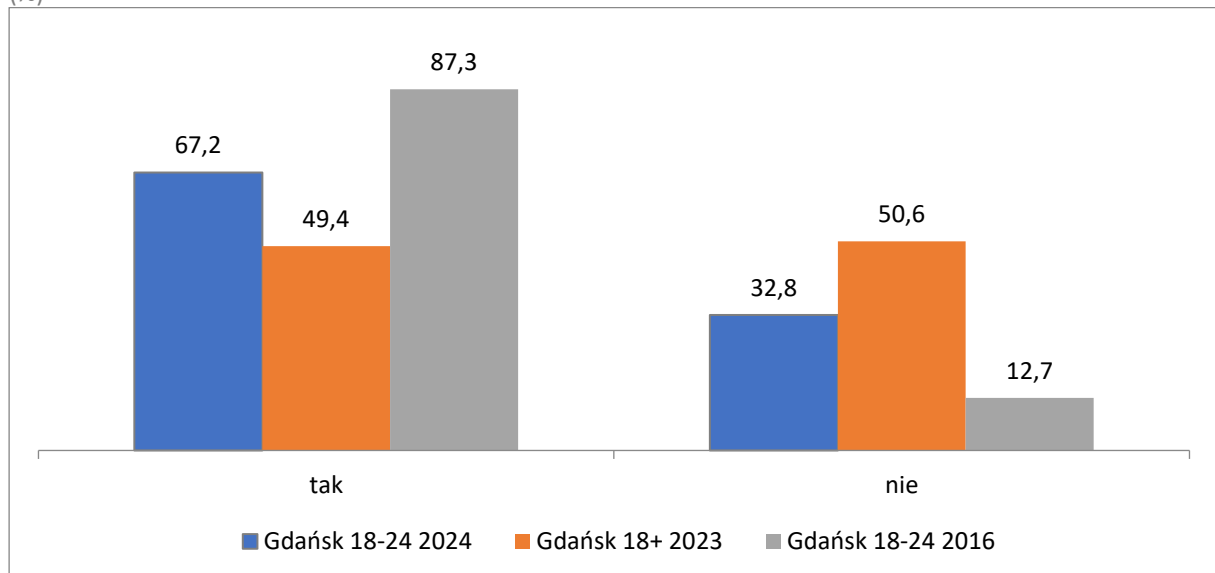
Rys. 24. Ile wina (szampana) wypija Pan(i) zazwyczaj przy jednej okazji – posługując się miarą kieliszka wina (100 ml)? (%)



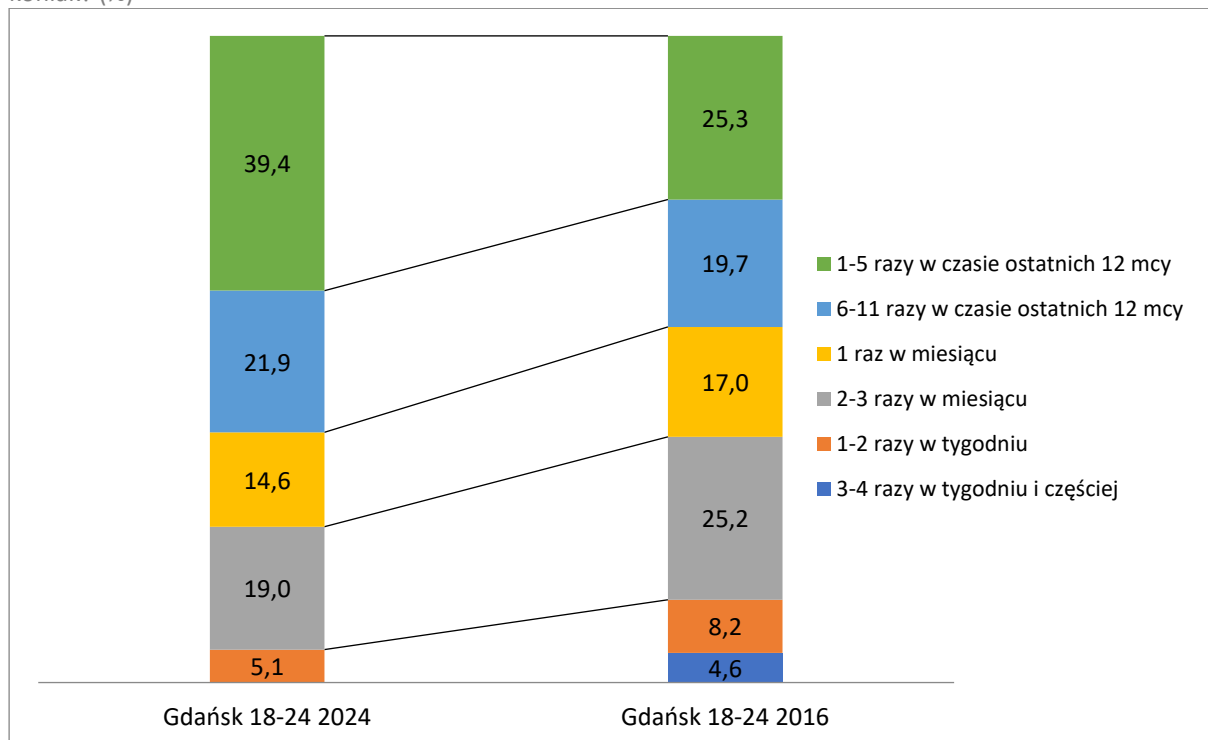
## Wódka lub inny napój spirytusowy

Na przestrzeni ostatniego roku po wódkę lub inny napój spirytusowy sięgnęło dwie trzecie młodych dorosłych – 67,2%. Najczęściej miało to miejsce od 1 do 5 razy (39,4%) oraz 6 do 11 razy (21,9%) w czasie ostatniego roku. Przy jednej okazji najczęściej badanych sięga po więcej niż 4 kieliszki (44,4%). W porównaniu do badań poświęconych młodym dorosłym, przeprowadzonych na terenie Gdańska w 2016 roku, widać znaczącą zmianę w konsumpcji mocnych rodzajów alkoholu. Zmniejszył się odsetek osób deklarujących sięganie po ten rodzaj trunków, częstotliwość oraz wielkość spożycia przy jednej okazji. W bieżącej edycji badania, żadna z badanych osób nie zadeklarowała częstotliwości spożycia na poziomie 3-4 razy w tygodniu lub częściej, podczas gdy w 2016 roku grupa ta stanowiła 12,8% odpowiadających. Odpowiedzi badanych nie różnią się po uwzględnieniu czynnika płci.

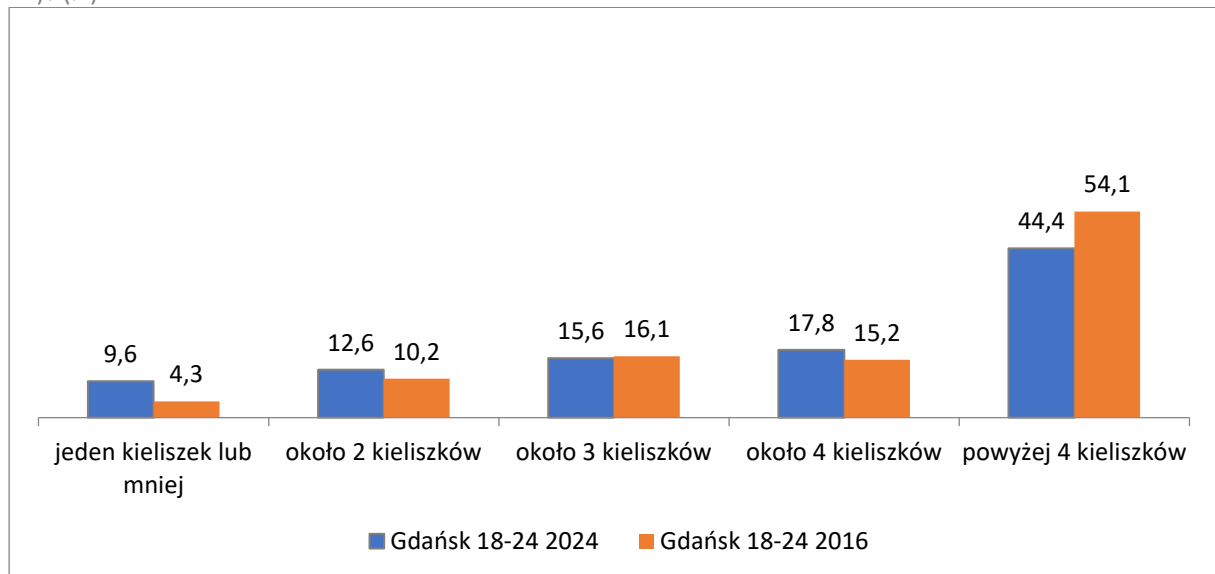
Rys. 25. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy pił(a) Pan(i) wódkę (lub inny napój spirytusowy, np. whisky, koniak)? (%)



Rys. 26. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy pił(a) Pan(i) wódkę lub inny napój spirytusowy, np. whisky, koniak? (%)



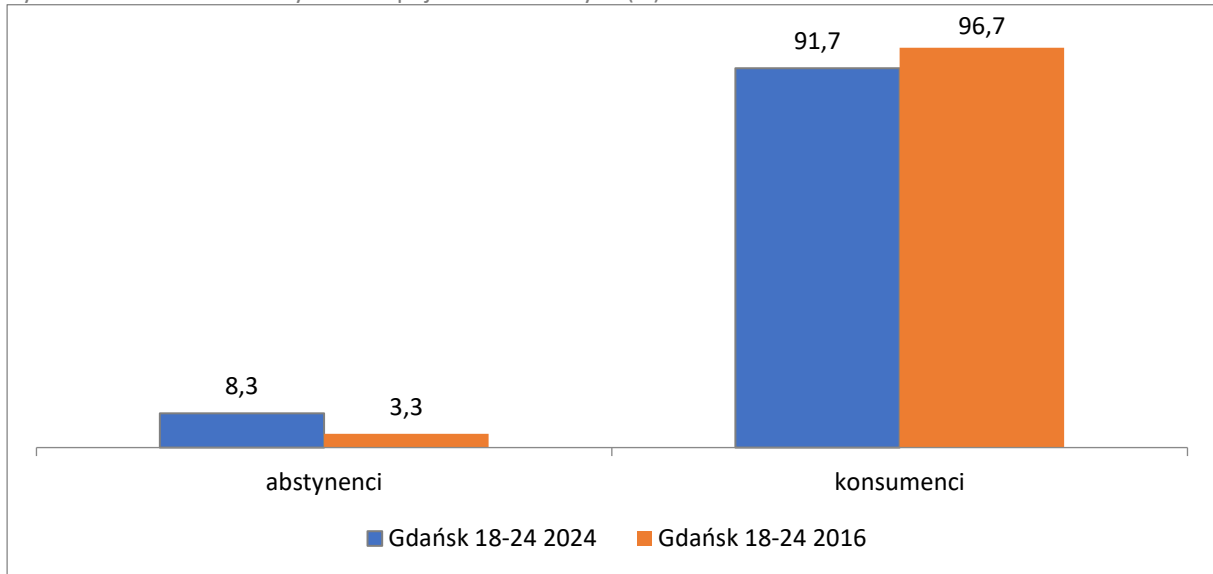
Rys. 27. Ile wódki (koniaku, whisky) wypija Pan(i) zazwyczaj przy jednej okazji – posługując się miarą kieliszka (50 ml)? (%)



### Konsumenci i abstynenci

Odsetek abstynentów, czyli osób, które w ciągu ostatniego roku nie sięgały bo żaden rodzaj alkoholu, wyniósł 8,3%. W porównaniu do wyników badań z 2016 roku, odsetek abstynentów wzrósł o 5 punktów procentowych (p.p.).

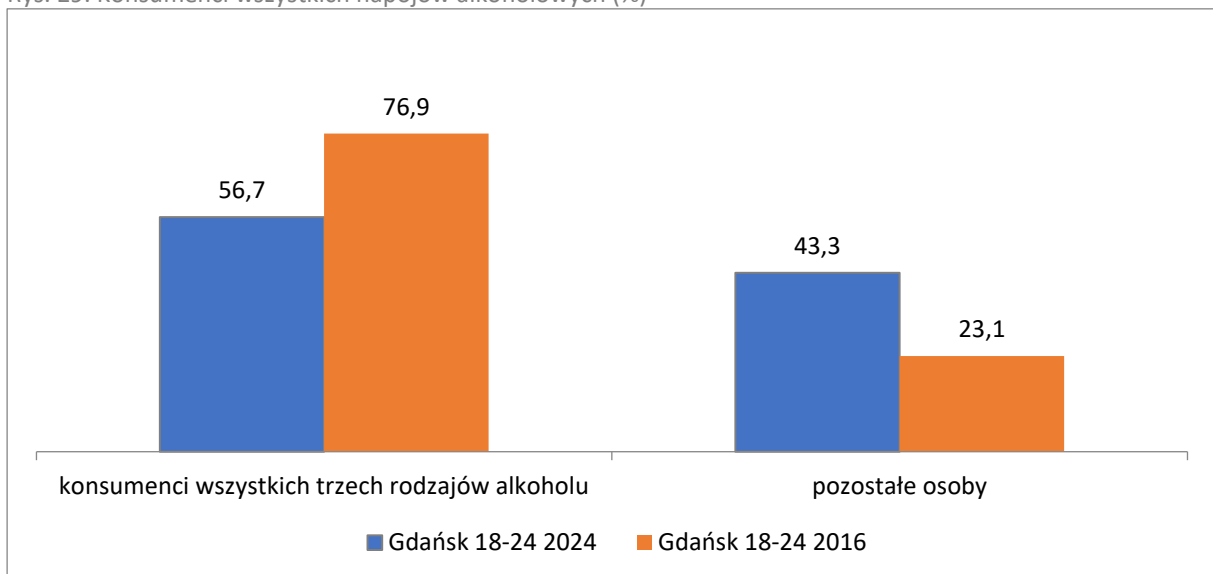
Rys. 28. Konsumenci i abstynenci napojów alkoholowych (%)



### Konsumenci wszystkich napojów alkoholowych

Odsetek młodych dorosłych, którzy zadeklarowali, że spożywali w ciągu ostatniego roku każdy rodzaj alkoholu wyniósł 56,7% badanych. Odsetek ten zmniejszył się o 20,2 p.p. w porównaniu do 2016 roku.

Rys. 29. Konsumenci wszystkich napojów alkoholowych (%)

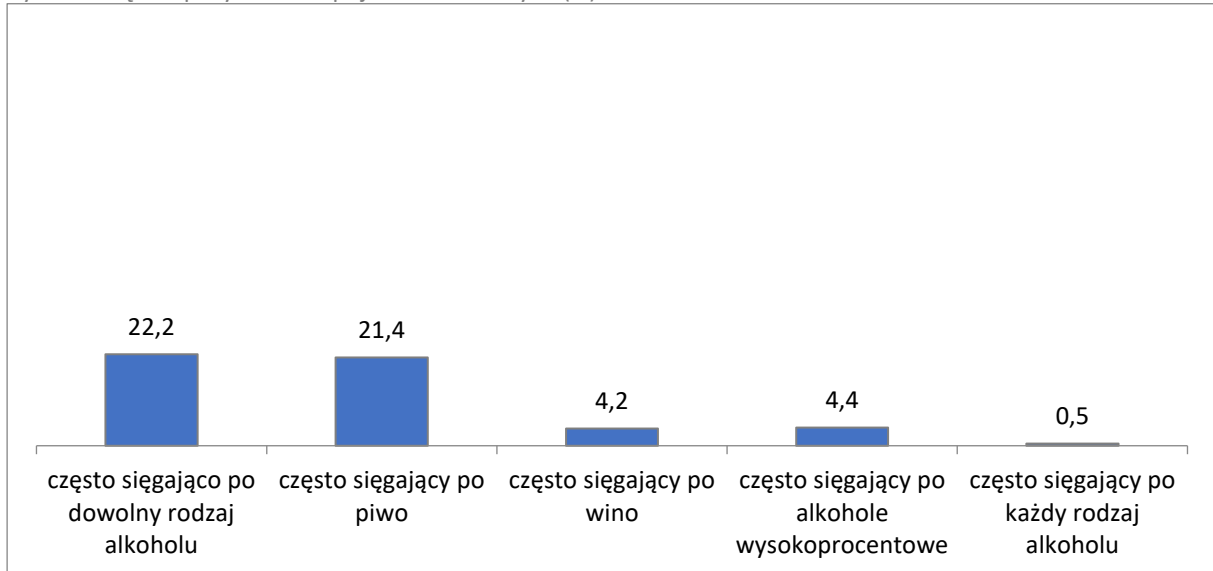


### Częste spożywanie napojów alkoholowych

W badaniach posłużono się miarą częstego picia alkoholu. Obejmuje ona wskazania odpowiedzi w pytaniach o częstotliwość picia: „5-7 razy w tygodniu”, „3-4 razy w tygodniu” oraz „1-2 razy w tygodniu”. Do grupy osób, które często spożywają dowolny rodzaj alkoholu (alternatywnie

– przynajmniej jeden z trzech) należy 22,2% badanych, osoby często pijące piwo stanowią 21,4%, a wódkę lub inne alkohole wysokoprocentowe 4,4% ogółu badanych. Często pijący wino to 4,2%. W próbie zarejestrowano nieliczne osoby, które często sięgają po każdy rodzaj alkoholu (0,5%).

Rys. 30. Częste spożywanie napojów alkoholowych (%)



#### Spożywanie alkoholu w dużych ilościach z dużą częstotliwością

Wykorzystując pytania o częstotliwość spożywania alkoholu oraz jego ilość wypijaną zazwyczaj przy jednej okazji, stworzono indeks częstego spożywania i w dużych ilościach (spożycie „często i dużo”).

Przyjęto następujące założenia:

- spożycie dużej ilości alkoholu przy jednej okazji to 3 i więcej, odpowiednio: kufli piwa (0,5 l), kieliszków wina (100 ml), kieliszków wysokoprocentowego alkoholu (50 ml),
- duża częstotliwość to sięganie po alkohol 1-2 razy w tygodniu i częściej.

W próbie badawczej młodych dorosłych zbiorowość osób spełniających kryteria indeksu częstego spożycia i w dużych ilościach wystąpiła w zaledwie kilku przypadkach, nie przekraczając wielkości błędu statystycznego.

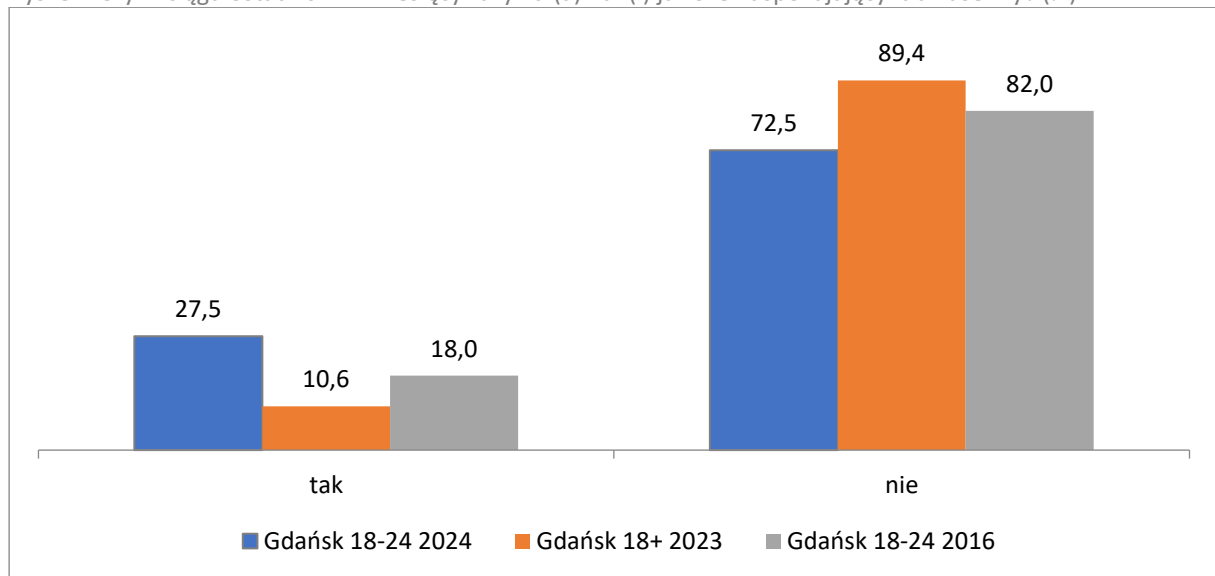
## Używanie innych środków psychoaktywnych

### Leki uspokajające lub nasenne

Blisko co czwarty odpowiadający (27,5%) zażywał w ciągu roku poprzedzającego badanie jakiś lek uspokajający lub nasenny. Wynik ten jest znacząco wyższy od uzyskanego wśród dorosłych Gdańszczan w 2023 roku (10,6%), jak również od wyniku zarejestrowanego wśród młodych dorosłych w roku 2016. Do badanych, używających tego typu leków skierowano pytanie o częstotliwość ich stosowania.

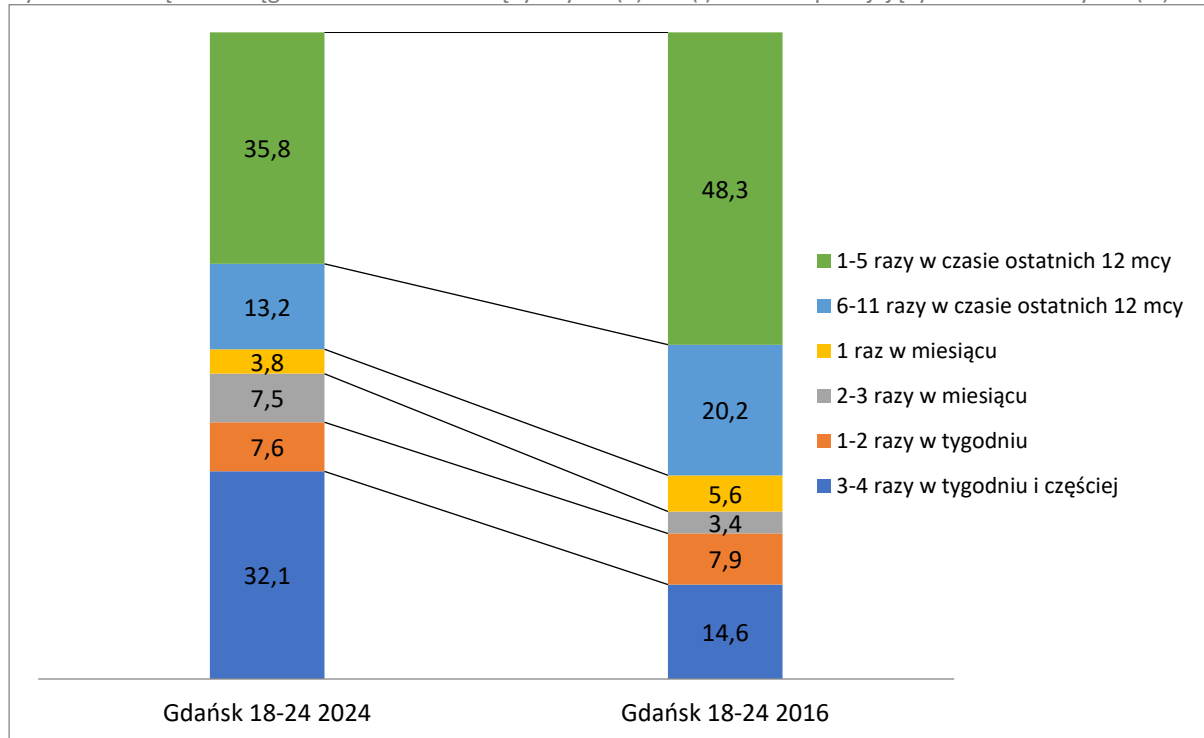
Co trzeci młody dorosły sięgał po taki lek 3-4 razy w tygodniu lub częściej (32,1%), natomiast grupa stanowiąca 35,8% zażywała tego typu leki 1-5 razy w czasie całego roku. Po leki uspokajające lub nasenne częściej sięgają kobiety (34,7%) niż mężczyźni (20,0%).

Rys. 31. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zażywał(a) Pan(i) jakiś lek uspokajający lub nasenny? (%)





Rys. 32. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy używał(a) Pan(i) leków uspokajających lub nasennych? (%)

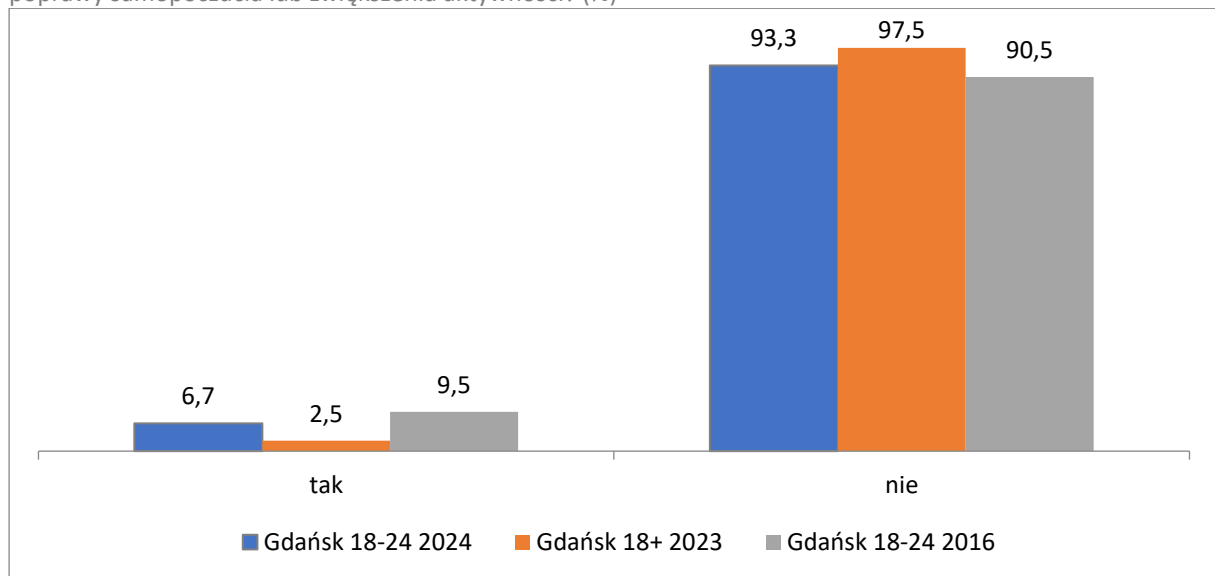


Fakt sięgania po leki uspokajające lub nasenne pozostaje w statystycznie istotnym związku z ryzykiem wystąpienia epizodu depresji. Wśród, które sięgały po takie leki odsetek badanych zagrożonych wystąpieniem depresji wyniósł 38,0%, podczas gdy u osób niezżywających takich leków odsetek ten był niższy o 12,5 p.p. (25,5%).

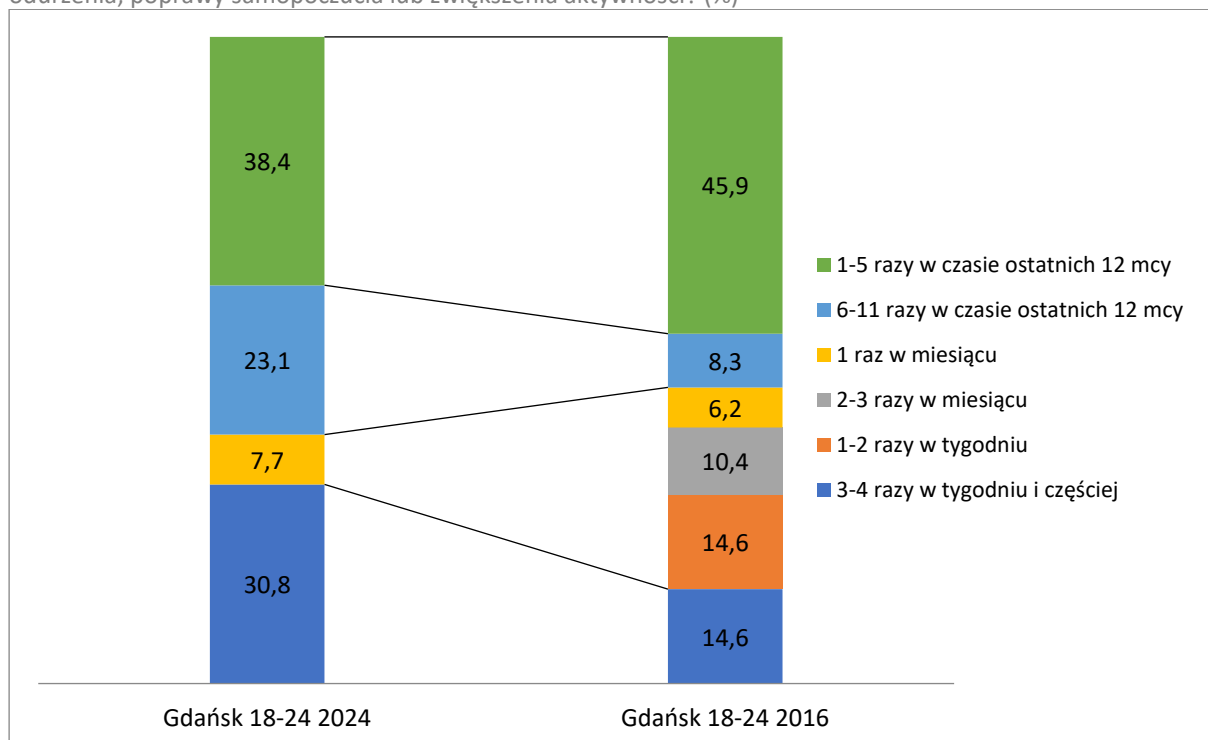
#### Leki wydawane bez recepty

Po leki wydawane bez recepty, zażywane w celu w celu odurzenia, poprawy samopoczucia lub zwiększenia aktywności, sięgało w ciągu ostatnich 12 miesięcy 6,7%. Młodzi dorośli wyraźnie częściej sięgają po leki wydawane bez recepty, aniżeli wszyscy dorośli mieszkańcy Gdańska (2,5%). Wynik zarejestrowany w 2016 roku wśród młodych dorosłych wyniósł 9,5%. Do badanych, używających tego typu leków skierowano pytanie o częstotliwość ich stosowania. I tak, blisko co trzeci młody dorosły sięgał po taki lek 3-4 razy w tygodniu lub częściej (30,8%), natomiast grupa stanowiąca 38,4% zażywała tego typu leki 1-5 razy w czasie całego roku. Uwagę zwraca znaczący wzrost odpowiadających, którzy zadeklarowali korzystanie z takich leków w celu odurzenia, poprawy nastroju lub zwiększenia aktywności 3-4 razy w tygodniu lub częściej. W porównaniu do badań z 2016 roku (14,6%) wskaźnik wzrósł o 16,2 p.p.

Rys. 33. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zażywał(a) Pan(i) jakiś lek wydawany bez recepty w celu odurzenia, poprawy samopoczucia lub zwiększenia aktywności? (%)



Rys. 34. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy używał(a) Pan(i) leków wydawanych bez recepty w celu odurzenia, poprawy samopoczucia lub zwiększenia aktywności? (%)



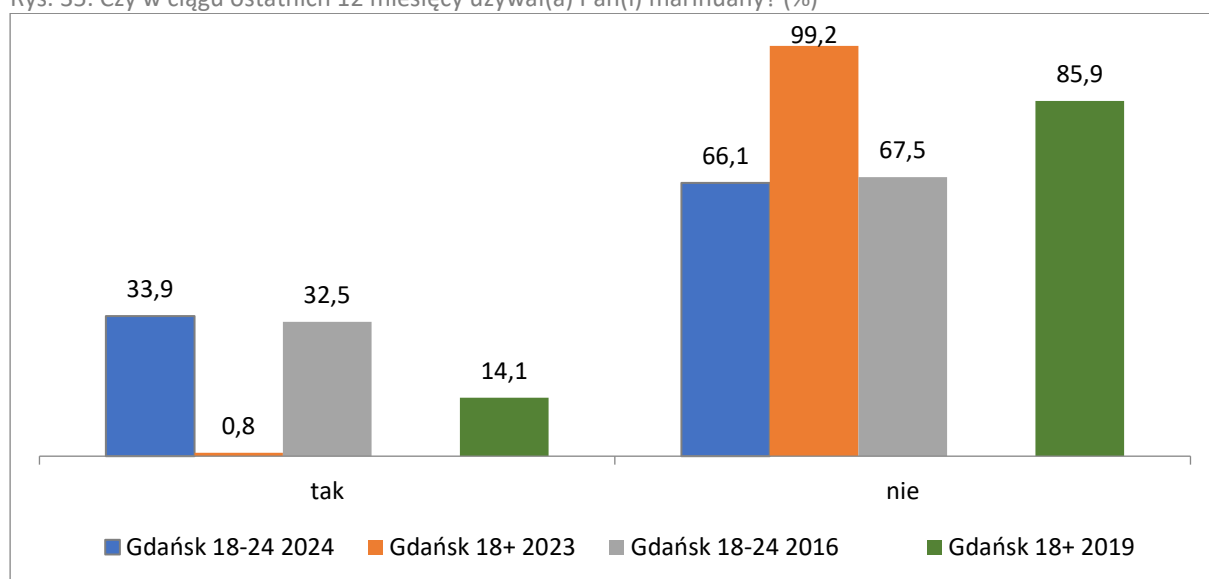
### Używanie marihuany

Do używania marihuany w ciągu ostatnich 12 miesięcy przyznał się blisko co trzeci badany młody dorosły (33,9%). Wynik ten można uznać za identyczny z zarejestrowanym w badaniach z 2016 roku. Z kolei porównanie z wynikami badań na ogólnomiejskiej próbie dorosłych Gdańszczan z roku 2023

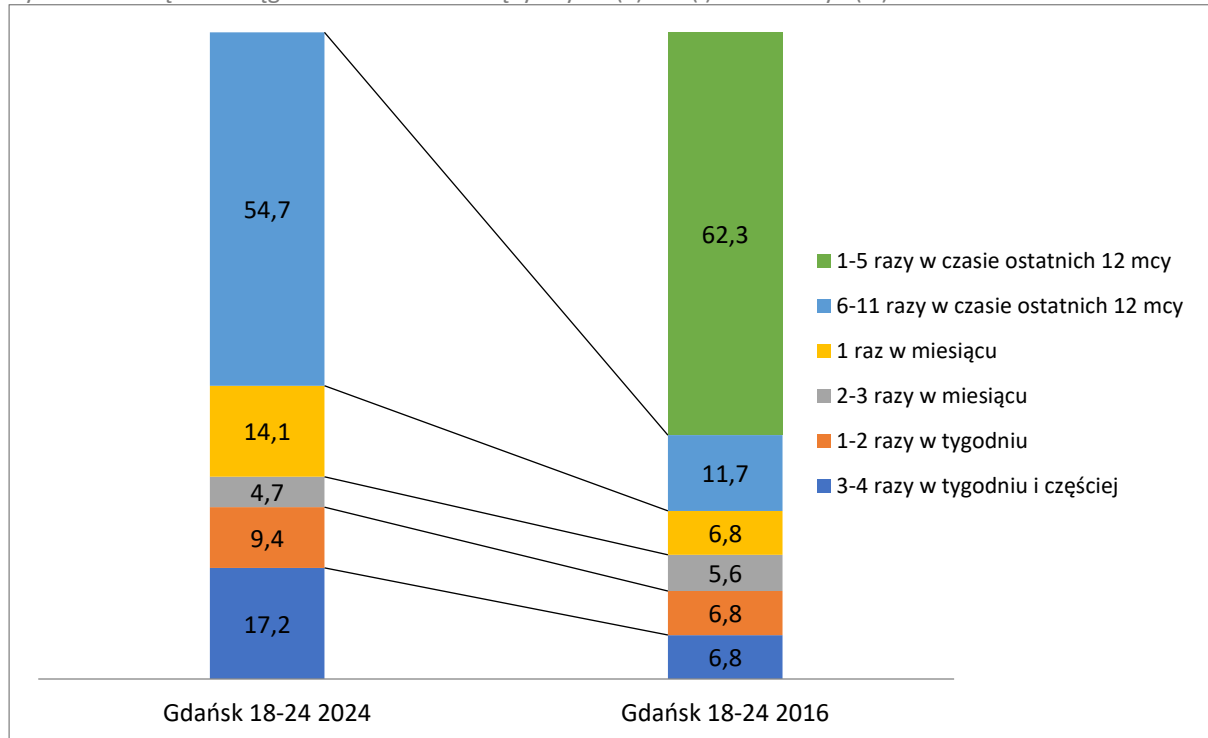
pokazuje dużą różnicę (aż 33,1 p.p., wynik – 0,8%). Tak duża różnica skłania ku porównaniom z poprzednimi edycjami badań wzorców konsumpcji substancji psychoaktywnych z roku 2019, kiedy to odsetek osób sięgających po marihuanę wyniósł 14,1%. Tendencje panujące „na rynku” używania substancji psychoaktywnych wyrażają się w stopniowym zmniejszaniu się odsetka osób używających alkoholu na rzecz innych substancji psychoaktywnych, takich jak marihuana i jej podobne. Wskaźnik 0,8% dotyczący dorosłych Gdańszczan należy uznać za mało prawdopodobny.

Do badanych, używających marihuany skierowano pytanie o częstotliwość jej używania. Największa grupa odpowiadających sięgała po marihuanę do 6-11 razy w ciągu roku poprzedzającym badanie (54,7%), a z dużą częstotliwością, czyli 3-4 razy tygodniowo lub częściej z marihuany korzystało 17,2%.

Rys. 35. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy używał(a) Pan(i) marihuany? (%)



Rys. 36. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy używał(a) Pan(i) marihuany? (%)



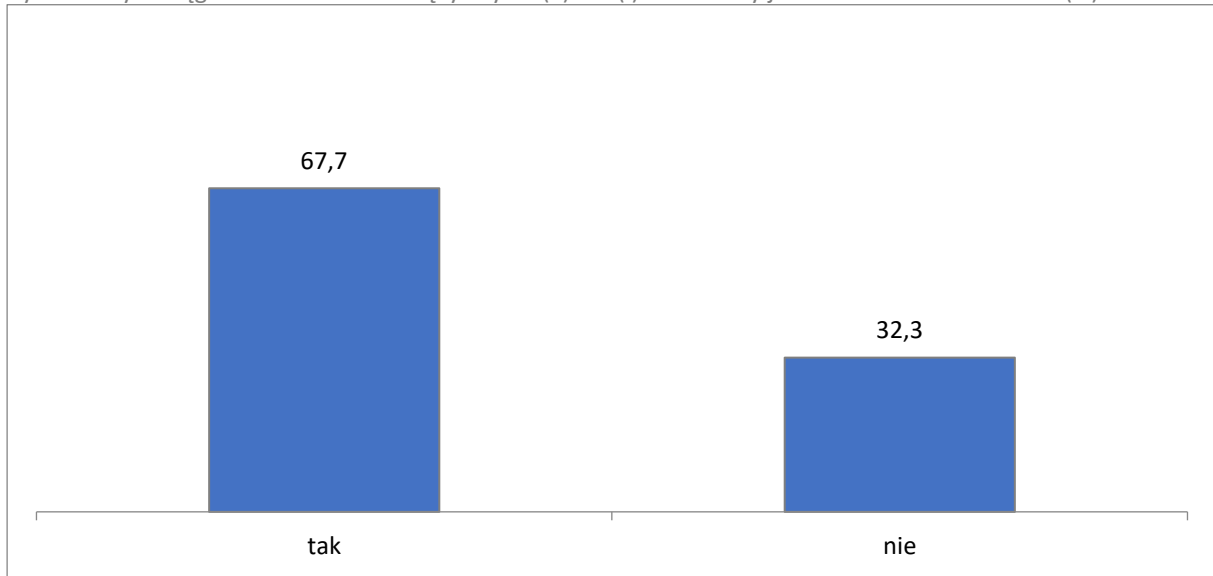
#### Używanie marihuany jednocześnie z alkoholem (SAM)

W przeprowadzonym badaniu poruszono wątek łączenia używania marihuany z alkoholem. Taki model używania substancji psychoaktywnych wiąże się z tendencją do poszukiwania coraz to mocniejszych doznań, kształtuje pozytywną ocenę postrzegania zachowań związanych z pić swoich bliskich przyjaciół w porównaniu z osobami pijącymi tylko alkohol. Ten wzorzec konsumowania substancji psychoaktywnych wiąże się też z większym i częstszym spożyciem alkoholu i stopniowym powiększaniem się norm spożycia<sup>2</sup>.

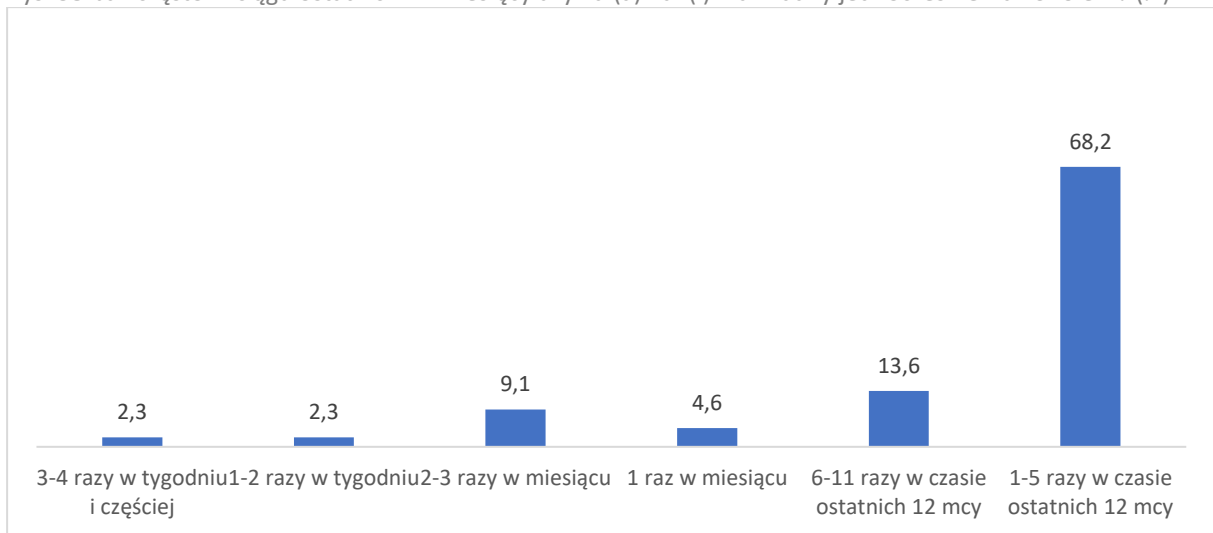
Spośród tych badanych, którzy używają marihuany, dwie trzecie – 67,7% jednocześnie łączyło ją, w ciągu roku poprzedzającym badanie, z alkoholem. Do badanych, kwalifikujących się jako tzw. *SAM users* (Simultaneous Use of Alcohol and Marijuana) skierowano pytanie o częstotliwość postępowania w taki sposób. W przypadku 68,2% odpowiadających miało to miejsce w skali całego roku poprzedzającego badanie od 1 do 5 razy, a dla 13,6% 6 do 11 razy.

<sup>2</sup> Linden-Carmichael, A. N., Stamates, A. L., & Lau-Barraco, C. (2019). Simultaneous Use of Alcohol and Marijuana: Patterns and Individual Differences. *Substance use & misuse*, 54(13), 2156–2166. <https://doi.org/10.1080/10826084.2019.1638407>.

Rys. 37. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy używał(a) Pan(i) marihuany jednocześnie z alkoholem? (%)



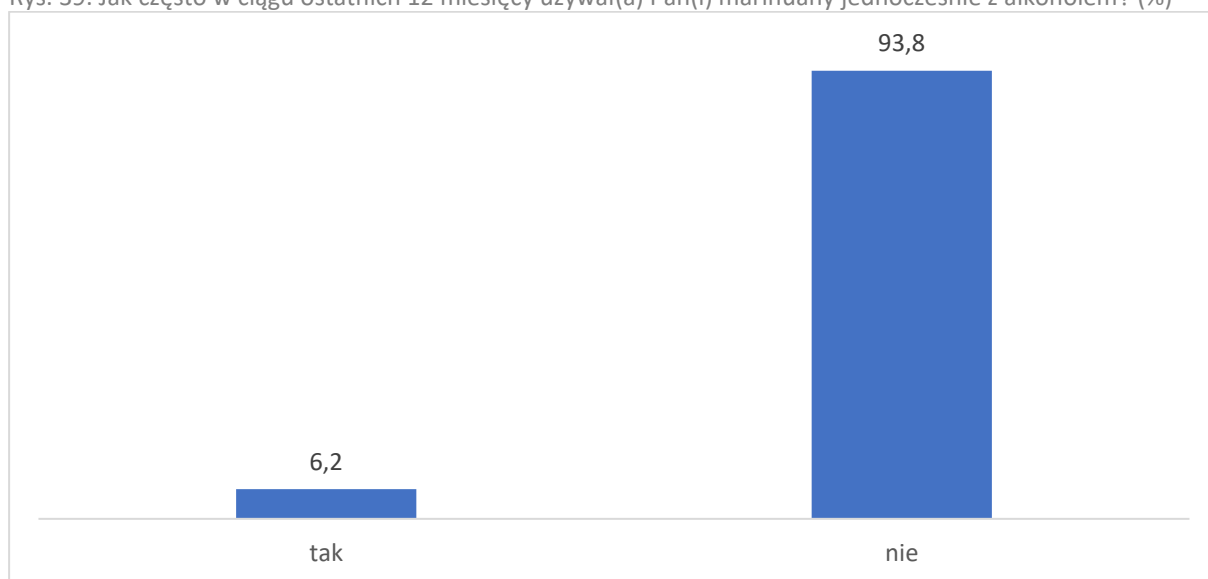
Rys. 38. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy używał(a) Pan(i) marihuany jednocześnie z alkoholem? (%)



### Używanie mefedronu i fentanylu

Młodzi dorośli biorący udział w badaniu zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi na pytania dotyczące używania w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie mefedronu lub środków o podobnym działaniu oraz fentanylu. W przypadku tej ostatniej substancji, żadna z osób biorących udział w badaniu nie udzieliła odpowiedzi twierdzącej (0,0%). W przypadku mefedronu lub substancji o podobnym działaniu, odpowiedzi „tak” udzieliło 6,2% badanych. Mężczyźni nieznacznie częściej (7,4%) niż kobiety (5,1%) przyznawali się do używania mefedronu.

Rys. 39. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy używał(a) Pan(i) marihuany jednocześnie z alkoholem? (%)



## Dobrostan psychiczny młodych dorosłych

W badaniu poruszono problem poczucia zadowolenia z własnego życia oraz dobrostanu psychicznego, w tym przypadku rozumianego jako zagrożenie wystąpienia depresji.

Na pytanie „Czy, ogólnie biorąc, jest Pan(i) zadowolony(a) ze swego życia?” Wśród młodych dorosłych dominują pozytywne oceny poczucia zadowoleni ze swojego życia. Przeważają odpowiedzi „bardzo zadowolony” i „raczej zadowolony” (60,8%). Blisko co czwarty badany zaznaczył odpowiedź „różnie to bywa – czasem tak, czasem nie” (28,4%). Na niezadowolenie ze swojego życia wskazał co dziesiąty odpowiadający (10,8%).

Tab. 44. Poczucie zadowolenia z własnego życia (%)

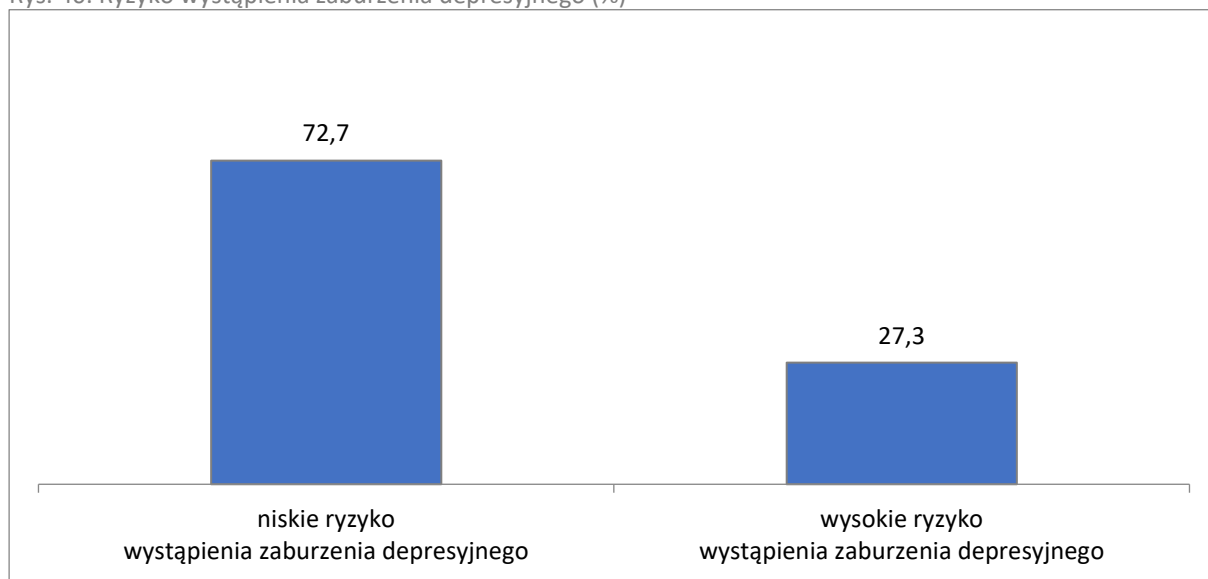
<b>młodzi dorośli</b>	
bardzo i raczej zadowolony(a)	60,8
różnie bywa – czasem tak, czasem nie	28,4
raczej i bardzo niezadowolony(a)	10,8

Na potrzeby pomiaru zagrożenia depresją wśród młodych dorosłych, podobnie jak w przypadku młodzieży szkolnej zastosowano test przesiewowy PHQ-2<sup>3</sup>. Uzyskanie krytycznego wyniku testu nie oznacza występowania depresji, ale wskazuje na dość wysokie prawdopodobieństwo jego zaistnienia. W takich przypadkach przeprowadza się bardziej zaawansowany test PHQ-2. Na potrzeby badania wśród młodzieży, wykorzystany test jest dobrym narzędziem rozpoznawczym, wskazującym na skalę ewentualnych zagrożeń.

Wśród badanych wynik poniżej progu ostrzegawczego uzyskało 72,7% badanych, natomiast 27,3% to osoby, u których prawdopodobne jest duże zaburzenie depresyjne. Wynik należy traktować jako wyraźny sygnał alarmowy dotyczący stanu zdrowia psychicznego, w kontekście zagrożenia depresją, młodych dorosłych.

<sup>3</sup> Kroenke K, Spitzer RL, Williams JB. The Patient Health Questionnaire-2: Validity of a Two-Item Depression Screener. Medical Care. 2003;41:1284-92.

Rys. 40. Ryzyko wystąpienia zaburzenia depresyjnego (%)





## Formy spędzania czasu wolnego

Wśród młodych dorosłych zamieszkujących w Gdańsku dominującą formą spędzania czasu wolnego jest używanie internetu dla przyjemności. Prawie codziennie na aktywność w sieci czas poświęca 91,2% badanych. Dla kontrastu, czas z przyjaciółmi (w centrach handlowych, na dworze lub w parku) spędza prawie codziennie 9,8% (ale już raz na tydzień – 44,0%), z kolei czytaniu książek dla przyjemności oddaje się prawie codziennie 15,1% badanych, a przynajmniej raz na tydzień 21,4%. Innemu hobby czas poświęca prawie codziennie 23,3% respondentów. Blisko co siódmy badany (16,2%) prawie codziennie aktywnie uprawia jakiś sport, a przynajmniej raz na tydzień – 31,8%.

Tab. 45. Formy spędzania czasu wolnego (%)

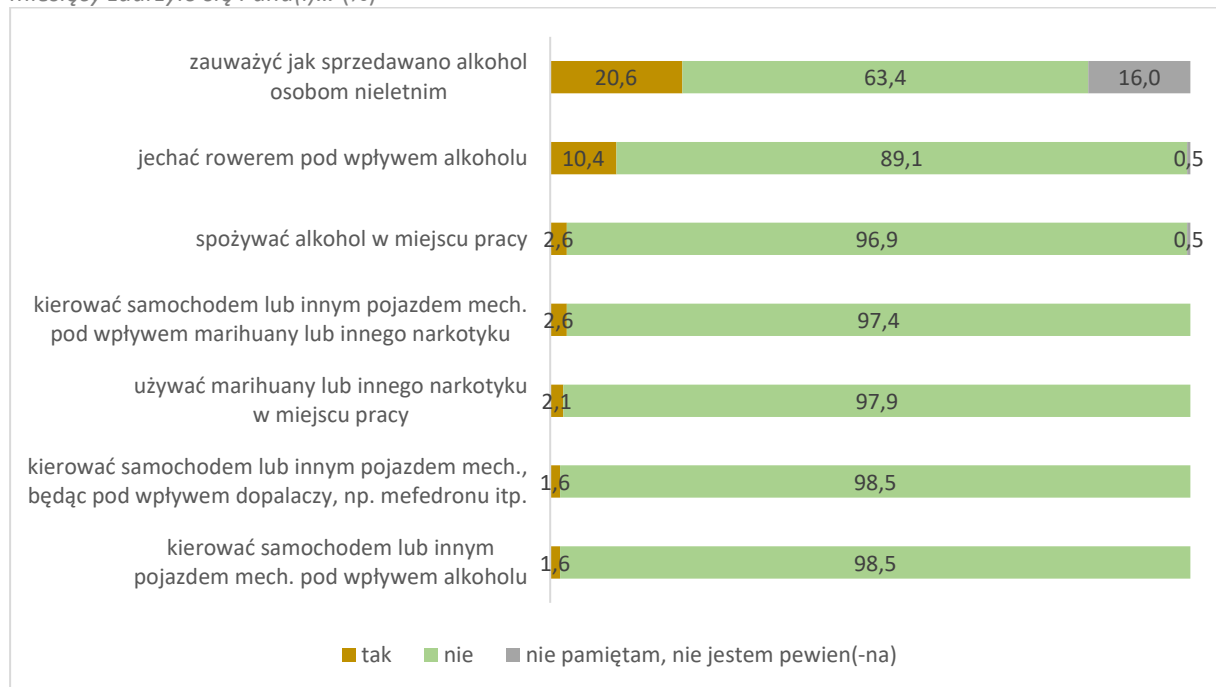
<i>Jak często (jeśli w ogóle) uprawiasz każde z niżej wymienionych zajęć?</i>	nigdy	kilka razy w roku	raz lub dwa razy na miesiąc	przynajmniej raz na tydzień	prawie codziennie
<b>młodzi dorośli</b>					
Grasz w gry na komputerze, telefonie lub innym urządzeniu	12,6	20,9	15,2	28,8	22,5
Aktywnie uprawiasz jakiś sport, jeździsz na deskorolce, siłownia itp.	10,4	20,8	20,8	31,8	16,2
Czytasz książki dla przyjemności (nie chodzi tu o lektury szkolne)	9,9	28,1	25,5	21,4	15,1
Wychodzisz wieczorem (do klubu, kawiarni, na imprezę, koncert itp.)	13,0	44,8	29,7	12,5	-
Masz inne hobby (np. grasz na instrumencie, śpiewasz, rysujesz, piszesz, tworzysz muzykę, programujesz itp.)	7,8	17,6	18,7	32,6	23,3
Spędzasz czas z przyjaciółmi (w centrach handlowych, na dworze, w parku)	3,1	11,4	31,6	44,0	9,8
„Jesteś” w Internecie (na czatach, słuchasz muzyki, w social mediach itp.)	2,1	1,6	-	5,2	91,2
Grasz na automatach do gry (takich, w które trzeba wrzucać pieniądze)	93,8	4,2	2,1	-	-

## Osobiste doświadczenia związane z używaniem substancji psychoaktywnych

Zapytani o różne osobiste doświadczenia związane z używaniem substancji psychoaktywnych oraz ich funkcjonowaniem w przestrzeni życia społecznego respondenci udzielali odpowiedzi „nie”. Z wyjątkiem dwóch zagadnień, w większości przypadków odpowiedzi te wskazywało ponad 90% odpowiadających. Natomiast, kierując uwagę na odpowiedzi „tak”, związane z faktem doświadczenia tej czy innej sytuacji, widać, że młodzi dorośli najczęściej odpowiadali, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem zdarzyło im się zauważyć, jak sprzedawano alkohol osobom nieletnim (20,6%). Co dziesiąty badany zadeklarował, że zdarzyło mu się w roku poprzedzającym badanie jechać rowerem po wpływie alkoholu. Sięganie po alkohol w miejscu pracy stało się udziałem 2,6% badanych, a używanie

w swoim miejscu pracy marihuany lub innego narkotyku - 2,1%. Do kierowania samochodem lub innym pojazdem mechanicznym po wpływie alkoholu przyznało się 1,6%, z kolei po użyciu marihuany lub innego narkotyku (2,6%), natomiast pod wpływem dopalaczy, mefedronu – 1,6%.

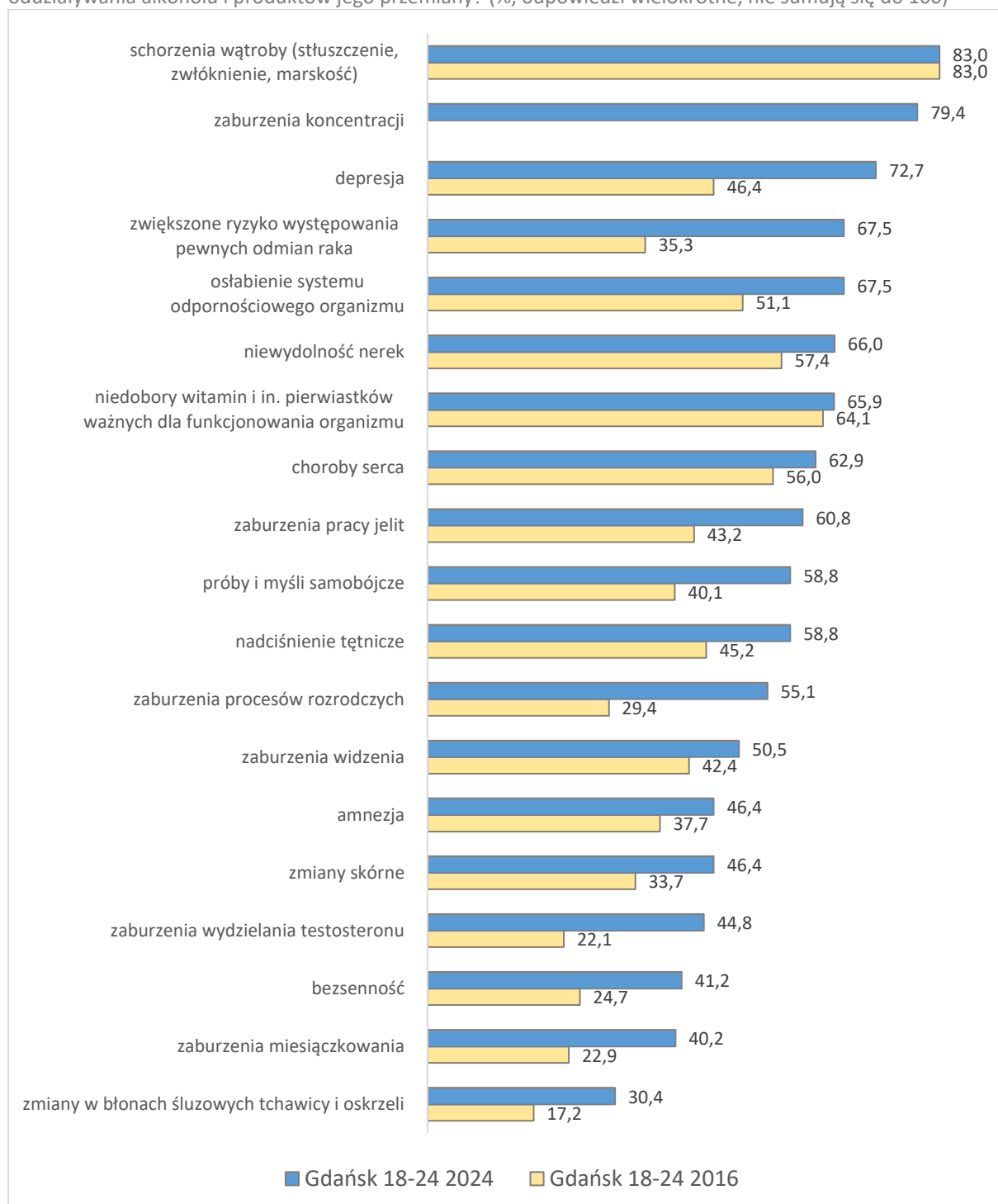
Rys. 41. Osobiste doświadczenia związane z używaniem substancji psychoaktywnych. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu(i)... (%)



## Świadomość zdrowotnych konsekwencji spożywania alkoholu

W celu oszacowania poziomu świadomości zdrowotnych konsekwencji spożywania alkoholu do młodych dorosłych skierowano pytanie o to, które – z wymienionych dolegliwości są skutkiem negatywnego oddziaływania alkoholu. Konstrukcja pytania oparta było o prosty zabieg – podstęp. Otóż każde z wymienionych schorzeń jest skutkiem nadużywania alkoholu.

Rys. 42. Które dolegliwości, schorzenia, zmiany chorobowe, negatywne oddziaływania są skutkiem toksycznego oddziaływania alkoholu i produktów jego przemiany? (% odpowiedzi wielokrotne, nie sumują się do 100)



Osoba świadoma zdrowotnych skutków nadużywania alkoholu powinna zaznaczyć każdą z odpowiedzi. W sytuacji idealnej, tzn. gdyby wszyscy badani byli świadomi zagrożeń związanych ze spożywaniem alkoholu, wykres powinien przyjąć formę równych prostokątów w kolorze zielonym, od góry do dołu, a przy każdym z nich powinna widnieć wartość procentowa 100. Jak widać na powyższym wykresie odsetek osób, które wskazały dane schorzenie jako potencjalny skutek spożywania alkoholu w żadnym z przypadków nie wyniósł 100.

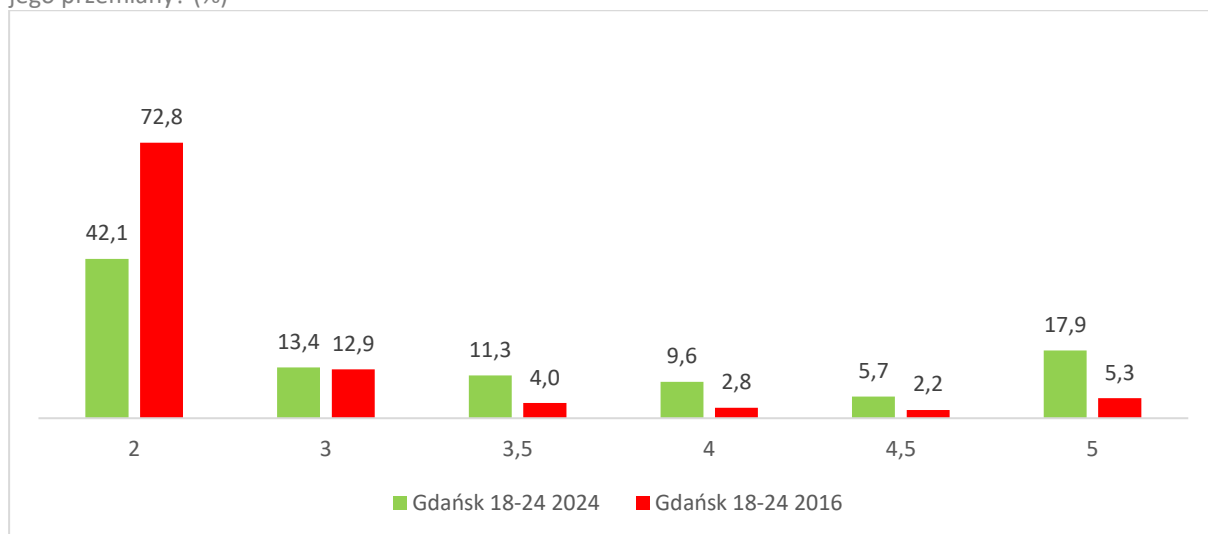
Wśród młodych dorosłych w największym stopniu rozpowszechniona jest wiedza o negatywnym wpływie spożywania alkoholu na wątrobę (schorzenia polegające na stłuszczeniu, zwapnieniu i marskości) – 83,0%, w zaburzeniach koncentracji (79,4%), sprzyjaniu depresji (72,7%) oraz podnoszeniu ryzyka występowania pewnych odmian raka (67,5%) i osłabianiu systemu odpornościowego organizmu (67,5%).

Różnicę pomiędzy wartością 100 a odsetkiem respondentów, którzy mają świadomość zagrożeń można określić mianem wskaźnika nieświadomości. Miara ta wskutek działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych powinna się zmniejszać. Porównanie wyników z dwóch badań poświęconych wyłącznie młodym dorosłym Gdańszczanom pokazuje, że wzrosły odsetki odpowiedzi świadczących o świadomości związków między spożywaniem alkoholu a poszczególnymi schorzeniami. Fakt ten, należy ocenić jednoznacznie pozytywnie. Wzrost świadomości zdrowotnej młodych dorosłych jest prognostykiem korzystnych trendów w zakresie zmian wzorca konsumpcji alkoholu polegających na stopniowym zmniejszaniu się wielkości spożycia.

Na podstawie zgromadzonych danych obliczono indeks, ilustrujący w przystępnej formie ocen szkolnych (na skali 2 – 5 używanej w szkolnictwie wyższym), poziom wiedzy młodych dorosłych na temat zdrowotnych konsekwencji spożywania alkoholu (patrz wykres na następnej stronie).

W badaniach przeprowadzonych w 2016 roku „dwójkę” otrzymało blisko trzy czwarte uczestników badania (72,8%), a „piątkę” jedynie 5,3%. Osiem lat później młodzi dorośli znacząco poprawili swój wynik. I tak, ocenę bardzo dobrą otrzymało 17,9% (poprawa o 12,6 p.p.), a niedostateczną – „dwójkę” – 42,1% (poprawa, zmniejszenie odsetka o 30,7 p.p.).

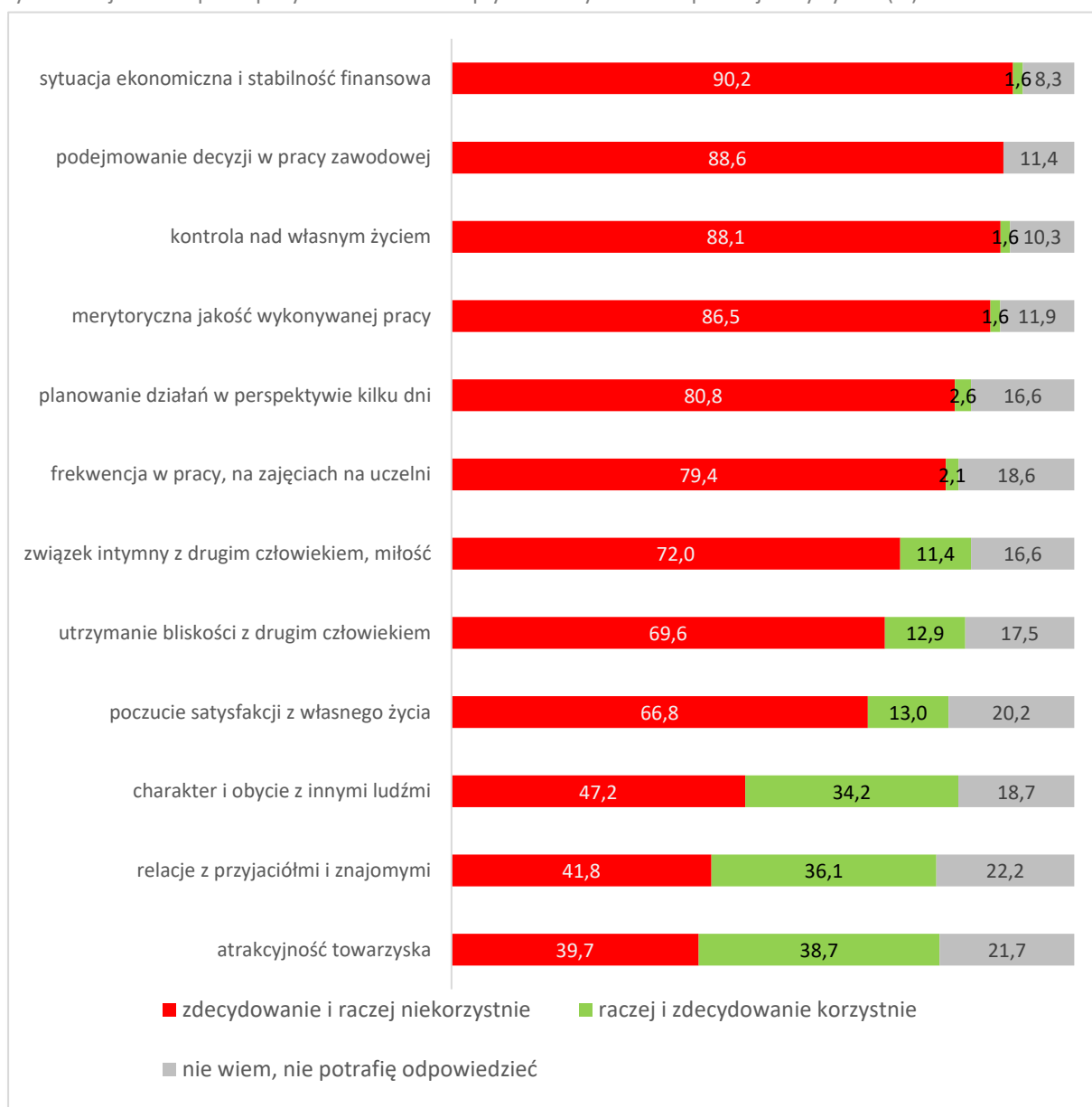
Rys. 43. Test wiedzy z zakresu znajomości zdrowotnych skutków toksycznego oddziaływania alkoholu i produktów jego przemiany? (%)



## Świadomość społecznych konsekwencji i zagrożeń wynikających ze spożywania alkoholu

W badaniu poruszono zagadnienie łączenia spożywania alkoholu z jego społecznymi konsekwencjami. Pomiaru dokonano z wykorzystaniem 12 wskaźników kierujących uwagę badanych na różne sytuacje. Zadanie respondentów polegało na wskazaniu w jakim stopniu spożywanie alkoholu wpływa na poszczególne sfery życia. Wyniki zostały posortowane rosnąco według odsetka odpowiedzi „zdecydowanie i raczej niekorzystnie”. Odczytanie wykresu „z góry na dół” pozwala prześledzić w jakiej kolejności – w ocenie badanych – alkohol niekorzystnie wpływa na wyróżnione sfery.

Rys. 44. W jakim stopniu spożywanie alkoholu wpływa na wymienione poniżej sfery życia? (%)



Spożywanie alkoholu najbardziej niekorzystnie wpływa zdaniem młodych dorosłych na sytuację ekonomiczną i stabilność finansową (90,2%), następnie na podejmowanie decyzji w pracy zawodowej

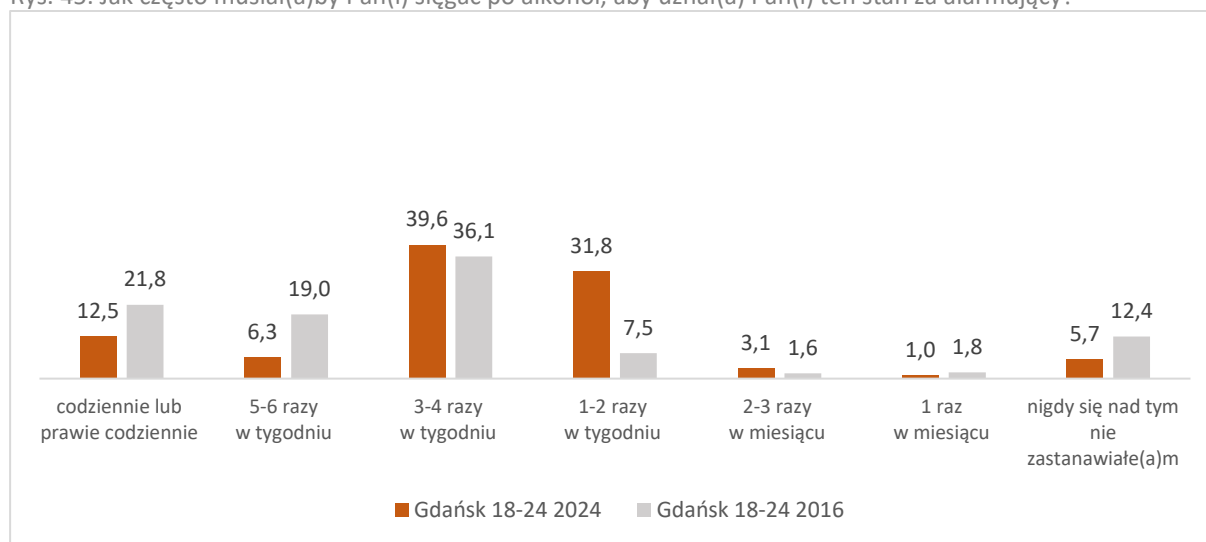
(88,6%), na trzecim miejscu zaś niekorzystnie wpływa na poziom kontroli nad własnym życiem (88,1%). Patrząc na zestawienie od drugiej strony widać, że „najmniej niekorzystnie” lub też najkorzystniej według badanych spożywanie alkoholu wpływa na atrakcyjność towarzyską, relacje z przyjaciółmi i znajomymi oraz na charakter i obycie z innymi ludźmi. W tym miejscu respondenci zaakcentowali tę funkcję spożywania alkoholu, którą określa się mianem rozrywkowej czy integrującej.

## Świadomość symptomów ryzykownych zachowań związanych z konsumpcją alkoholu i pierwszych objawów uzależnienia od alkoholu

Do badanych skierowano prośbę o określenie granicznej częstotliwości sięgania po alkohol, którą uznaliby za sygnał alarmujący o możliwym zagrożeniu związanym ze spożywaniem alkoholu. Dla największej grupy respondentów, bo ponad jednej trzeciej (39,6%) jest to 3-4 razy w tygodniu. Grupa osób dla której sięganie po alkohol niemal codziennie – odpowiedzi „codziennie lub prawie codziennie” oraz „5-6 razy w tygodniu” – stanowi łącznie 18,8% w 2016 roku wartość ta wynosiła 27,9% udzielonych odpowiedzi. Również liczną grupą badanych są ci, którzy za częstotliwość ostrzegawczą uznali sięganie po alkohol 1-2 razy w tygodniu (31,8%). W przypadku tego ostatniego wskaźnika odnotowano wzrost odsetka odpowiedzi o 24,3 p.p. w porównaniu do wyniku z 2016 roku.

Rozkład wyników pokazuje, że dla młodych dorosłych swoistą granicą, której przekroczenie należałoby uznać za sygnał ostrzegawczy, jest spożycie z częstotliwością 1-2 razy w tygodniu i częściej. Uwagę należy zwrócić też na zmniejszającą się grupę badanych, w porównaniu do 2016 roku, którzy nigdy się nad tym nie zastanawiali (5,7%, spadek o 6,7 p.p.).

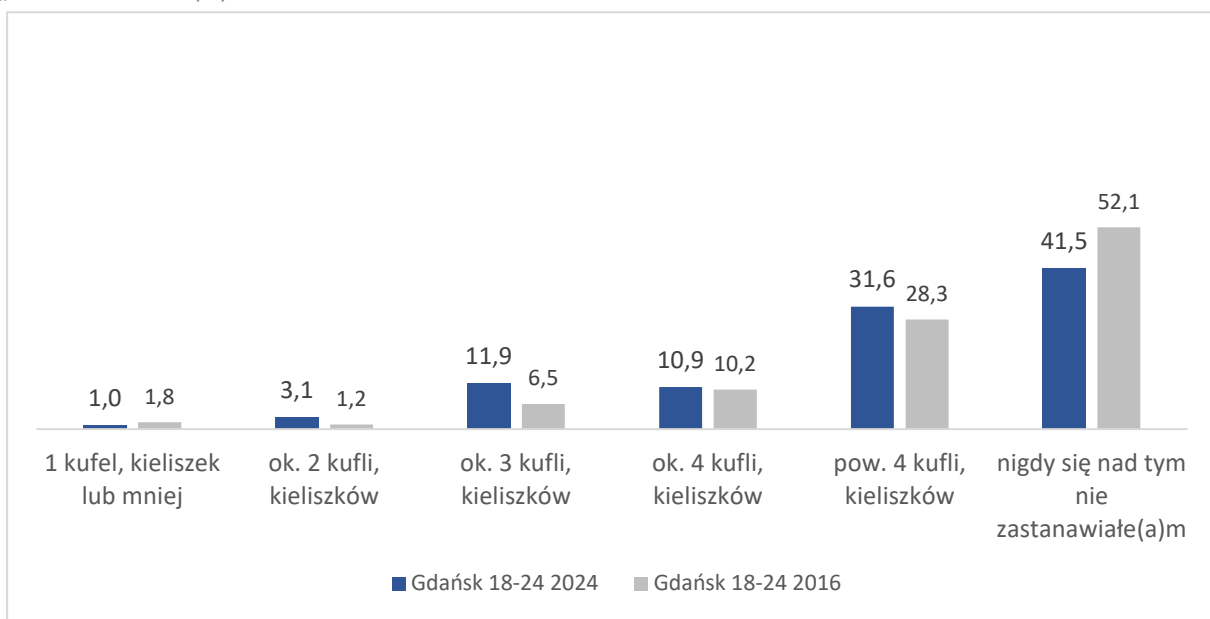
Rys. 45. Jak często musiał(a)by Pan(i) sięgać po alkohol, aby uznał(a) Pan(i) ten stan za alarmujący?



Obok częstotliwości spożycia równie istotnym parametrem jest wielkość jednorazowego spożycia, tj. „przy jednej okazji”. W pytaniu tym nie zostały rozróżnione jednostki spożycia, tj. kufle lub kieliszki – przyjęto ogólną jednostkę spożycia. Dla największej grupy badanych (41,5%) swoista granica bezpieczeństwa wyrażona ilością spożywanego alkoholu to coś nad czym nigdy się nie zastanawiali. Można przyjąć, że kwestia ilości spożywanego alkoholu pozostaje kwestią nie poddawaną refleksji. Blisko co trzeci badany (31,6%) uznałby „za ostrzeżenie” spożycie przekraczające 4 kufle lub kieliszki, co dziewiąty (10,9%) spożycie około 4 jednostek spożycia, a co ósma osoba (11,9%) za spożycie na poziomie 3 kufli lub kieliszków.



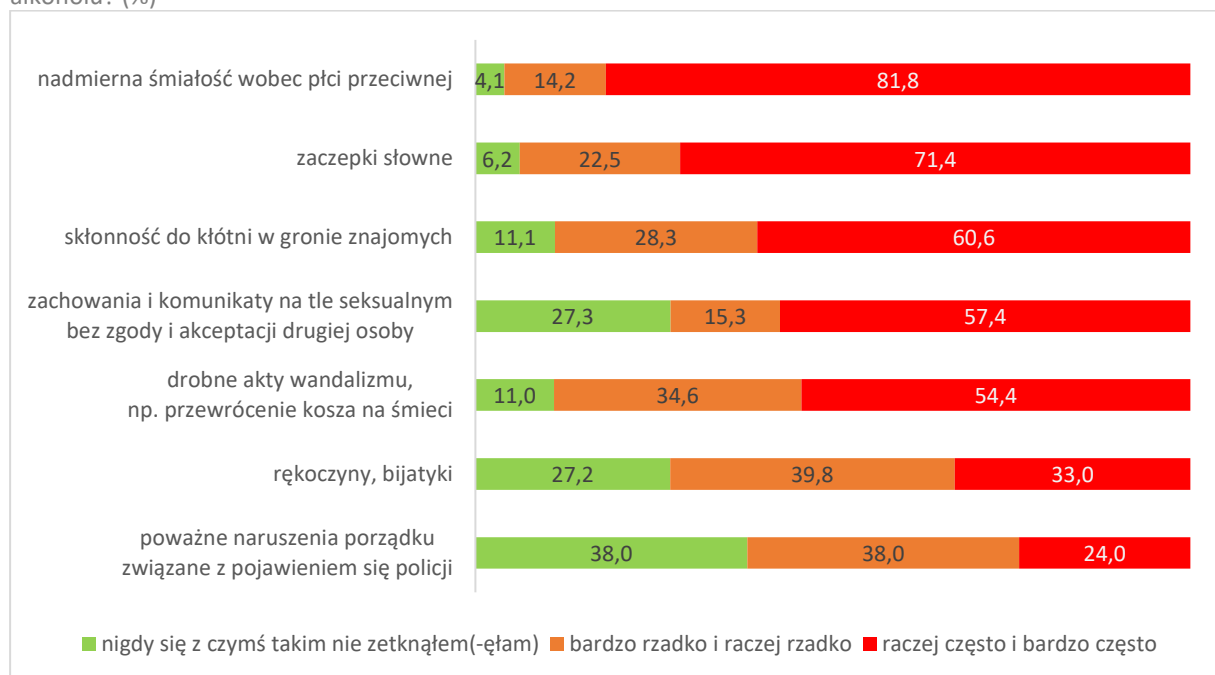
Rys. 46. Jaka ilość spożywanego alkoholu „przy jednej okazji” skłoniłaby Pana(nią) do uznania tego „za ostrzeżenie”? (%)



## Spożywanie alkoholu a agresja i przemoc

Respondenci zostali poproszeni o wskazanie częstotliwości z jaką spotykają się z zachowaniami agresywnymi w połączeniu ze spożywaniem alkoholu. Zadaniem badanych było określenie częstotliwości w odniesieniu do różnych typów zdarzeń. Młodzi dorośli najczęściej spotykają się ze zwiększeniem śmiałości wobec płci przeciwnej (połączone odpowiedzi „bardzo często” oraz „raczej często” – 81,8%), zaczepki słowne (71,4%) oraz skłonność do kłótni w gronie znajomych (60,6%). Płeć badanych pozostaje w związku z oceną częstości występowania zachowań i komunikatów na tle seksualnym bez zgody i akceptacji drugiej osoby. Kobiety (64,7%) częściej niż mężczyźni (50,5%) wybierały odpowiedzi „raczej często” i „bardzo często”, podczas gdy mężczyźni (36,3%) wyraźnie częściej niż kobiety (17,6%) wybierali odpowiedź „nigdy się z czymś takim nie zetknęłam, nie zetknęłam”.

Rys. 47. Z jaką częstotliwością spotyka się Pan(i) z zachowaniami agresywnymi w połączeniu ze spożywaniem alkoholu? (%)

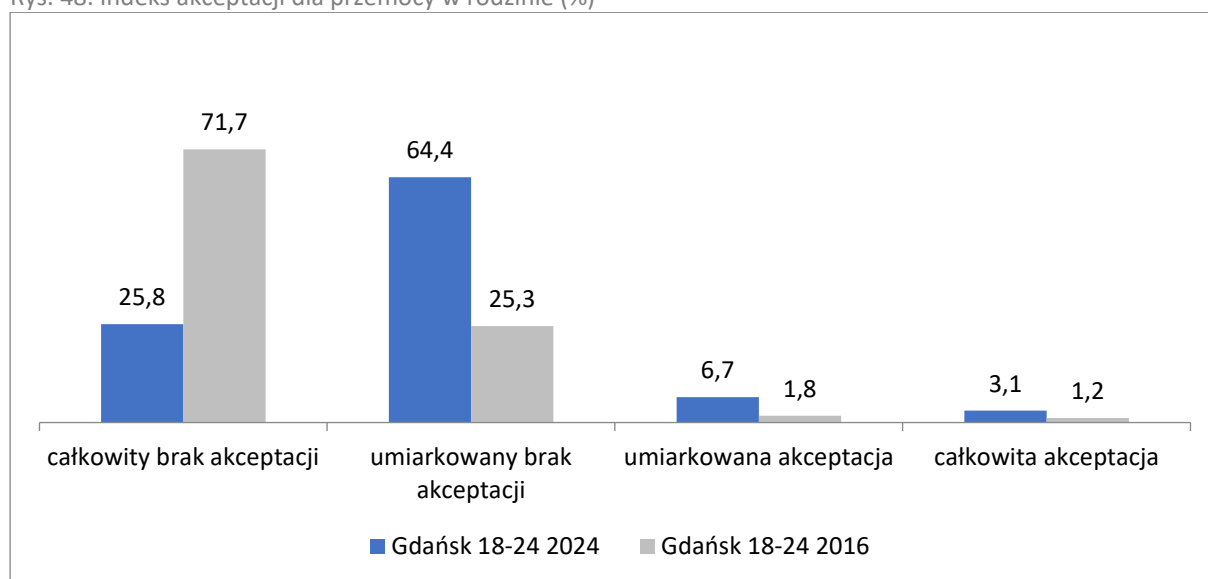


Na potrzeby badania wśród młodych dorosłych wykorzystano indeks akceptacji dla stosowania przemocy w relacjach rodzinnych. Respondenci zostali poproszeni o odniesienie się do czterech twierdzeń opisujących stosunek do wobec występowania sytuacji przemocowych w bliskim otoczeniu społecznym. Twierdzenia te brzmiały następująco: 1. istnieją okoliczności, które usprawiedliwiają przemoc w rodzinie, 2. bite kobiety są współodpowiedzialne za przemoc w rodzinie, 3. lepiej się nie wtrącać, bo można jeszcze bardziej zaszkodzić osobie pokrzywdzonej, 4. lepiej się nie wtrącać, bo można potem samemu mieć kłopoty. Respondenci mieli za zadanie ocenić, w jakim stopniu zgadzają

się z każdym ze stwierdzeń, wykorzystując 4-punktową skalę, od zdecydowania się zgadzam, raczej się zgadzam, raczej się nie zgadzam, do zdecydowanie się nie zgadzam. Zgromadzone w ten sposób informacje pozwalają na opracowanie miary obejmującej pozycje od całkowitego braku akceptacji, aż do całkowitej akceptacji.

Wyniki zarejestrowane wśród młodych dorosłych wskazują na przewagę postaw umiarkowanego braku akceptacji dla stosowania przemocy w życiu rodzinnym. W tym postawę całkowitego braku akceptacji prezentuje 25,8% badanych, a umiarkowanego braku akceptacji – 64,4%. Łącznie daje to wartość – 90,2%, co pozwala wyniki te uznać za pozytywne. Postawy umiarkowanej akceptacji dotyczą – 6,7% badanych, a całkowitej akceptacji – 3,1%. Porównanie z wynikami uzyskanymi w 2016 roku pokazuje istotną różnicę. Odpowiedzi badanych w dużej części przesunęły się z obszaru całkowitego braku akceptacji ku brakowi umiarkowanemu, zauważalny jest też zwiększenia się odsetka odpowiedzi wskazujących na umiarkowaną akceptację.

Rys. 48. Indeks akceptacji dla przemocy w rodzinie (%)



Badanych poproszono o ustosunkowanie się do pytań dotyczących stosowania przemocy w ich rodzinie. Poruszono zagadnienie przemocy fizycznej, czyli bicia, szarpania, popychania i in. oraz przemocy psychicznej, czyli stosowania wyzwisk, przeklinania, grożenia czy szantażowania.

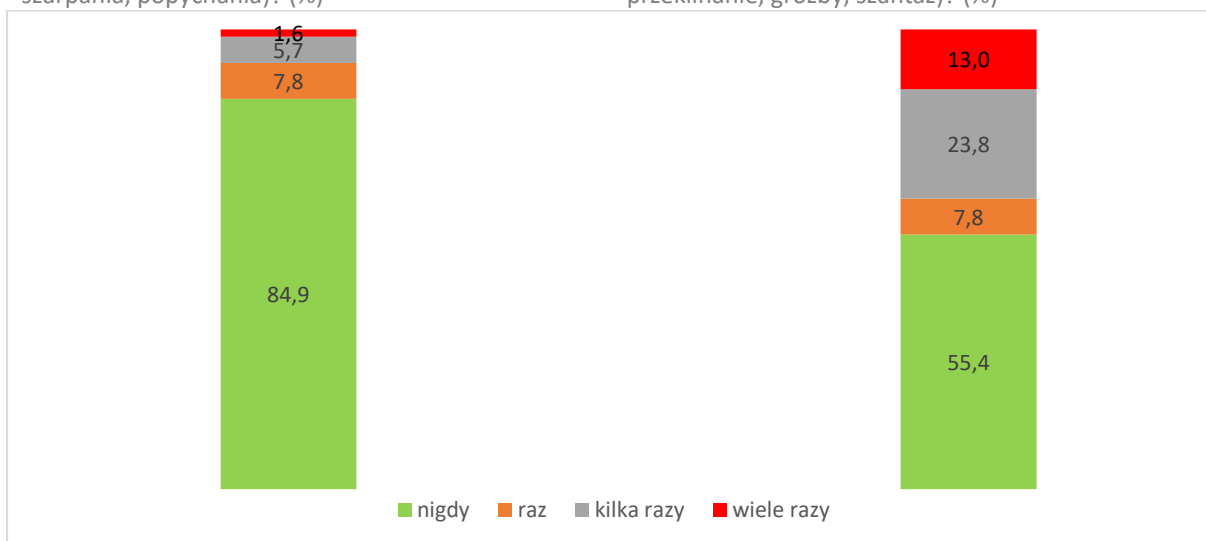
Badani, którzy w ciągu ostatniego roku doświadczyli przemocy fizycznej stanowią łącznie 15,1%. Przy czym jednokrotne doświadczenie dotyczy – 7,8%, kilkakrotne – 5,7%, a wielokrotne 1,6%. Odsetki te

są jeszcze wyższe w przypadku przemocy psychicznej. I tak, łącznie tego rodzaju przemocy doświadczyło 44,6% młodych dorosłych. Jednokrotnego aktu tego rodzaju przemocy doświadczyło 7,8%, kilkukrotnego 23,8%, a wielokrotnego – 13,0%.

Przemocy fizycznej częściej doświadczały kobiety (25,3%) niż mężczyźni (4,3%). Analogicznie rozkładają się odpowiedzi dotyczące doświadczania przemocy psychicznej. Kobiety wskazywały odpowiedzi – „raz”, „kilka razy” lub „wiele razy” częściej (54,5%) niż mężczyźni (34,0%).

Rys. 49. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy w Pana(i) najbliższej rodzinie miały miejsce sytuacje, w których dochodziło do przemocy fizycznej (np. bicia, szarpania, popychania)? (%)

Rys. 50. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy w Pana(i) najbliższej rodzinie miały miejsce sytuacje, w których dochodziło do przemocy psychicznej (np. wyzwiska, przeklinanie, groźby, szantaż)? (%)



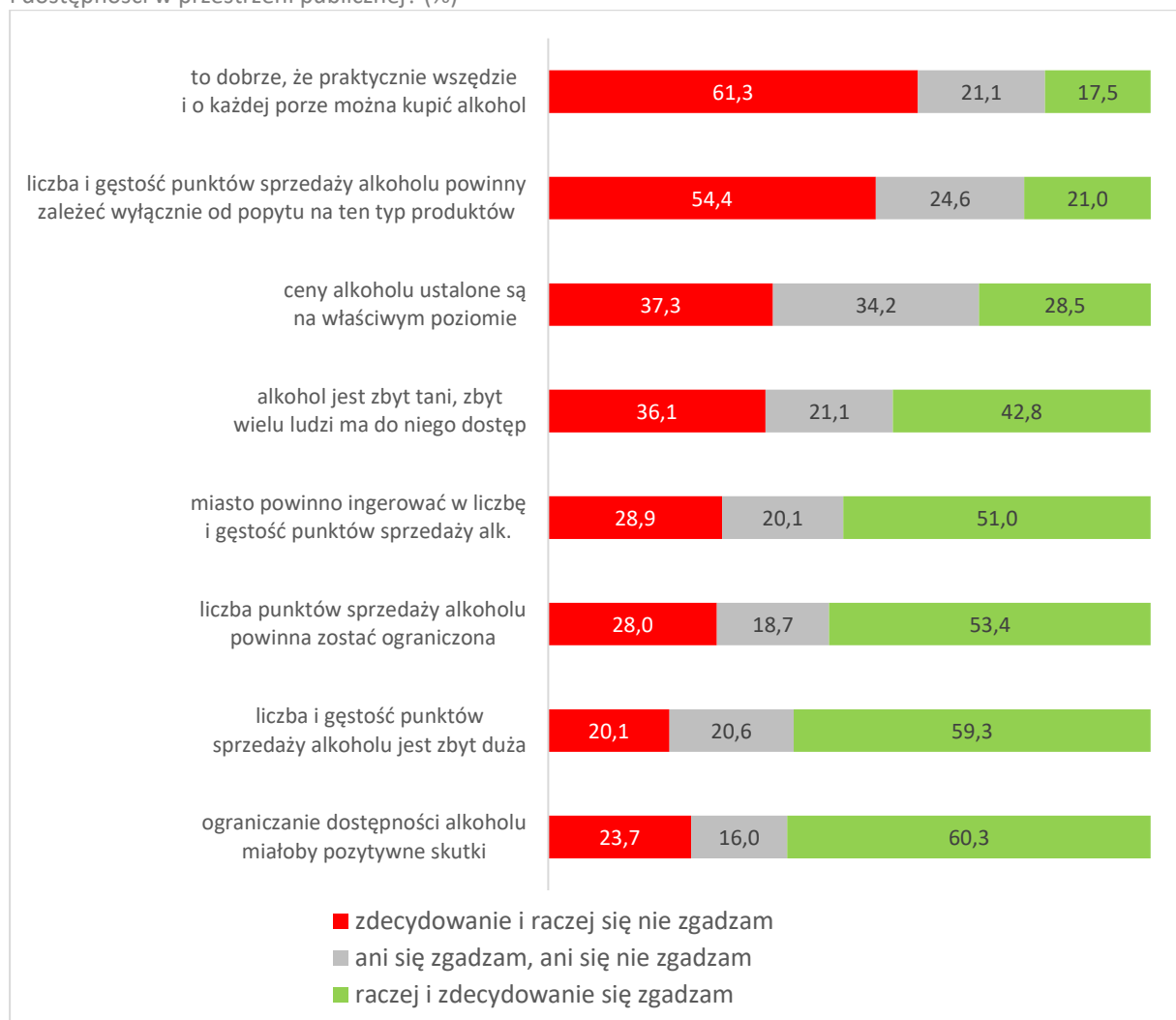
## Postawy wobec dostępności alkoholu w przestrzeni publicznej

Do badanych młodych dorosłych skierowano prośbę o wskazanie w jakim stopniu zgadzają się lub nie zgadzają się ze stwierdzeniami opisującymi problem dostępności alkoholu zarówno w sensie ekonomicznym, jak i w przestrzeni publicznej.

Wyniki zaprezentowane na zamieszczonym niżej wykresie zostały posortowane malejąco według zsumowanych odpowiedzi „*zdecydowanie się zgadzam*” oraz „*raczej się zgadzam*”. Zdaniem blisko dwóch trzecich (60,3%) odpowiadających ograniczanie dostępności alkoholu miałyby pozytywne skutki, a nieco mniejsza grupa, bo stanowiąca 59,3% jest zdania, że liczba i gęstość punktów sprzedaży jest zbyt duża. Opinię wyrażającą się w stwierdzeniu, że „*liczba punktów sprzedaży alkoholu powinna zostać ograniczona*” podziela 53,4% odpowiadających. Nieco ponad połowa badanych uważa, że miasto powinno ingerować w liczbę i gęstość punktów sprzedaży alkoholu (51,0%).

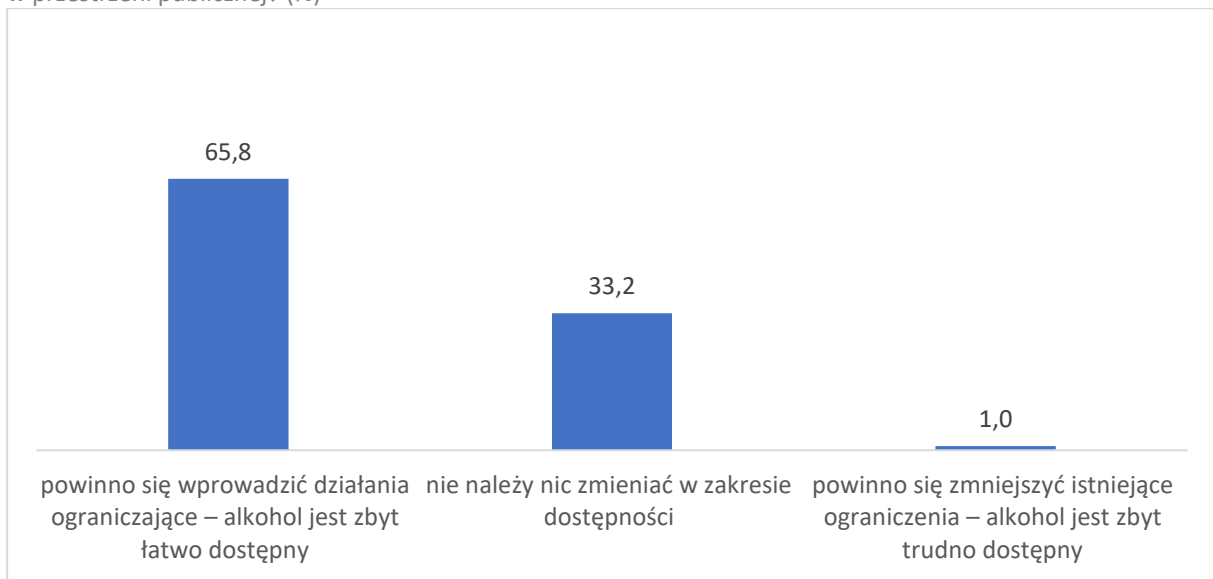
W przypadku odpowiedzi „*alkohol jest zbyt tani, zbyt wielu ludzi ma do niego dostęp*” przeważają odpowiedzi badanych, którzy się zgadzają z tą opinią (42,8%, nie zgadza się – 36,1%). Proporcje odpowiedzi nieco się odwracają w przypadku w przypadku opinii dotyczących cen alkoholu. Jak można przypuszczać, mniejsza grupa zgadza się z tą opinią (28,5%), niż nie zgadza (37,3%). Młodzi dorośli, którzy wzięli udział w badaniu negatywnie odnieśli się do stwierdzenia mówiącego, że to dobrze, że praktycznie wszędzie i o każdej porze można kupić alkohol (61,3%) oraz wskazującego, że liczba i gęstość punktów sprzedaży alkoholu powinny zależeć wyłącznie od popytu na ten typ produktów (54,4%).

Rys. 51. Jaka jest Pana(i) opinia odnośnie dostępności alkoholu zarówno w sensie ekonomicznym, jak i dostępności w przestrzeni publicznej? (%)



Blisko jedna trzecia odpowiadających (65,8%) jest zdania, że powinno się wprowadzić działania ograniczające dostępność alkoholu, ponieważ alkohol jest zbyt łatwo dostępny. W opinii co trzeciej badanej osoby 33,2% nie należy nic zmieniać w zakresie dostępności. Opinię jakoby alkohol był zbyt trudno dostępny wyraziło 1,0% badanych.

Rys. 52. Jak sądzisz, czy istnieje potrzeba wprowadzenia działań ograniczających dostępność alkoholu w przestrzeni publicznej? (%)



## Aneks: Kwestionariusz wykorzystany w badaniu wśród młodzieży szkolnej



Urząd Miejski w Gdańsku  
ul. Nowe Ogrody 8/12  
80-803 Gdańsk



Zakład Realizacji Badań Społecznych  
ul. Pogwizda 3, 83-304 Kawle Dolne

### Młodzież Szkolna w Gdańsku 2024

Zapraszamy do udziału w badaniu społecznym, prowadzonym wśród młodzieży i dotyczącym spędzania czasu wolnego i stosowania używek. Prosimy Cię o wypełnienie ankiety. Ankieta nie zawiera ani Twojego imienia i nazwiska, ani żadnych informacji pozwalających zidentyfikować Ciebie, ani nawet Twojej klasy. Wyniki badania zostaną przedstawione w raporcie, w którym nie będzie wyników z pojedynczych klas czy szkół, a jedynie zbiorcze tabele statystyczne.

Aby to badanie miało sens, ważne jest, abyś odpowiedział(a) na każde pytanie z namysłem i tak szczerze, jak to tylko możliwe. Pamiętaj, że Twoje odpowiedzi są całkowicie poufne. Gdybyś miał(a) zastrzeżenia do jakiegokolwiek pytania, po prostu pozostaw je bez odpowiedzi.

Nie jest to żaden test. Nie ma tu dobrych i złych odpowiedzi. Jeśli nie znajdziesz odpowiedzi całkiem trafnej, zaznacz najbardziej przybliżoną. Prosimy, aby udzielać odpowiedzi poprzez zakreślanie lub „wzięcie w kółko” ich numerów.

Mamy nadzieję, że ten kwestionariusz będzie dla Ciebie interesujący. Jeśli będziesz miał(a) jakieś pytanie, podnieś rękę, a osoba prowadząca badanie podejdzie do Twojego stolika, żeby udzielić Ci odpowiedzi.

*Z góry dziękujemy Ci za udział w badaniu!*

*Na początek kilka pytań dotyczących Twoich różnych zajęć.*

1. Jak często (jeśli w ogóle) uprawiasz każde z niżej wymienionych zajęć? <i>Zaznacz jedną kratkę w każdej linii.</i>							nigdy	kilka razy w roku	raz lub dwa razy na miesiąc	przynajmniej raz na tydzień	prawie codziennie	
1. Grasz w gry na komputerze, telefonie lub innym urządzeniu							1	2	3	4	5	
2. Aktywnie uprawiasz jakiś sport, jeździsz na deskorolce, siłownia itp.							1	2	3	4	5	
3. Czytasz książki dla przyjemności (nie chodzi tu o lektury szkolne)							1	2	3	4	5	
4. Wychodzisz wieczorem (do klubu, kawiarni, na imprezę, koncert itp.)							1	2	3	4	5	
5. Masz inne hobby (np. grasz na instrumencie, śpiewasz, rysujesz, piszesz, tworzysz muzykę, programujesz itp.)							1	2	3	4	5	
6. Spędzasz czas z przyjaciółmi (w centrach handlowych, na dworze, w parku)							1	2	3	4	5	
7. „Jesteś” w Internecie (w social mediach, na czatach, słuchasz muzyki itp.)							1	2	3	4	5	
8. Grasz na automatach do gry (takich, w które trzeba wrzucać pieniądze)							1	2	3	4	5	
9. Spędzasz czas na świeżym powietrzu (spacer, przejażdżka rowerem itp.)							1	2	3	4	5	
2. Ile przeciętnie miałeś(aś) miesięcznie dni nieobecności w szkole w ostatnim roku szkolnym (opuściłeś cały dzień lub większość lekcji)?		ani jednego	1 dzień	2 dni	3-4 dni	5-6 dni	7 dni lub więcej					
1. z powodu choroby		1	2	3	4	5	6					
2. z powodu wagarów		1	2	3	4	5	6					
3. z innych powodów		1	2	3	4	5	6					
3. Z jakim poczuciem energii budzisz się zwykle rano? <i>Zaznacz swoją odpowiedź na skali od 1 do 10.</i>												
nie mam energii, nic mi się nie chce		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	mam dużo energii, czuję zapał i chce mi się działać

*Sfinansowano ze środków Gminy Miasta Gdańska*



*Chcielibyśmy zadać teraz kilka pytań o używki – papierosy, alkohol, dopalacze i narkotyki.  
Prosimy o szczerą odpowiedź – wszystkie te informacje są poufne.*

<p><b>4. Jak myślisz, jak trudno byłoby Ci dostać/kupić papierosy lub inne wyroby tytoniowe (e-papierosy, waporyzatory itp. ), gdybyś tego chciał(a)?</b></p> <p>1. niemożliwe 2. bardzo trudne 3. raczej trudne 4. raczej łatwe 5. bardzo łatwe 6. nie wiem</p>	<p><b>5. Jak często sięgałeś po E-PAPIEROSY w ciągu ostatnich 30 dni?</b></p> <p>1. w ogóle nie używam e-papierosów 2. ani razu w ciągu ostatnich 30 dni 3. kilka razy w ciągu miesiąca 4. kilka razy w tygodniu 5. 1 raz dziennie 6. kilka razy dziennie</p>
<p><b>6. Jak często paliłeś(łaś) papierosy w ciągu OSTATNICH 30 DNI?</b></p> <p>1. w ogóle nie palę papierosów (<i>pomiń pyt. 7 i przejdź do pyt. 8.</i>) 2. nie paliłem(a) w czasie ostatnich 30 dni 3. mniej niż 1 papieros na tydzień 4. mniej niż 1 papieros dziennie 5. 1-5 papierosów dziennie 6. 6-10 papierosów dziennie 7. 11-20 papierosów dziennie 8. więcej niż 20 papierosów dziennie</p>	<p><b>7. Czy Twoi rodzice wiedzą, że palisz/paliłeś(a)ś papierosy?</b></p> <p>1. nie wiedzą 2. chyba się domyślają 3. wiedzą, ale nie akceptują tego 4. wiedzą i akceptują to</p>

<p><b>8. Czy pijesz alkohol?</b></p> <p>1. nie (<i>pomiń pyt. 9-14 i przejdź do pyt. 15.</i>) 2. piję rzadko, przy szczególnych okazjach 3. piję od czasu do czasu 4. piję często</p>	<p><b>9. W jakim wieku po raz pierwszy piłeś(a)ś alkohol?</b></p> <p>..... lat</p>	<p><b>10. Jaki alkohol pijesz najczęściej?</b></p> <p>1. piwo 2. wino 3. wódka lub inny napój wysokoprocentowy 4. wszystkiego po trochu 5. inny</p>
---	--	---

<p><b>11. Ile razy (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się pić jakiś napój alkoholowy, tzn. piwo, wino, wódkę lub inny napój spirytusowy w ciągu ostatnich 30 dni?</b></p> <p>1. ani razu 2. 1 raz 3. 2 razy 4. 3-5 razy 5. 6-9 razy 6. 10 razy lub więcej</p>	<p><b>12. Pomyśl o ostatnich 30 dniach. Ile razy (jeśli w ogóle) wypię(a)ś PIĘĆ LUB WIĘCEJ DRINKÓW przy jednej okazji?</b></p> <p><i>Drink to jest szklanka/butelka/ puszka piwa lub cydru (ok. pół litra) lub 2 szklanki/ butelki gotowego drinka (ok. pół litra) lub kieliszek wina (ok. 150 ml) lub kieliszek wódki lub innego napoju spirytusowego (ok. 50 ml) lub szklanka koktajlu).</i></p> <p>1. ani razu 2. jeden raz 3. dwa razy 4. trzy do pięciu razy 5. sześć do dziewięciu razy 6. dziesięć razy lub więcej</p>
--	---

<p><b>13. Ile razy w <u>życiu</u> (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym, tzn. piwem, winem lub wódką, czyli wypić tyle, żeby np. zataczać się, bełkotać, nie pamiętać co się działo?</b></p> <p>1. ani razu 2. 1 raz 3. 2 razy 4. 3-5 razy 5. 6-9 razy 6. 10 razy lub więcej</p>	<p><b>14. Czy Twoi rodzice wiedzą, że pijesz alkohol?</b></p> <p>1. nie wiedzą 2. chyba się domyślają 3. wiedzą, ale nie akceptują tego 4. wiedzą i akceptują to</p>
---	--

<p><b>15. Ile razy w <u>życiu</u> (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się używać marihuany lub haszyszu (konopi)?</b></p> <p>1. ani razu (<i>pomiń pyt. 16</i>) 2. 1 raz 3. 2 razy 4. 3-5 razy 5. 6-9 razy 6. 10 razy lub więcej</p>	<p><b>16. Ile razy (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się używać marihuany lub haszyszu (konopi) w ciągu ostatnich 30 dni?</b></p> <p>1. ani razu 2. 1 raz 3. 2 razy 4. 3-5 razy 5. 6-9 razy 6. 10 razy lub więcej</p>
--	---

<p><b>17. Ile razy <u>w życiu</u> (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się używać narkotyków innych niż marihuana lub haszysz?</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ani razu (<i>pomiń pyt. 18</i>)</li> <li>2. 1 raz</li> <li>3. 2 razy</li> <li>4. 3-5 razy</li> <li>5. 6-9 razy</li> <li>6. 10 razy lub więcej</li> </ol>	<p><b>18. Ile razy (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się używać narkotyków innych niż marihuana lub haszysz <u>w ciągu ostatnich 30 dni</u>?</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ani razu</li> <li>2. 1 raz</li> <li>3. 2 razy</li> <li>4. 3-5 razy</li> <li>5. 6-9 razy</li> <li>6. 10 razy lub więcej</li> </ol>
<p><b>19. Ile razy <u>w życiu</u> (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się używać dopalaczy, np. mefedronu itp.?</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ani razu (<i>pomiń pyt. 20</i>)</li> <li>2. 1 raz</li> <li>3. 2 razy</li> <li>4. 3-5 razy</li> <li>5. 6-9 razy</li> <li>6. 10 razy lub więcej</li> </ol>	<p><b>20. Ile razy (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się używać dopalaczy, np. mefedronu itp. <u>w ciągu ostatnich 30 dni</u>?</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ani razu</li> <li>2. 1 raz</li> <li>3. 2 razy</li> <li>4. 3-5 razy</li> <li>5. 6-9 razy</li> <li>6. 10 razy lub więcej</li> </ol>
<p><b>21. Ile razy <u>w życiu</u> (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się używać fentanylu?</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ani razu (<i>pomiń pyt. 22</i>)</li> <li>2. 1 raz</li> <li>3. 2 razy</li> <li>4. 3-5 razy</li> <li>5. 6-9 razy</li> <li>6. 10 razy lub więcej</li> </ol>	<p><b>22. Ile razy (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się używać fentanylu <u>w ciągu ostatnich 30 dni</u>?</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ani razu</li> <li>2. 1 raz</li> <li>3. 2 razy</li> <li>4. 3-5 razy</li> <li>5. 6-9 razy</li> <li>6. 10 razy lub więcej</li> </ol>
<p><b>23. Ile razy <u>w życiu</u> (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się używać leków uspokajających lub nasennych bez przepisu lekarza?</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ani razu (<i>pomiń pyt. 24</i>)</li> <li>2. 1 raz</li> <li>3. 2 razy</li> <li>4. 3-5 razy</li> <li>5. 6-9 razy</li> <li>6. 10 razy lub więcej</li> </ol>	<p><b>24. Ile razy (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się używać leków uspokajających lub nasennych bez przepisu lekarza <u>w ciągu ostatnich 30 dni</u>?</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ani razu</li> <li>2. 1 raz</li> <li>3. 2 razy</li> <li>4. 3-5 razy</li> <li>5. 6-9 razy</li> <li>6. 10 razy lub więcej</li> </ol>
<p><b>25. Ile razy <u>w życiu</u> (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się używać innych leków w celu odurzenia lub zmiany nastroju?</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ani razu (<i>pomiń pyt. 26</i>)</li> <li>2. 1 raz</li> <li>3. 2 razy</li> <li>4. 3-5 razy</li> <li>5. 6-9 razy</li> <li>6. 10 razy lub więcej</li> </ol>	<p><b>26. Ile razy (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się używać innych leków w celu odurzenia lub zmiany nastroju <u>w ciągu ostatnich 30 dni</u>?</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ani razu</li> <li>2. 1 raz</li> <li>3. 2 razy</li> <li>4. 3-5 razy</li> <li>5. 6-9 razy</li> <li>6. 10 razy lub więcej</li> </ol>
<p><b>27. Czy w bieżącym roku szkolnym brałeś udział w jakichś zajęciach profilaktycznych dotyczących alkoholu, narkotyków, dopalaczy itp.?</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. tak</li> <li>2. nie</li> </ol>	<p><b>28. Do kogo lub do jakiej organizacji zwrócić(a)byś się po pomoc, gdybyś zorientował(a) się, że Ty lub ktoś z Twoich bliskich ma problem z alkoholem lub narkotykami?</b></p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p><b>29. Czy w Twojej najbliższej rodzinie (wśród rodziców, rodzeństwa lub innych osób z którymi mieszkasz) jest ktoś, kto Twoim zdaniem spożywa zbyt dużo alkoholu (np. pije systematycznie, upija się)?</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. tak</li> <li>2. raczej tak</li> <li>3. raczej nie</li> <li>4. nie</li> </ol>	<p><b>30. Czy wśród Twoich najbliższych kolegów, przyjaciół jest ktoś, kto Twoim zdaniem spożywa zbyt dużo alkoholu (pije systematycznie, upija się)?</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. tak</li> <li>2. raczej tak</li> <li>3. raczej nie</li> <li>4. nie</li> </ol>

<b>31. Czy w Twojej najbliższej rodzinie (wśród rodziców, rodzeństwa lub innych osób z którymi mieszkasz) jest ktoś, o kim wiesz, że zażywa narkotyki, marihuanę, mefedron itp.?</b> 1. tak 2. raczej tak 3. raczej nie 4. nie		<b>32. Czy wśród Twoich najbliższych kolegów, przyjaciół jest ktoś, o kim wiesz, że zażywa narkotyki, marihuanę, mefedron itp.?</b> 1. tak 2. raczej tak 3. raczej nie 4. nie			
<b>Chcielibyśmy teraz zapytać o obserwacje, osobiste doświadczenia i odczucia związane ze spożywaniem alkoholu w różnych sytuacjach.</b>					
<b>33. Czy zdarzyło Ci się w ciągu ostatnich 12 miesięcy:</b>		tak	nie		
1. być świadkiem kierowania samochodem lub innym pojazdem mechanicznym przez osobę będącą w stanie nietrzeźwym		1	2		
2. być świadkiem jeżdżenia na rowerze przez osobę będącą w stanie nietrzeźwym		1	2		
3. być świadkiem kierowania samochodem lub innym pojazdem przez osobę będącą pod wpływem narkotyku (np. marihuany, amfetaminy lub innych)		1	2		
4. być świadkiem kierowania samochodem lub innym pojazdem przez osobę będącą pod wpływem tzw. dopalaczy		1	2		
5. widzieć, jak sprzedawano nieletnim alkohol		1	2		
6. widzieć, jak osoba nieletnia lub wyglądająca na nieletnią próbowała kupić alkohol i została wylegitymowana przez sprzedawcę lub kogoś innego		1	2		
<b>Chcielibyśmy zadać Ci teraz kilka pytań dotyczących Twojej sytuacji w środowisku rówieśniczym i rodzinie.</b>					
<b>34. Czy w ciągu ostatniego roku zdarzyło Ci się:</b>		tak	nie		
1. Uczestniczyć w grupie dokuczającej innej osobie		1	2		
2. Uczestniczyć w bójkach, bić innych		1	2		
3. Zniszczyć celowo czyjąś własność		1	2		
4. Być dręczonym(a) przez grupę / przez rówieśnika(-czkę)		1	2		
5. Być pobitym(a) przez grupę / przez rówieśnika(-czkę)		1	2		
6. Doświadczyć w najbliższej rodzinie przemocy fizycznej (np. bicia, szarpania, popychania)		1	2		
7. Doświadczyć w najbliższej rodzinie przemocy psychicznej (np. wyzwiska, przeklinanie, groźby, szantaż)		1	2		
<b>35. Jak ocenił(a)byś atmosferę panującą w Twojej szkole?</b> 1. bardzo dobra 2. raczej dobra 3. różnie bywa 4. raczej zła 5. zła	<b>36. Czy jesteś lubiany(a) przez kolegów(koleżanki) w szkole?</b> 1. tak 2. raczej tak 3. różnie bywa 4. raczej nie 5. nie	<b>37. Czy masz osoby, o których możesz powiedzieć, że są Twoimi przyjaciółmi?</b> 1. nie mam 2. mam jednego – dwóch przyjaciół 3. mam więcej przyjaciół			
<b>38. Czy masz wśród znanych sobie osób kogoś, na kim możesz polegać, komu możesz się zwierzyć lub poprosić o pomoc?</b>					
1. nie mam nikogo takiego      2. tak, mam jedną – dwie takie osoby      3. tak, mam więcej takich osób					
<b>39. Kto jest lub byłby dla Ciebie oparciem w trudnej sytuacji, gdy chcesz się zwierzyć lub poprosić o pomoc?</b>					
1. rodzice lub opiekunowie		6. ktoś dorosły, kogo znam osobiście			
2. ktoś z rodziny w moim wieku – rodzeństwo, kuzyni itp.		7. znajomi z sieci, z którymi kontaktuję się przez sieć			
3. ktoś dorosły z mojej rodziny		8. ktoś inny, kto? .....			
4. przyjaciele, bliscy znajomi w moim wieku		9. nie potrafię wskazać takiej osoby			
5. dalsi znajomi w moim wieku					
<b>40. Jaka jest Twoja opinia na temat dostępności alkoholu w przestrzeni publicznej.</b>	zdecydowanie się nie zgadzam	raczej się nie zgadzam	ani się zgadzam, ani się nie zgadzam	raczej się zgadzam	zdecydowanie się zgadzam
1. liczba i gęstość punktów sprzedaży alkoholu jest zbyt duża	1	2	3	4	5
2. alkohol jest zbyt tani, zbyt wielu ludzi ma do niego dostęp	1	2	3	4	5
3. liczba punktów sprzedaży alkoholu powinna zostać ograniczona	1	2	3	4	5
4. działalność sklepów z alkoholem jest w mojej okolicy uciążliwa dla mieszkańców	1	2	3	4	5
5. dobrze, że praktycznie wszędzie i o każdej porze można kupić alk.	1	2	3	4	5

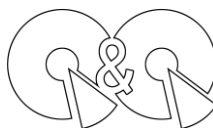
<b>41. Jak sądzisz, czy istnieje potrzeba wprowadzenia działań ograniczających dostępność alkoholu w przestrzeni publicznej?</b> 1. powinno się wprowadzić działania ograniczające – <i>alkohol jest zbyt łatwo dostępny</i> 2. nie należy nic zmieniać w zakresie dostępności 3. powinno się zmniejszyć istniejące ograniczenia – <i>alkohol jest zbyt trudno dostępny</i>						
<b>42. Prosimy o przeczytanie poniższych stwierdzeń. Oceń, na ile każde z poniższych zdań odnosi się do Ciebie:</b>		zdecydowanie nie	raczej nie	ani nie, ani tak	raczej tak	zdecydowanie tak
1. Czuję się ważną osobą dla wielu ludzi		1	2	3	4	5
2. Czuję się częścią mojej rodziny		1	2	3	4	5
3. Czuję się osobą, która dba o innych		1	2	3	4	5
4. Czuję się osobą, o którą dbają inni		1	2	3	4	5
5. Czuję się osobą wartościową		1	2	3	4	5
<b>43. Czy śledzisz nagrania i posty influencerów/youtuberów w internecie?</b> 1. nie, nigdy 2. tak, gdy przypadkowo na nie trafię 3. tak, rzadko 4. tak, regularnie 5. tak, regularnie, nawet wielokrotnie w ciągu dnia			<b>44. Czy sprawdzasz swój telefon, scrollujesz treści internetowe lub social media zaraz po przebudzeniu, zanim wstaniesz z łóżka?</b> 1. nie 2. rzadko 3. od czasu do czasu 4. często 5. codziennie			
<b>45. Przeczytaj poniższe stwierdzenia i przy każdym zaznacz, jak często każde z nich odnosi się do Ciebie</b>		zawsze	często	czasami	rzadko	nigdy
1. Moi rodzice wiedzą z kim spędzam czas poza domem		1	2	3	4	5
2. Moi rodzice wiedzą gdzie spędzam czas poza domem		1	2	3	4	5
3. Mogę łatwo otrzymać ciepło i opiekę od matki lub ojca		1	2	3	4	5
<b>46. Jakie wykształcenie uzyskali Twoi rodzice?</b>	podstawowe	zasadnicze zawodowe	średnie	wyższe	nie wiem	nie dotyczy (nie mam ojca/matki)
1. matka	1	2	3	4	5	6
2. ojciec	1	2	3	4	5	6
<b>47. Czy mieszkasz z:</b> 1. obojgiem rodziców 2. jednym z rodziców 3. jednym z rodziców będącym w nowym związku 4. inna sytuacja – jaka? .....		<b>48. Czy masz rodzeństwo?</b> 1. nie 2. tak, jednego brata lub siostrę 3. tak, dwoje rodzeństwa 4. tak troje lub więcej rodzeństwa		<b>49. Jak oceniasz warunki materialne (finansowe) Twojej rodziny?</b> 1. bardzo dobre 2. raczej dobre 3. przeciętne 4. raczej złe 5. bardzo złe		
<b>50. Czy jesteś ogólnie zadowolony(a) ze swego życia?</b> 1. bardzo zadowolony(a) 2. raczej zadowolony(a) 3. różnie bywa – czasem tak, czasem nie 4. raczej niezadowolony(a) 5. bardzo niezadowolony(a)		<b>51. Jak często odczuwał(a)ś opisane niżej problemy w ostatnich 2 tygodniach?</b> 1. Małe zainteresowanie albo brak przyjemności w robieniu czegokolwiek 2. Odczuwanie smutku, przygnębienia lub beznadziejności 1. wcale 2. przez kilka dni 3. więcej niż przez połowę dni 4. prawie każdego dnia				
<b>52. W którym przedziale mieści się średnia Twoich ocen na koniec ostatniego półrocza?</b> 1. 5,5 – 6,0 2. 5,0 – 5,49 3. 4,5 – 4,99 4. 4,0 – 4,49		5. 3,5 – 3,99 6. 3,0 – 3,49 7. poniżej 3,0		<b>53. Płeć – informacja o Twojej płci jest potrzebna, aby można było zbadać zależność między płcią osób uczestniczących w badaniu a badanymi zagadnieniami.</b> 1. kobieta 2. osoba niebinarna 3. mężczyzna 4. ....		
<b>54. Wpisz nazwę dzielnicy, w której mieszkasz lub nazwę miejscowości, jeśli mieszkasz poza Gdańskiem</b> .....		<b>55. Wiek – ile masz ukończonych lat?</b> .....				

Dziękujemy za udział w badaniu i wypełnienie ankiety!

## Aneks: Kwestionariusz wykorzystany w badaniu wśród młodych dorosłych



Urząd Miejski w Gdańsku  
ul. Nowe Ogrody 8/12  
80-803 Gdańsk



Zakład Realizacji Badań Społecznych  
ul. Pogwizda 3, 83-304 Kawle Dolne

### Młodzi mieszkańcy Gdańska 2024

Szanowni Państwo! Zakład Realizacji Badań Społecznych na zlecenie Urzędu Miejskiego w Gdańsku prowadzi wśród młodych osób (w wieku 18-24 lata) badania społeczne dotyczące spożywania alkoholu, używania substancji psychoaktywnych oraz problemów społecznych, które mogą być związane z ich nadużywaniem. Badania są anonimowe, to znaczy, że nigdzie nie prosimy o podanie imienia i nazwiska. Wyniki zostaną opracowane w postaci zbiorczych zestawień statystycznych. Uprzejmie prosimy o udzielanie szczerych odpowiedzi. Gorąco prosimy o wypełnienie ankiety. Dziękujemy!

<p><b>1. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy pił(a) Pan(i) piwo?</b></p> <p>1. tak 2. nie → <i>proszę przejść do pyt. 4.</i></p>	<p><b>2. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy pił(a) Pan(i) piwo?</b></p> <p>1. codziennie lub prawie codziennie 2. 5-6 razy w tygodniu 3. 3-4 razy w tygodniu 4. 1-2 razy w tygodniu 5. 2-3 razy w miesiącu 6. 1 raz w miesiącu 7. 6-11 razy w czasie ostatnich 12 mcy 8. 2-5 razy w czasie ostatnich 12 mcy 9. raz czasie ostatnich 12 mcy</p>	<p><b>3. Ile piwa wypija Pan(i) zazwyczaj przy jednej okazji – postępując się miarą kufła piwa (0,5 litra)?</b></p> <p>1. jeden kufel lub mniej 2. około 2 kufli 3. około 3 kufli 4. około 4 kufli 5. powyżej 4 kufli</p>
<p><b>4. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy pił(a) Pan(i) wino lub szampana?</b></p> <p>1. tak 2. nie → <i>proszę przejść do pyt. 7.</i></p>	<p><b>5. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy pił(a) Pan(i) wino lub szampana?</b></p> <p>1. codziennie lub prawie codziennie 2. 5-6 razy w tygodniu 3. 3-4 razy w tygodniu 4. 1-2 razy w tygodniu 5. 2-3 razy w miesiącu 6. 1 raz w miesiącu 7. 6-11 razy w czasie ostatnich 12 mcy 8. 2-5 razy w czasie ostatnich 12 mcy 9. raz czasie ostatnich 12 mcy</p>	<p><b>6. Ile wina (szampana) wypija Pan(i) zazwyczaj przy jednej okazji, postępując się miarą kieliszka wina (100 ml)?</b></p> <p>1. jedną lampkę lub mniej 2. około 2 kieliszków 3. około 3 kieliszków 4. około 4 kieliszków 5. powyżej 4 kieliszków</p>
<p><b>7. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy pił(a) Pan(i) wódkę (lub inny napój spirytusowy, np. whisky, koniak)?</b></p> <p>1. tak 2. nie → <i>proszę przejść do pyt. 10.</i></p>	<p><b>8. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy pił(a) Pan(i) wódkę lub inny napój spirytusowy, np. whisky, koniak?</b></p> <p>1. codziennie lub prawie codziennie 2. 5-6 razy w tygodniu 3. 3-4 razy w tygodniu 4. 1-2 razy w tygodniu 5. 2-3 razy w miesiącu 6. 1 raz w miesiącu 7. 6-11 razy w czasie ostatnich 12 mcy 8. 2-5 razy w czasie ostatnich 12 mcy 9. raz czasie ostatnich 12 mcy</p>	<p><b>9. Ile wódki (koniaku, whisky) wypija Pan(i) zazwyczaj przy jednej okazji – postępując się miarą kieliszka (50 ml)?</b></p> <p>1. jeden kieliszek lub mniej 2. około 2 kieliszków 3. około 3 kieliszków 4. około 4 kieliszków 5. powyżej 4 kieliszków</p>

<p><b>10. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zażywał(a) Pan(i) jakiś lek uspokajający lub nasenny ?</b></p> <p>1. tak 2. nie → <i>proszę przejść do pyt. 12.</i></p>	<p><b>11. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy zażywał(a) Pan(i) leki uspokajające lub nasenne?</b></p> <table border="0"> <tr> <td>1. codziennie lub prawie codziennie</td> <td>5. 2-3 razy w miesiącu</td> </tr> <tr> <td>2. 5-6 razy w tygodniu</td> <td>6. 1 raz w miesiącu</td> </tr> <tr> <td>3. 3-4 razy w tygodniu</td> <td>7. 6-11 razy w czasie ostatnich 12 mcy</td> </tr> <tr> <td>4. 1-2 razy w tygodniu</td> <td>8. 2-5 razy w czasie ostatnich 12 mcy</td> </tr> <tr> <td></td> <td>9. raz czasie ostatnich 12 mcy</td> </tr> </table>	1. codziennie lub prawie codziennie	5. 2-3 razy w miesiącu	2. 5-6 razy w tygodniu	6. 1 raz w miesiącu	3. 3-4 razy w tygodniu	7. 6-11 razy w czasie ostatnich 12 mcy	4. 1-2 razy w tygodniu	8. 2-5 razy w czasie ostatnich 12 mcy		9. raz czasie ostatnich 12 mcy
1. codziennie lub prawie codziennie	5. 2-3 razy w miesiącu										
2. 5-6 razy w tygodniu	6. 1 raz w miesiącu										
3. 3-4 razy w tygodniu	7. 6-11 razy w czasie ostatnich 12 mcy										
4. 1-2 razy w tygodniu	8. 2-5 razy w czasie ostatnich 12 mcy										
	9. raz czasie ostatnich 12 mcy										
<p><b>12. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zażywał(a) Pan(i) jakiś lek, wydawany bez recepty w celu odurzenia, poprawy samopoczucia lub zwiększenia aktywności?</b></p> <p>1. tak 2. nie → <i>proszę przejść do pyt. 14.</i></p>	<p><b>13. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy używał(a) Pan(i) takich leków?</b></p> <table border="0"> <tr> <td>1. codziennie lub prawie codziennie</td> <td>5. 2-3 razy w miesiącu</td> </tr> <tr> <td>2. 5-6 razy w tygodniu</td> <td>6. 1 raz w miesiącu</td> </tr> <tr> <td>3. 3-4 razy w tygodniu</td> <td>7. 6-11 razy w czasie ostatnich 12 mcy</td> </tr> <tr> <td>4. 1-2 razy w tygodniu</td> <td>8. 2-5 razy w czasie ostatnich 12 mcy</td> </tr> <tr> <td></td> <td>9. raz czasie ostatnich 12 mcy</td> </tr> </table>	1. codziennie lub prawie codziennie	5. 2-3 razy w miesiącu	2. 5-6 razy w tygodniu	6. 1 raz w miesiącu	3. 3-4 razy w tygodniu	7. 6-11 razy w czasie ostatnich 12 mcy	4. 1-2 razy w tygodniu	8. 2-5 razy w czasie ostatnich 12 mcy		9. raz czasie ostatnich 12 mcy
1. codziennie lub prawie codziennie	5. 2-3 razy w miesiącu										
2. 5-6 razy w tygodniu	6. 1 raz w miesiącu										
3. 3-4 razy w tygodniu	7. 6-11 razy w czasie ostatnich 12 mcy										
4. 1-2 razy w tygodniu	8. 2-5 razy w czasie ostatnich 12 mcy										
	9. raz czasie ostatnich 12 mcy										
<p><b>14. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy używał(a) Pan(i) marihuany?</b></p> <p>1. tak 2. nie → <i>proszę przejść do pyt. 16.</i></p>	<p><b>15. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy używał(a) Pan(i) marihuany?</b></p> <table border="0"> <tr> <td>1. codziennie lub prawie codziennie</td> <td>5. 2-3 razy w miesiącu</td> </tr> <tr> <td>2. 5-6 razy w tygodniu</td> <td>6. 1 raz w miesiącu</td> </tr> <tr> <td>3. 3-4 razy w tygodniu</td> <td>7. 6-11 razy w czasie ostatnich 12 mcy</td> </tr> <tr> <td>4. 1-2 razy w tygodniu</td> <td>8. 2-5 razy w czasie ostatnich 12 mcy</td> </tr> <tr> <td></td> <td>9. raz czasie ostatnich 12 mcy</td> </tr> </table>	1. codziennie lub prawie codziennie	5. 2-3 razy w miesiącu	2. 5-6 razy w tygodniu	6. 1 raz w miesiącu	3. 3-4 razy w tygodniu	7. 6-11 razy w czasie ostatnich 12 mcy	4. 1-2 razy w tygodniu	8. 2-5 razy w czasie ostatnich 12 mcy		9. raz czasie ostatnich 12 mcy
1. codziennie lub prawie codziennie	5. 2-3 razy w miesiącu										
2. 5-6 razy w tygodniu	6. 1 raz w miesiącu										
3. 3-4 razy w tygodniu	7. 6-11 razy w czasie ostatnich 12 mcy										
4. 1-2 razy w tygodniu	8. 2-5 razy w czasie ostatnich 12 mcy										
	9. raz czasie ostatnich 12 mcy										
<p><b>15sam1. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy używał(a) Pan(i) marihuany jednocześnie z alkoholem?</b> Proszę wybrać jedną z następujących odpowiedzi Proszę wybrać jedną odpowiedź z poniższych:</p> <p>1. tak 2. nie</p>	<p><b>15sam2. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy używał(a) Pan(i) marihuany jednocześnie z alkoholem?</b> Proszę wybrać jedną z następujących odpowiedzi Proszę wybrać jedną odpowiedź z poniższych:</p> <table border="0"> <tr><td>1. codziennie lub prawie codziennie</td></tr> <tr><td>2. 5-6 razy w tygodniu</td></tr> <tr><td>3. 3-4 razy w tygodniu</td></tr> <tr><td>4. 1-2 razy w tygodniu</td></tr> <tr><td>5. 2-3 razy w miesiącu</td></tr> <tr><td>6. 1 raz w miesiącu</td></tr> <tr><td>7. 6-11 razy w czasie ostatnich 12 mcy</td></tr> <tr><td>8. 2-5 razy w czasie ostatnich 12 mcy</td></tr> <tr><td>9. raz w czasie ostatnich 12 mcy</td></tr> </table>	1. codziennie lub prawie codziennie	2. 5-6 razy w tygodniu	3. 3-4 razy w tygodniu	4. 1-2 razy w tygodniu	5. 2-3 razy w miesiącu	6. 1 raz w miesiącu	7. 6-11 razy w czasie ostatnich 12 mcy	8. 2-5 razy w czasie ostatnich 12 mcy	9. raz w czasie ostatnich 12 mcy	
1. codziennie lub prawie codziennie											
2. 5-6 razy w tygodniu											
3. 3-4 razy w tygodniu											
4. 1-2 razy w tygodniu											
5. 2-3 razy w miesiącu											
6. 1 raz w miesiącu											
7. 6-11 razy w czasie ostatnich 12 mcy											
8. 2-5 razy w czasie ostatnich 12 mcy											
9. raz w czasie ostatnich 12 mcy											
<p><b>Subst1. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy używał(a) Pan(i) mefedronu lub środków o podobnym działaniu?</b></p> <p>1. tak 2. nie</p>	<p><b>Subst2. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy używał(a) Pan(i) fentanylu?</b></p> <p>1. tak 2. nie</p>										

<b>16. A teraz chcielibyśmy zapytać o osobiste doświadczenia.</b>						
<b>Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się, że...</b>		tak	nie	nie pamiętam, nie jestem pewien(-na)		
1. kierował(a) Pan(i) samochodem lub innym pojazdem mechanicznym, np. motocyklem, będąc pod wpływem alkoholu?		1	2	3		
2. kierował(a) Pan(i) samochodem lub innym pojazdem mechanicznym, np. motocyklem, będąc pod wpływem marihuany lub innego narkotyku?		1	2	3		
3. kierował(a) Pan(i) samochodem lub innym pojazdem mechanicznym, np. motocyklem, będąc pod wpływem dopalaczy, np. mefedronu itp.		1	2	3		
4. jechał(a) Pan(i) rowerem pod wpływem alkoholu?		1	2	3		
5. spożywał(a) Pan(i) alkohol w miejscu pracy?		1	2	3		
6. używał(a) Pan(i) marihuany lub innego narkotyku w miejscu pracy?		1	2	3		
7. widział(a) Pan(i) jak sprzedawano nieletnim alkohol		1	2	3		
<b>17. Prosimy ustosunkować się do poniższych stwierdzeń, poprzez zaznaczenie na skali cyfry odpowiadającej Pana(i) ocenie.</b>		zdecydowanie się nie zgadzam	raczej się nie zgadzam	raczej się zgadzam	zdecydowanie się zgadzam	
1. istnieją okoliczności, które usprawiedliwiają przemoc w rodzinie		1	2	3	4	
2. bite osoby są współodpowiedzialne za przemoc w rodzinie		1	2	3	4	
3. lepiej się nie wtrącać, bo można jeszcze bardziej zaszkodzić osobie pokrzywdzonej		1	2	3	4	
4. lepiej się nie wtrącać, bo można potem samemu mieć kłopoty		1	2	3	4	
<b>18. Które dolegliwości, schorzenia, zmiany chorobowe, negatywne oddziaływania są skutkiem toksycznego oddziaływania alkoholu i produktów jego przemiany? Uwaga: można zaznaczyć więcej niż 1 odpowiedź.</b>						
1. osłabienie systemu odpornościowego organizmu		10. choroby serca				
2. zaburzenia procesów rozrodczych		11. próby i myśli samobójcze				
3. zaburzenia pracy jelit		12. zaburzenia miesiączkowania				
4. zwiększone ryzyko występowania pewnych odmian raka		13. schorzenia wątroby (stłuszczenie, zwłóknienie, marskość)				
5. bezsenność		14. zmiany skórne				
6. zmiany w błonach śluzowych tchawicy i oskrzeli		15. amnezja				
7. depresja		16. zaburzenia koncentracji				
8. nadciśnienie tętnicze		17. zaburzenia wydzielania testosteronu				
9. zaburzenia widzenia		18. niewydolność nerek				
		19. niedobory witamin i in. pierwiastków ważnych dla funkcjonowania organizmu				
<b>19. Z jaką częstotliwością spotyka się Pan(i) z zachowaniami agresywnymi w połączeniu ze spożywaniem alkoholu?</b>		nigdy się z czymś takim nie zetknęłam, nie zetknęłam	bardzo rzadko, sporadycznie	raczej rzadko	raczej często	bardzo często, regularnie
Prosimy o wyrażenie swojej opinii poprzez zaznaczenie na skali cyfry odpowiadającej Pana(i) ocenie.						
1. zaczepki słowne		1	2	3	4	5
2. drobne akty wandalizmu, np. przewrócenie kosza na śmieci		1	2	3	4	5
3. skłonność do kłótni w gronie znajomych		1	2	3	4	5
4. poważne naruszenia porządku związane z pojawieniem się policji		1	2	3	4	5
5. rękoczynny, bijatyki		1	2	3	4	5
6. nadmierna śmiałość wobec płci przeciwnej		1	2	3	4	5

7. zachowania i komunikaty na tle seksualnym bez zgody i akceptacji drugiej osoby					
---	--	--	--	--	--

**20. Czy jesteś ogólnie zadowolony(a) ze swego życia?**

1. bardzo zadowolony(a)
2. raczej zadowolony(a)
3. różnie bywa – czasem tak, czasem nie
4. raczej niezadowolony(a)
5. bardzo niezadowolony(a)

<b>21. Jaka jest Pana(i) opinia odnośnie dostępności alkoholu zarówno w sensie ekonomicznym, jak i dostępności w przestrzeni publicznej.</b> Prosimy o wyrażenie swojej opinii poprzez zaznaczenie, na ile zgadza się Pan(i) lub nie zgadza z następującymi stwierdzeniami.	zdecydowanie się nie zgadzam	raczej się nie zgadzam	ani się zgadzam, ani się nie zgadzam	raczej się zgadzam	zdecydowanie się zgadzam
1. liczba i gęstość punktów sprzedaży alkoholu jest zbyt duża	1	2	3	4	5
2. alkohol jest zbyt tani, zbyt wielu ludzi ma do niego dostęp	1	2	3	4	5
3. liczba punktów sprzedaży alkoholu powinna zostać ograniczona	1	2	3	4	5
4. miasto powinno ingerować w liczbę i gęstość punktów sprzedaży alk.	1	2	3	4	5
5. ograniczanie dostępności alkoholu miałyby pozytywne skutki	1	2	3	4	5
6. ceny alkoholu ustalone są na właściwym poziomie	1	2	3	4	5
7. liczba i gęstość punktów sprzedaży alkoholu powinny zależeć wyłącznie od popytu na ten typ produktów	1	2	3	4	5
8. to dobrze, że praktycznie wszędzie i o każdej porze można kupić alkohol	1	2	3	4	5

**21dod. Jak Pan(i) sądzi, czy istnieje potrzeba wprowadzenia działań ograniczających dostępność alkoholu?**

1. powinno się wprowadzić działania ograniczające – alkohol jest zbyt łatwo dostępny
2. nie należy nic zmieniać w zakresie dostępności
3. powinno się zmniejszyć istniejące ograniczenia – alkohol jest zbyt trudno dostępny

**22. Jak często musiał(a)by Pan(i) sięgać po alkohol, aby uznał(a) Pan(i) ten stan za alarmujący?**

1. codziennie lub prawie codziennie
2. 5-6 razy w tygodniu
3. 3-4 razy w tygodniu
4. 1-2 razy w tygodniu
5. 2-3 razy w miesiącu
6. 1 raz w miesiącu
7. nigdy się nad tym nie zastanawiał(a)m

**23. Jaka ilość spożywanego alkoholu „przy jednej okazji” skłoniłaby Pana(nią) do uznania tego „za ostrzeżenie”?**

1. jeden kufel/lampka/kieliszek lub mniej
2. około 2 kufli/kieliszków/kieliszków
3. około 3 kufli/kieliszków/kieliszków
4. około 4 kufli/kieliszków/kieliszków
5. powyżej 4 kufli/kieliszków/kieliszków
6. nigdy się nad tym nie zastanawiał(a)m



<p><b>24. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy w Pana(i) najbliższej rodzinie miały miejsce sytuacje, w których dochodziło do przemocy fizycznej (np. bicia, szarpania, popychania)?</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. nigdy</li> <li>2. raz</li> <li>3. kilka razy</li> <li>4. wiele razy</li> </ol>	<p><b>25. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy w Pana(i) najbliższej rodzinie miały miejsce sytuacje, w których dochodziło do przemocy psychicznej (np. wyzwiska, przeklinanie, groźby, szantaż)?</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. nigdy</li> <li>2. raz</li> <li>3. kilka razy</li> <li>4. wiele razy</li> </ol>
--	---

<p><b>26. Jak często (jeśli w ogóle) uprawia Pan(i) niżej wymienione zajęcia?</b> Prosimy o wyrażenie swojej opinii poprzez zaznaczenie na skali cyfry odpowiadającej Pana(i) ocenie.</p>	nigdy	kilka razy w roku	raz lub dwa razy na miesiąc	przynajmniej raz na tydzień	prawie codziennie
1. gra w gry komputerowe	1	2	3	4	5
2. aktywne uprawianie jakiegos sportu: lekkoatletykę, gimnastykę lub inny	1	2	3	4	5
3. czytanie książki dla przyjemności (nie chodzi tu o lektury obowiązkowe)	1	2	3	4	5
4. wychodzenie wieczorem ( impreza, klub, pub itp.)	1	2	3	4	5
5. jakieś inne hobby (gra na instr., śpiewanie, rysowanie, pisanstwo, programowanie itp.)	1	2	3	4	5
6. spędzanie czasu z przyjaciółmi (np. w centrach handlowych, na dworze, w parku)	1	2	3	4	5
7. spędzanie czasu w Internecie (social media, gry online, biznes online itp.)	1	2	3	4	5
8. gra na automatach do gry (takich, na których można wygrać pieniądze)	1	2	3	4	5

**27. Jak Pan(i) sądzi, w jakim stopniu spożywanie alkoholu wpływa na wymienione poniżej sfery życia.**  
Prosimy o wyrażenie swojej opinii poprzez zaznaczenie na skali cyfry odpowiadającej Pana(i) ocenie.

	nie wiem, nie potrafię odpowiedzieć	zdecydowanie niekorzystanie	raczej niekorzystnie	raczej korzystnie	zdecydowanie korzystanie
1. atrakcyjność towarzyska	1	2	3	4	5
2. planowanie działań w perspektywie kilku dni	1	2	3	4	5
3. charakter i obycie z innymi ludźmi	1	2	3	4	5
4. podejmowanie decyzji w pracy zawodowej	1	2	3	4	5
5. związek intymny z drugim człowiekiem, miłość	1	2	3	4	5
6. kontrola nad własnym życiem	1	2	3	4	5
7. merytoryczna jakość wykonywanej pracy	1	2	3	4	5
8. utrzymanie bliskości z drugim człowiekiem	1	2	3	4	5
9. sytuacja ekonomiczna i stabilność finansowa	1	2	3	4	5
10. poczucie satysfakcji z własnego życia	1	2	3	4	5
11. frekwencja w pracy, na zajęciach na uczelni	1	2	3	4	5
12. relacje z przyjaciółmi i znajomymi	1	2	3	4	5

<p><b>28. Jak często odczuwa(a)ś opisane niżej problemy w ostatnich 2 tygodniach?</b></p> <p>1. Małe zainteresowanie albo brak przyjemności w robieniu czegokolwiek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. wcale</li> <li>2. przez kilka dni</li> <li>3. więcej niż przez połowę dni</li> <li>4. prawie każdego dnia</li> </ol>	<p>2. Odczuwanie smutku, przygnębienia lub beznadziejności</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. wcale</li> <li>2. przez kilka dni</li> <li>3. więcej niż przez połowę dni</li> <li>4. prawie każdego dnia</li> </ol>
--	---

## METRYCZKA

**M1. Proszę zaznaczyć swoją płeć**

1. kobieta
2. osoba niebinarna
3. mężczyzna
4. ....

**M2. W którym roku się Pan(i) urodził(a) .....**

**M3. W której dzielnicy Gdańska Pan(i) mieszka?**

- |  |   |
|--|---|
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Aniołki</li> <li>2. Brętowo</li> <li>3. Brzeźno</li> <li>4. Chełm</li> <li>5. Jasień</li> <li>6. Kokoszki</li> <li>7. Krakowiec- Górki Zachodnie</li> <li>8. Letnica</li> <li>9. Matarnia</li> <li>10. Młyniska</li> <li>11. Nowy Port</li> <li>12. Oliwa</li> <li>13. Olszynka</li> <li>14. Orunia Górna-Gdańsk Południe</li> <li>15. Orunia-Św. Wojciech-Lipce</li> <li>16. Osowa</li> <li>17. Piecki- Migowo</li> </ol> | <ol style="list-style-type: none"> <li>18. Przeróbka</li> <li>19. Przymorze Małe</li> <li>20. Przymorze Wielkie</li> <li>21. Rudniki</li> <li>22. Siedlce</li> <li>23. Stogi</li> <li>24. Strzyża</li> <li>25. Suchanino</li> <li>26. Śródmieście</li> <li>27. Ujeścisko-Łostowice</li> <li>28. VII Dwór</li> <li>29. Wrzeszcz Dolny</li> <li>30. Wrzeszcz Górny</li> <li>31. Wyspa Sobieszewska</li> <li>32. Wzgórze Mickiewicza</li> <li>33. Zaspą Młyniec</li> <li>34. Zaspą Rozstaje</li> <li>35. Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia</li> </ol> |
|--|---|
36. codziennie dojeżdżam do Gdańska

**M4. Jakie ma Pan(i) wykształcenie?**

1. niepełne podstawowe
2. podstawowe
3. gimnazjalne
3. zasadnicze zawodowe
4. niepełne średnie, policealne bez matury
5. średnie (z maturą)
6. pomaturalne
7. niepełne wyższe
8. wyższe

**M5. Jaki jest Pana(i) stan cywilny?**

1. kawaler/panna/singielk(ka)
2. żonaty/zamężna/w stałym związku
3. rozwiedziony/rozwiedziona
4. wdowiec/wdowa

**M6 Jaki jest Pana(i) status zawodowy?**

1. jestem osobą pracującą zawodowo
2. jestem osobą bezrobotną
3. jestem osobą niepracującą, nieposzukującą pracy
4. pracuję dorywczo
5. uczę się, studiuje
6. jestem na rencie

**M7. Jakim w przybliżeniu dochodem „na rękę” w przeliczeniu na 1 osobę dysponuje Pan(i) w skali miesiąca, uwzględniając wszystkie źródła:**

1. do 500 zł
2. 501 – 1000 zł
3. 1001 – 2000 zł
4. 2001 – 3000 zł
5. 3001 – 4000 zł
6. 4001 – 5000 zł
7. 5001 – 6000 zł
8. 6001 – 7000 zł
9. 7001 – 8000 zł
10. 8001 – 9000 zł
11. 9001 – 10000 zł
12. 10001 – 15000 zł
- 13.** powyżej 15000 zł

***Dziękujemy za udział w badaniach!***